

RHYBUDD O GYFARFOD

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Iwan Jones

Prif Weithredwr Dros Dro

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Penrhyndeudraeth

Gwynedd LL48 6LF

Ffôn: (01766) 770274

E-bost: parc@eryri.llyw.cymru <<mailto:parc@eryri.llyw.cymru>>

Cyfarfod: Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Dyddiad: Dydd Mercher 13 Tachwedd 2024

Amser: 10.00 y.b.

Man Cyfarfod: Swyddfa'r Parc Cenedlaethol,
Penrhyndeudraeth a thrwy Zoom

Gofynnir i'r Aelodau ymuno â'r cyfarfod 15 munud cyn yr amser cychwyn dynodedig

Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Gwynedd

*Y Cynghorwyr: Elwyn Edwards, Annwen Hughes, Louise Hughes,
June Jones, Edgar Wyn Owen, Elfed Powell Roberts,
John Pughe Roberts, Meryl Roberts, Einir Wyn Williams;*

Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Y Cynghorwyr: Ifor Glyn Lloyd, Jo Nuttall, Nia Owen;

Aelodau wedi'u penodi gan Lywodraeth Cymru

*Brian Angell, Tim Jones,
Naomi Luhde-Thompson, Delyth Lloyd.*

R H A G L E N

Rhif
Tudalen

1. **Ymddiheuriadau am absenoldeb a Datganiadau'r Cadeirydd**
2. **Diweddariad Corfforaethol**
Derbyn diweddariad llafar gan y Prif Weithredwr Dros Dro.
3. **Hawl i'r Cyhoedd Holi**
Mae'r Awdurdod wedi clustnodi hyd at 20 munud ar ddechrau ei gyfarfod i roi cyfle i aelodau o'r cyhoedd ofyn cwestiynau penodol sy'n ymwneud â gwaith yr Awdurdod (ac eithrio ceisiadau cynllunio) sy'n berthnasol i ddyletswyddau a phwrpasau'r Parc.
Rhaid cyflwyno'r cwestiynau'n ysgrifenedig (drwy'r post neu e-bost) i'r Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol a Chorfforaethol o leiaf 7 niwrnod cyn y cyfarfod.
4. **Datgan Diddordeb**
Derbyn unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb gan aelodau neu swyddogion mewn perthynas ag unrhyw eitem fusnes.
5. **Cofnodion** 3 - 14
Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid arwyddo cofnodion cyfarfodydd yr Awdurdod a gynhaliwyd ar 11^{eg} o Fedi 2024 ac ar 2^{il} o Hydref 2024 fel rhai cywir. (Copïau yma)
6. **Materion er gwybodaeth sy'n codi o'r cofnodion**
7. **Taflen Weithredu** 15
Cyflwyno'r Daflen Weithredu, er gwybodaeth a phenderfyniad. (Copi yma)
8. **Adroddiad Proffil Risg yr Awdurdod** 16 - 30
Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol (Copi yma)
9. **Cyfarfod Pwyllgor Gweithredol Parciau Cenedlaethol Cymru** 31 - 36
Cyflwyno Cofnodion Cyfarfod Pwyllgor Gweithredol Parciau Cenedlaethol Cymru a gynhaliwyd 3^{ydd} o Fehefin 2024
10. **Y Pwyllgor Safonau** 37 - 38
Cyflwyno adroddiad gan y Prif Weithredwr Dros Dro. (Copi yma)
11. **Adroddiad Blynyddol Drafft Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol** 39 - 64
Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol. (Copi yma)

12.	Adborth i'r Diwrnod Agored Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Cyfathrebu. (Copi yma)	65 - 144
13.	Adolygiad o ddefnyddio Eryri ac Yr Wyddfa yn unig yng nghyfathrebu'r Awdurdod Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Cyfathrebu. (Copi yma)	146 - 158
14.	Addasu Logo'r Awdurdod Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Cyfathrebu. (Copi yma)	159 - 161
15.	Adroddiad Blynyddol Prosiectau Enwau Lleoedd Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Trefadaeth Ddiwylliannol. (Copi yma)	162 - 164
16.	Diweddariad Cyllideb 2024/25 Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Cyllid. (Copi yma)	165 - 174
17.	Cyllideb 2025/26 Cyflwyno adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid. (Copi yma)	175 - 179
18.	Adroddiad Gweithgor Aelodau Cyflwyno adroddiad cyfarfodydd y Gweithgor Aelodau a gynhaliwyd ar y 4 ^{ydd} o Fedi ac ar y 16 ^{eg} o Hydref 2024. (Copïau yma)	180 - 186
19.	Cofnodion y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau Cyflwyno cofnodion y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau a gynhaliwyd ar yr 11 ^{eg} o Fedi 2024 er gwybodaeth. (Copi yma)	187 - 188
20.	Cyfarfodydd Sefydliadau Eraill Derbyn adroddiadau llafar gan Aelodau am unrhyw gyfarfodydd sefydliadau eraill y buont ynddynt yn ddiweddar fel cynrychiolwyr yr Awdurdod.	
21.	Trafodaethau ar Ddyfodol Plas Tan y Bwlch Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972: Eithrio rhag datgelu dogfennau Cyflwyno adroddiad gan y Prif Weithredwr Dros Dro. (Copi yma)	189
22.	Strwythur y Tîm Rheoli Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972: Eithrio rhag datgelu dogfennau Cyflwyno adroddiad gan y Darpar Brif Weithredwr. (Copi yma)	190

RHAN 2

23.	Trafodaethau ar Ddyfodol Plas Tan y Bwlch Cyflwyno adroddiad gan y Prif Weithredwr Dros Dro. (Copi yma)	191 - 302
24.	Strwythur y Tîm Rheoli Cyflwyno adroddiad gan y Darpar Brif Weithredwr. (Copi yma)	303 - 307

COFNODION
AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
DYDD MERCHER 11^{eg} o FEDI 2024
Plas Tan y Bwlch

YN BRESENNOL:

Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Gwynedd

Cynghorwyr Edgar Wyn Owen (Cadeirydd), Elwyn Edwards, Annwen Hughes, Elfed Powell Roberts, John Pughe Roberts, Meryl Roberts, Einir Wyn Williams;

Aelodau a benodwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Cynghorwyr Ifor Glyn Lloyd, Jo Nuttall;

Aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru

Brian Angell, Tim Jones, Naomi Luhde-Thompson, Delyth Lloyd;

Swyddogion

G. Iwan Jones, Jonathan Cawley, Dewi Aeron Morgan, Sian Owen, Edward Jones, Adam Daniel, Eifion Jones.

Cyhoeddodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol y byddai'r cyfarfod yn cael ei ddarlledu ar y we, ac y byddai hefyd ar gael ar-lein yn ddiweddarach.

1. Ymddiheuriadau am absenoldeb a Datganiadau'r Cadeirydd

Cafwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorwyr Louise Hughes, June Jones, Dilwyn Owain Roberts.

Cydymdeimlodd y Cadeirydd â'r cyn-gadeirydd Wyn Jones ar golli ei fam a gofynnodd am anfon carden cydymdeimlo ato.

Eglurodd bod yr Awdurdod wedi colli dau Aelod yn ddiweddar, sef Sarah Hattle a Dr Lowri Cunnington Wynn. Roedd Sarah Hattle wedi ymddiswyddo am ei bod wedi derbyn swydd newydd. Roedd Lowri Cunnington Wynn wedi tynnu nôl o fod yn Aelod oherwydd ei bod hithau hefyd wedi derbyn swydd yn ddiweddar a bod y ddwy rôl yn gwrthdaro. Diolchodd i Sarah Hattle am ei chyfraniad a gofynnodd i lythyr yn diolch iddi am ei chyfraniad gael ei anfon ati.

Soniodd ei fod wedi bod yn Sioe Amaethyddol Meirionnydd ym mis Awst a'i fod yn sioe dda.

2. Diweddariad Corfforaethol

Derbyniwyd diweddariad llafar gan y Prif Weithredwr dros dro:

- Soniodd fod Julie James AS wedi ymddiswyddo o'r Cabinet a bod y Parc wedi ei symud i bortffolio Huw Irranca-Davies, y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd a Materion Gwledig. Oherwydd bod y Prif

Weinidog newydd gael ei phenodi gallai'r sefyllfa newid eto yn yr wythnosau nesaf.

- O ran prysurdeb dros yr haf, nododd mai yn Llyn Tegid, Ogwen a Nant Gwynant yr amlygwyd hyn yn bennaf. Dywedodd bod y swyddogion perthnasol wedi bod mewn trafodaethau cyson gydol yr haf i geisio datrys y problemau a bod cyfarfodydd pellach wedi eu trefnu. Diolchodd i'r Wardeiniaid ac i'r Swyddogion perthnasol am reoli'r sefyllfaoedd ac am eu gwaith caled a'u hymdrechion dros yr haf.
- Nododd fod yr Awdurdod wedi ennill "Standin y Sioe" yn Sioe Amaethyddol Meirionnydd, a llongyfarchodd a diolchodd i bawb oedd ynghlwm â'r standin.
- Bu'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheolaeth Tir yn cwrdd ag Alwen Williams, Prif Weithredwr, Cydbwyllgor Corfforedig y Gogledd, a Chyfarwyddwr Portffolio, Uchelgais Gogledd Cymru i dderbyn diweddariad ar drosglwyddo Uchelgais Gogledd Cymru i Gydbwyllgor Corfforedig y Gogledd. Bydd hwnnw'n digwydd o'r 1^{af} o Dachwedd. Esboniodd fod yr Awdurdod yn dal i hawlio pleidlais ar faterion cynllunio yn unig, ond bod trafodaethau i weld a allai'r Awdurdod gael ei wahodd fel aelod heb bleidlais ar yr Is-bwyllgor Trafnidiaeth. Byddai hwnnw'n ychwanegu tipyn at sut y gallai'r Awdurdod gyfrannu at y broses.
- Nododd fod yr Awdurdod wedi gwneud cais i Gronfa Rhwydweithiau Natur o dan Gronfa Dreftadaeth y Loteri. Nod y gronfa yw gwella cyflwr a chydnerthedd rhwydwaith Cymru o safleoedd tir a morol gwarchoddedig. Cyflwynodd yr Awdurdod fynegiad o ddiddordeb am y grant ym Mis Awst a bydd rhaid cyflwyno cais llawn erbyn mis Tachwedd. Gwerth y prosiect yw £967,000 os yn llwyddianus.
- O ran y sefyllfa gyllidol, nododd fod Swyddogion Llywodraeth Cymru wedi bod mewn cysylltiad yn holi am bwysau ariannol chwyddiant cyflogau ac, er ei bod yn ddyddiau cynnar i ddarogan unrhyw ganlyniad, y nodyn cyson oedd nad oedd yn bositif chwaith ar draws y DU nac yng Nghymru ac nad oedd yn obeithiol am unrhyw setliad mwy positif na'r patrwm a oedd wedi ei amlygu'i hun dros y blynyddoedd diwethaf.
- Soniodd fod panel recriwtio wedi cyfarfod yr wythnos flaenorol i benodi Prif Weithredwr newydd ac y byddai cyfarfod arbennig o'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn dilyn y cyfarfod presennol i drafod y ceisiadau a phenderfynu ar y rhestr fer. Yn dilyn hynny byddai cyfarfod arbennig o'r Awdurdod yn cael ei gynnal ar yr Ail o Hydref i gyfwrdd a chadarnhau penodiad.
- Soniodd am Gynhadledd COPA1, sy'n cael ei gynnal ar 24^{ain} o Fedi, lle bydd 55 o ieuencid o wahanol ysgolion uwchradd gogledd Cymru yn mynychu uwch-gynhadledd amgylcheddol cyntaf y byd i gyflwyno eu hymateb i'r "Syniad Mawr" ar sut i ddatrys yr argyfwng llygredd untro sydd ar yr Wyddfa.

3. **Hawl i'r Cyhoedd Holi**

Cynghorodd y Cadeirydd fod aelod o'r cyhoedd wedi rhoi hysbysiad eu bod am siarad yn y cyfarfod.

Cyflwynodd Ms Llinos Alun y cwestiwn canlynol:

Cwestiwn:

Pam nad ydy'r Awdurdod yn fodlon trosglwyddo'r Plas yn gyfan gwbl i grŵp cymunedol, neu werthu'r goedlan a'r tiroedd i Goed Cadw a defnyddio'r arian hwnnw i wella'r Plas a'i redeg mewn partneriaeth?

Diolchodd y Cadeirydd i Ms Alun am ei chwestiwn a gwahoddodd y Prif Weithredwr i ymateb:

Ymateb Swyddogion:

Mae'r Awdurdod yn parhau mewn trafodaethau gydag un cwmni ac yn agored i unrhyw gynnig.

Ers i'r eiddo gael ei roi ar y farchnad mae nifer o ymholiadau wedi'u derbyn ac yr oedd yr Awdurdod am ystyried y prif ddatblygiadau ar ddiwedd y cyfarfod yma. Cadarnhaodd mai un o'r materion fyddai'n cael ei drafod yw a oedd dymuniad ail-edrych ar gyngor Carter Jonas.

Esboniodd pe byddai'r Awdurdod yn gwerthu'r goedlan a'r tiroedd ar wahân, arian unwaith ac am byth fyddai hynny ac ni fyddai'n ddigonol i wella'r Plas a'i redeg mewn partneriaeth.

Atgoffodd fod angen gwariant o 3 miliwn o bunnoedd ar yr adeilad ei hun dros y deg mlynedd nesaf a bod Plas Tan y Bwlch yn costio oddeutu £250,000 y flwyddyn i'w redeg.

Diolchodd y Cadeirydd i bawb oedd wedi dod i'r cyfarfod a chadarnhaodd fod ganddo, fel Cadeirydd, ddisgresiwn i ganiatáu i'r unigolyn ofyn cwestiwn ychwanegol i'r Prif Weithredwr pe byddai'n dymuno.

Cwestiwn:

Pam na ellid rhoi amser i grwpiau lleol ddarganfod grantiau yn hytrach na'i werthu'n frysiof fel yma? A gan fod yr Awdurdod yn byw ar grantiau pam na chwiliwyd am grantiau ar gyfer cadw'r Plas yn hytrach na'i adael i fynd?

Ymateb Swyddogion:

Esboniodd y Prif Weithredwr Dros Dro fod y gallu i gael grantiau ar gyfer y Plas ar lefel Awdurdod yn gyfyngedig a dyna pam fod yr Awdurdod wedi bod mewn trafodaethau gyda chwmni cymunedol, a bod trafodaeth bellach i ddilyn y cyfarfod.

4. **Datgan Diddordeb**
Ni chafwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb gan aelodau neu swyddogion mewn perthynas ag unrhyw eitem fusnes.
5. **Cofnodion**
Derbyniwyd cofnodion cyfarfod yr Awdurdod a gynhaliwyd ar 12^{fed} o Fehefin 2024 a llofnododd y Cadeirydd hwy fel rhai cywir.
6. **Materion er gwybodaeth sy'n codi o'r cofnodion**
Ni chodwyd unrhyw fater o'r cofnodion.
7. **Taflen Weithredu**
Cyflwynwyd y Daflen Weithredu a nododd y Prif Weithredwr fod y gweithrediadau a nodir o dan yr ail eitem ar y Daflen, sef "Plas Tan y Bwlch" wedi eu cwblhau ac y dylid felly ddileu'r eitem honno o'r Daflen Weithredu.

Argymhellwyd: dileu'r Eitem ar Blas Tan y Bwlch o'r Daflen Weithredu

Penderfynwyd: derbyn yr Argymhelliad.

8. **Adroddiad Blynyddol 2023/24**

Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol Adroddiad Blynyddol 2023/24. Esboniodd mai pwrpas yr Adroddiad Blynyddol oedd adrodd yn ffurfiol ar y cynnydd a wnaed gan yr Awdurdod o ran gwireddu ei Amcanion Llesiant. Nododd y byddai mwyafrif y gwaith a nodir yn yr Adroddiad Blynyddol yn faes cyfarwydd gan fod y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau wedi bod yn monitro cynnydd ar hyn ar sail chwarterol. Fodd bynnag, roedd yr Adroddiad hwn yn ceisio rhoi trosolwg o'r sefyllfa ar ddiwedd 2023-24 er mwyn deall yn well y cynnydd a wnaed hyd yma yn ogystal â'r heriau oedd yn parhau. Nododd fod llawer o'r adroddiad yn wyrdd oedd yn arwyddo datrysiad da ar gyfer y flwyddyn.

(Ar y pwynt yma, fe ofynnodd aelod o'r cyhoedd a oedd hawl gadael y cyfarfod ac a oedd yr Aelodau yn mynd i drafod mater y Plas ymhellach yn y cyfarfod.

Esboniodd y Prif Weithredwr fod hawl gadael y cyfarfod, ac y byddai trafodaeth bellach ar y mater ar ddiwedd y cyfarfod, ond bod yna adroddiad i gau allan y wasg a'r cyhoedd o'r drafodaeth honno cyn hynny.

Eglurodd hefyd na fyddai'n arferol cael trafodaeth neu cwestiynau o'r fath ond er mwyn sicrhau tegwch a gwell dealltwriaeth y byddai yn fodlon agor y cyfarfod i gwestiynau a sylwadau pellach ond dim tan ddiwedd yr eitem bresennol.)

Argymhellwyd: – bod yr Awdurdod yn mabwysiadu'r Adroddiad Blynyddol ac yn cymeradwyo ei gyhoeddi.

Penderfynwyd: derbyn yr Argymhelliad.

Gwahoddodd y Prif Weithredwr i'r aelodau o'r cyhoedd oedd yn bresennol i ofyn unrhyw gwestiwn a oedd ganddynt.

- Atebodd un aelod gan ddweud ei bod ar ddeall y byddai trafodaeth gyhoeddus o fater gwerthu Plas Tan y Bwlch yn ystod y cyfarfod hwn. Esboniodd y Prif Weithredwr y byddai'n anarferol trafod materion cyfrinachol yn ymwneud â thrydydd parti mewn trafodaeth agored.
- Gofynnodd aelod o'r cyhoedd a fyddai'n bosib trefnu cyfarfod cyhoeddus i drafod mater y Plas yn agored. Atebodd y Prif Weithredwr y byddai'n bosib trefnu cyfarfod o'r fath, ond nid cyfarfod o'r Awdurdod byddai.
- Gofynnodd aelod arall o'r cyhoedd a fyddai'r Awdurdod yn ymgysylltu gyda'r Gymuned cyn mynd ymlaen â'r penderfyniad. Cadarnhaodd y Cadeirydd y byddai.
- Mynegodd aelod arall o'r cyhoedd ei phryder na fyddai'r cyhoedd yn cael y cyfle i ddweud eu barn. Sicrhaodd y Cadeirydd eto y byddai cyfle.
- Dywedodd aelod arall o'r cyhoedd ei bod, fel un o drigolion chalets y Plas, yn pryderu am ddiffyg cwrteisi cyffredin yn ymwneud ag asedau cyhoeddus. Atebodd y Prif Weithredwr bod yr Awdurdod yn nodi ei sylwadau.

9. **Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC)**

Cyflwynwyd adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid yn manylu ar Gynllun Ariannol Tymor Canolig yr Awdurdod gan roi trosolwg a oedd yn amlinellu'r prif faterion ariannol a fyddai'n effeithio ar yr Awdurdod dros y blynyddoedd nesaf.

- Mewn ymateb i'r adroddiad diolchodd un Aelod i'r Prif Swyddog am ei waith, a hynny mewn sefyllfa anodd. Nododd fod y cyllid ar yr un lefel ag y bu yn 2006. Pwysleisiodd bwysigrwydd yr arian wrth gefn a'r defnydd a ddylid ei wneud o'r

gronfa honno at bwrpasau strategol y Parc. Nododd hefyd y rheidrwydd o edrych at ffyrdd newydd o godi arian ac awgrymodd y dylid ystyried cyd-weithio'n fwy gyda'r sector breifat tra ar yr un pryd yn sicrhau bod yr arian yn cael ei ddefnyddio yn iawn. Awgrymodd hefyd y dylid gweithio mewn partneriaethau gyda chyrrff cyhoeddus eraill, megis Cyfoeth Naturiol Cymru.

Atebodd y Prif Weithredwr trwy dynnu sylw'r Aelodau at Dabl a roddwyd yn adroddiad y Prif Swyddog Cyllid (ar dudalen 80 yn y Rhaglen) a oedd yn dangos pe na fyddai'r Awdurdod yn gwneud dim y byddai'n sefyllfa argyfyngus arno erbyn 2027/28. Yr oedd gan yr Awdurdod felly ffenestr fach i ymateb i'r her yr oedd yn ei wynebu.

- Nododd Aelod arall fod y Tabl ar dudalen 80 yn dangos fod yr arian wrth gefn yn "prynu amser" yn unig, a bod rhaid defnyddio'r arian yn ddoeth i wynebu'r prif heriau, sef heriau hinsawdd a bioamrywiaeth, a heriau twristiaeth. Ategodd ei fod wedi codi mater o eirio yn yr adroddiad yng nghyfarfod y Gweithgor Aelodau a gynhaliwyd ar y 4^{ydd} o Fedi a mynegodd ei ddymuniad fod ei sylwadau yn y cyfarfod hwnnw yn cael eu cofnodi yng nghofnodion y cyfarfod hwn. Yn benodol, yr oedd wedi tynnu sylw at ddwy eitem yn yr adroddiad ac awgrymodd y dylid geirio'r brawddegau mewn ffordd a oedd yn adlewyrchu'r iaith statudol yn gywirach:
 - Eitem 3.1 (tud. 73) – yn lle, "Protect and enhance the natural beauty, wildlife and cultural heritage of the area" y dylid defnyddio, "Protect and *foster*..."
 - Eitem 5.4 (tud. 81) – yn lle, "Ensure that the Authority achieves its statutory implications." y dylid defnyddio, "Ensure that the Authority achieves its statutory *purposes*."
- Soniodd Aelod am ei siom fod arian a godwyd gan y Meysydd Parcio wedi ei ddefnyddio tuag at gynnal Yr Ysgwrn, a dywedodd bod angen creu Cynllun Busnes i'r Ysgwrn. Dywedodd hefyd fod yn rhaid defnyddio mwy o'r adnoddau naturiol sydd ar gael o gwmpas Llyn Tegid. Rhaid rhedeg yn fwy fel busnes.
- Gofynnodd Aelod arall ddau gwestiwn pellach ar y Tabl ar dudalen 80:
 - Ym mha ffordd yr oedd gwerthiant Plas Tan y Bwlch wedi ei adlewyrchu yn ffigwr 24/25 pan nad oedd yn sicr o gwbl y câi'r Plas ei werthu cyn hynny, ac felly y byddai'n parhau'n gost i'r Awdurdod?
 - Gan fod ffigyrau diwedd 24/25 yn eithaf iach, a ystyriwyd gohirio gwerthiant Plas Tan y Bwlch yng ngoleuni'r trafodaethau ynglŷn â'r Plas yn dod yn ased cymunedol.

Atebodd y Prif Swyddog Cyllid gan ddweud eu bod wedi tynnu costau rhedeg y Plas o'r Gyllideb Barhaol a'i ariannu o'r cronfeydd. Pe bai'r costau rhedeg yn parhau y tu hwnt i Fawrth 25, fe fydd yn rhaid ariannu'r costau hynny o'r cronfeydd wrth gefn. Ategodd y Prif Weithredwr y byddai ail gwestiwn yr Aelod yn un o'r pethau a fyddai'n cael ei drafod yn y drafodaeth ar y Plas yn ddiweddarach yn y cyfarfod.
- Cytunodd y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheolaeth Tir fod angen Cynllun Busnes ar Yr Ysgwrn a bod cynlluniau yn bodoli i gael un. Y bwriad oedd cael cynllun 5 mlynedd. Dywedodd y byddai Bwrdd Yr Ysgwrn yn trafod hyn yn eu cyfarfod nesaf ym mis Tachwedd. Yr oedd yn amheus ganddo a ddeuai'r Ysgwrn i bwynt lle y byddai'n gwneud elw, ond cadw o fewn cyllideb fyddai'r nod. Mewn ymateb i gwestiwn gan Aelod arall cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheolaeth Tir y byddai'r Cynllun Busnes yn dod o flaen yr Awdurdod llawn i'w gadarnhau.
- Nododd un Aelod fod y Parc yn derbyn arian gan Lywodraeth Cymru ar ôl Nadolig

bob hyn a hyn. Sut oedd hyn wedi ei ystyried yn y Tabl ar dudalen 80? Atebodd y Prif Swyddog Cyllid na ddylid cymryd yn ganiataol y deuai'r arian hwnnw. Atebodd y Prif Weithredwr fod y cyn Prif Weithredwr wedi adrodd fod y modd yr oedd Trysorlys Gwledydd Prydain yn gweithredu wedi newid a bod hyn wedi gwneud hi'n anoddach i Lywodraeth Cymru weithio yn ôl yr un patrwm ag yr oeddent wedi gwneud yn y blynyddoedd a fu. Yr oedd hyn yn meddwl fod yna ansicrwydd mawr ynglŷn â'r arian yma.

Argymhellwyd: – bod yr Awdurdod yn nodi ac yn ymateb i'r materion oedd wedi eu nodi yn y CATC, a'i fod yn mabwysiadu'r CATC fel Dogfen Weithiol.

Penderfynwyd: derbyn yr Argymhelliad.

10. **Cyfrifon Drafft 2022/23**

Cyflwynodd y Prif Swyddog Cyllid adroddiad yn cyflwyno set gyflawn o ddatganiadau cyfrifon, yn unol â gofynion statudol. Diolchodd i Sian Owen, Pennaeth Cyllid, a'i thîm am baratoi'r cyfrifon.

Esboniodd mai ffigyrau 22/23 oedd dan sylw am fod oedi wedi bod ynglŷn â derbyn y cyfrifon blaenorol oherwydd prisio asedau, a bod hynny wedi effeithio ar y gallu i baratoi'r ffigyrau presennol.

Nododd fod yr Awdurdod wedi trafod y cyfrifon presennol yng Nghyfarfod Y Pwyllgor Perfformiad ym mis Gorffennaf 2023, bod nifer o benderfyniadau wedi eu gwneud y pryd hwnnw, a bod y penderfyniadau hynny wedi eu bwydo i'r adroddiad presennol.

Dywedodd fod yr Archwiliwr allanol eisoes wedi derbyn yr adroddiadau yma a doedd dim disgwyl i'r archwiliad gymryd gymaint o amser ag y gwnaeth y llynedd.

Diolch y Cadeirydd i'r Prif Swyddog Cyllid a'i staff am eu holl waith.

Gofynnodd un Aelod am gadarnhad mai'r Parc oedd biau Craig yr Aderyn, fel nodwyd o dan Asedau Treftadaeth yr adroddiad (tud. 127).

Cadarnhaodd y Pennaeth Eiddo fod Craig yr Aderyn yn eiddo i'r Parc ers degawdau.

Argymhellwyd: – nodi cynnwys y Datganiad o Gyfrifon 2022/23

Penderfynwyd: derbyn yr Argymhelliad.

11. **Diweddariad o'r Gyllideb 2024/25**

Cyflwynwyd adroddiad gan y Pennaeth Cyllid yn crynhoi'r cyllidebau referniw a chyfalaf diwygiedig ar gyfer 2024/255 gyda newidiadau a oedd yn adlewyrchu'r cyfnod o ddechrau'r flwyddyn ariannol hyd at yr 31^{ain} o Orffennaf 2024.

Atebodd y Prif Weithredwr fod incwm ffioedd Meysydd Parcio yn llai hyd at Fis Gorffennaf eleni na llynedd oherwydd y tywydd gwael a gafwyd drwy'r haf. Yr oedd, fodd bynnag, yn disgwyl y byddai'r targed yn cael ei gyrraedd o hyd.

Diolchodd Aelod i'r Swyddogion am baratoi'r adroddiadau mewn ffurf mor ddarllenadwy.

Argymhellwyd: – derbyn yr adroddiad a nodi sefyllfa ariannol ddiweddaraf 2024/25

Penderfynwyd: derbyn yr Argymhelliad.

12. **Manifffesto Ieuencid**

Cyflwynodd y Pennaeth Wardeinio a Mynediad y Manifffesto Ieuencid.

Eglurodd mai dyma'r fersiwn derfynol o'r Maniffesto. Cyflwynwyd fersiwn ddrafft i'r Gweithgor Aelodau ar 22^{ain} o Fai 2024; roedd y fersiwn honno wedi cael adborth da iawn, ac roedd yr adborth hwnnw wedi ei gynnwys yn y fersiwn bresennol.

Diolchodd Aelodau i'r Pennaeth Wardeinio a Mynediad am y Maniffesto leuenctid. Nodwyd mai'r ieuenctid oedd dyfodol y Parc. Nodwyd hefyd ei bod yn dda bod y datblygiad hwn wedi dod o Europarc a bod y Parc yn gwneud rhywbeth sy'n arddangos ein bod yn rhan o deulu Parciau Cenedlaethol ar draws Ewrop.

Argymhellwyd – cymeradwyo a mabwysiadu'r maniffesto a'r gwaith sy'n cael ei amlygu ynddo, a chynnig y dylid adolygu'r maniffesto a'r gwaith pob dwy flynedd.

Penderfynwyd: derbyn yr Argymhelliad.

13. **Adroddiad Blynyddol Yr Ysgwrn 2023/24**

Yn absenoldeb y Pennaeth Treftadaeth Ddiwylliannol cyflwynwyd Adroddiad Blynyddol Yr Ysgwrn gan y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheolaeth Tir.

Nododd fod dau brosiect llwyddiannus wedi eu cynnal yn ystod y flwyddyn, sef:

- Geiriau Diflanedig, a
- Prosiect treftadaeth gymunedol Fama

Yn ogystal â'r rhain cynhaliwyd dros 20 o weithgareddau pellach gan ddenu dros 500 o fynychwyr yn ystod y flwyddyn.

Er gwaethaf yr heriau ariannol, llwyddwyd i gwblhau'r flwyddyn o fewn y gyllideb.

Tynnodd un Aelod sylw at y bwriad i sefydlu ymddiriedolaeth ddatblygu ar gyfer yr Ysgwrn a gofyn beth oedd prif amcan y bwriad hwn.

Atebodd y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheolaeth Tir mai'r bwriad oedd medru denu mwy o arian grant nag y byddai'n gallu fel Awdurdod.

Trafodwyd a oedd angen rhagor o hysbysebu'r Ysgwrn, yn enwedig ar y cyfryngau cymdeithasau ac yn ysgolion Conwy, a dylai'r Ysgwrn gael ei safle Weplyfr ei hun yn hytrach nag o dan yr Awdurdod yn unig.

Atebodd y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheolaeth Tir fod yna hysbysebu ar y cyfryngau cymdeithasol a bod ysgolion Conwy yn mynychu'r Ysgwrn, ond i fod yn nodi'r sylw ac y byddai'n mynd â'r adborth yn ôl.

Argymhellwyd: – derbyn yr adroddiad er gwybodaeth.

Penderfynwyd: derbyn yr Argymhelliad.

14. **Cynhadledd Europarc 2024**

Cyflwynwyd gwybodaeth ar y Gynhadledd Europarc gan y Prif Weithredwr dros dro. Esboniodd ei fod yn E-fforwm y tro yma, a'i fod yn gwrthdaro gyda Seminar Aelodau Cymru 2024.

Gwirfoddolodd Mr Tim Jones fynd i'r E-fforwm gan nad oedd yn medru mynychu'r Seminar ym Mhenfro.

Awgrymodd ymhellach y byddai'n dda petai Swyddog o'r Parc yn mynychu hefyd.

Argymhellwyd: – enwebu Mr Tim Jones i fynychu Cynhadledd Europarc 2024 ar ran y Parc, ac i benodi aelod or Staff i fynd hefyd.

Penderfynwyd: derbyn yr Argymhelliad.

15. **Seminar Aelodau Cymru 2024**

Cyflwynwyd gwybodaeth ar Seminar Aelodau Cymru gan y Prif Weithredwr dros dro ac anogodd pob Aelod i fynychu. Gofynnodd i'r Aelodau a oedd am fynychu'r Seminar i ddangos hynny fel bod y Swyddog Gwasanaethau Democratiadd yn

gwneud nodyn o'r rhif ac y byddai cyfle i roi rhagor o wybodaeth i'r Swyddog yn ddiweddarach.

Nodwyd – presenoldeb yr Aelodau gan y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd.

16. **Adroddiadau y Gweithgor Aelodau**

Cyflwynwyd adroddiadau'r Gweithgor Aelodau a gynhaliwyd ar 22^{ain} o Fai 2024 ac ar 26^{ain} o Fehefin 2024.

Penderfynwyd: nodi'r adroddiadau.

17. **Cyfarfodydd Sefydliadau Eraill**

Nid oedd yr Aelodau wedi mynychu cyfarfodydd allanol fel cynrychiolwyr yr Awdurdod.

18. **Trafodaethau ar Ddyfodol Plas Tan y Bwlch**

Cyflwynodd y Prif Weithredwr Dros Dro argymhelliad i ofyn i'r Awdurdod gymeradwyo eithrio'r adroddiad, "Trafodaeth ar Ddyfodol Plas Tan y Bwlch" o dan Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972.

Esboniodd mai'r eithriadau perthnasol i'r adroddiad oedd ei fod yn cynnwys gwybodaeth a oedd yn:

- Berthnasol i unigolyn penodol
- Debygol o ddatgelu pwy oedd yr unigolyn
- Ymwneud â materion ariannol neu fusnes rhywun penodol

Nododd hefyd fod yna ffactorau o blaid datgelu, sef bod yn agored a thryloyw.

Cynigiodd un Aelod dderbyn yr argymhelliad ond bod yr Awdurdod yn trefnu cyfarfod cyhoeddus i drafod gwerthiant y Plas a'r tiroedd.

Cynigiodd y Cynghorydd Elfed Powell Roberts y byddai'n barod i bontio gyda'r gymuned leol ac i gadeirio cyfarfod cyhoeddus o'r fath.

Nododd un Aelod fod y wybodaeth a'r trafodaethau am ddyfodol Plas Tan y Bwlch wedi eu cyhoeddi ers misoedd a bod yr awgrym fod y penderfyniad yn un o syndod annisgwyl yn gamarweiniol.

Dywedodd Aelod arall a oedd wedi bod yn Gadeirydd ar Fwrdd Plas Tan y Bwlch y gallai'r Awdurdod wedi gwneud yn well nag y gwnaeth o ran cyfathrebu yn y mater yma.

Argymhellwyd: – bod yr Awdurdod yn eithrio'r adroddiad, "Trafodaeth ar ddyfodol Plas Tan y Bwlch", a bod cyfarfod cyhoeddus yn cael ei drefnu i drafod y mater, y Cynghorydd Elfed Powell Roberts i bontio gyda'r gymuned leol a chadeirio cyfarfod o'r fath.

Nodwyd: bod yr Argymhelliad wedi newid.

Penderfynwyd: derbyn yr Argymhelliad.

RHAN 2

YN BRESENNOL:

Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Gwynedd

Cynghorwyr Edgar Wyn Owen (Cadeirydd), Elwyn Edwards, Annwen Hughes, Elfed Powell Roberts, John Pughe Roberts, Meryl Roberts, Einir Wyn Williams;

Aelodau a benodwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Cynghorwyr Ifor Glyn Lloyd;

Aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru

Brian Angell, Tim Jones, Delyth Lloyd;

Swyddogion

G. Iwan Jones, Jonathan Cawley, Dewi Aeron Morgan, Sian Owen, Edward Jones, Eifion Jones.

19. TRAFODAETHAU AR DDYFODOL PLAS TAN Y BWLCH

Cyflwynodd y Prif Weithredwr Dros Dro adroddiad ar Ddiweddariad Trafodaethau am Ddyfodol Eiddo Plas Tan y Bwlch.

Nododd fod y sefyllfa yn newid o ddydd i ddydd os nad o awr i awr.

Adroddodd:

- mai un cynnig pendant oedd wedi ei dderbyn.
- fod ymholiadau pellach wedi eu derbyn am y safle i gyd ond dim cynnig wedi ei wneud.
- fod rhywfaint o ddiddordeb wedi ei ddangos yn y coedlannau a Llyn Mair, ond nid yn yr adeilad. Unwaith eto, dim cynnig pendant wedi ei wneud.
- ei fod wedi gofyn i'r Pennaeth Eiddo edrych at ba mor ymarferol fyddai rannu'r coedlannau o'r Plas, a'r effaith y câi hynny ar y rheiny oedd wedi dangos diddordeb hyd yma.
- ei fod wedi gofyn i Gyngor Gwynedd ynglŷn â gwneud y llwybrau o gwmpas Llyn Mair yn llwybrau cyhoeddus. Cafwyd yr ateb y byddai'r broses yn cymryd o leiaf 6 mis ac, o bosibl, llawer hirach. Opsiwn arall oedd dynodi'r ardal yn Ardal Tir Mynediad Agored (*Open Access*) fel roedd yr Awdurdod wedi ei wneud gydag ardaloedd eraill o'i eiddo.
- ei fod wedi bod mewn cysylltiad a'r cwmni cymunedol a'u bod yn parhau i gomisiynu adroddiad.
- ei fod wedi bod yn derbyn e-byst cyson gan Lywodraeth Cymru'n ddiweddar yn gofyn am ddiweddariad, ac yn pwysleisio bod yn rhaid ystyried dyfodol Plas Tan y Bwlch mewn unrhyw benderfyniad. Dywedodd ei fod wedi ateb gan ddweud dyna'n union y bwriad.
- fod proffil y mater wedi codi'n sylweddol yn ddiweddar er bod y stori wedi bod yn y wasg ers mis Chwefror eleni. Dywedodd ei fod yn syniad da ymgysylltu â'r cyhoedd yn lleol a bod awgrym wedi ei wneud bod yr Awdurdod yn paratoi "Sesiwn Galw-Mewn" drwy'r dydd i adael i'r cyhoedd drafod y mater gyda Swyddogion y Parc yn y gobaith y byddai hwnna'n creu gwell adborth gan y cyhoedd.
- mai un o'r prif faterion oedd y pryder y byddai'r cyhoedd yn colli mynediad i'r coedlannau ac i Llyn Mair (yn fwy felly nag i'r Plas ei hun).
- ei fod wedi derbyn cysylltiad gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri.
- ei fod, oherwydd hyn oll, ac am fod nifer o bobl wedi dangos diddordeb yn yr eiddo a bod angen gwyntyllu'r cynigion, yn awgrymu na fedrai'r Awdurdod dderbyn y cynnig heddiw, ac mai gwrthod y cynnig neu ohirio'r penderfyniad oedd yr unig opsiynau.

Gwahoddodd y Prif Weithredwr i'r Pennaeth Eiddo adrodd ar y datblygiadau diweddaraf gyda'r Asiant Werthu, *Carter Jonas*.

Adroddodd y Pennaeth Eiddo:

- ei fod wedi cael nifer o sgysiau gyda'r Asiant, *Carter Jonas*
- ynglŷn â'r un cynnig oedd ar y bwrdd, fod y Cynigydd yn gwthio i gael penderfyniad buan er mwyn gallu gwneud penderfyniadau busnes.
- ei fod wedi codi'r mater o rannu'r eiddo (e.e. gwerthu'r coedlannau a Llyn Mair ar wahân i'r adeilad) gyda'r Asiant ac mai barn yr Asiant oedd na fyddai hwnna o ddiddordeb ac y dylid edrych ar y safle yn ei gyfanrwydd ac edrych ar y farchnad lles, hamddena, natur a.y.y.b. Nid oedd yr Asiant yn gweld problem i ffurfioli'r caniatad a mynediad i'r cyhoedd o amgylch Llyn Mair. Yr oeddynt, fodd bynnag, yn gweld hi'n anodd tynnu terfyn yn uwch na ffordd y fynedfa gan y byddai'r perchennog yn pryderu am gyflwr y coed uwch y ffordd yn disgyn.
- fod llawer iawn o'r ymholiadau a gaed wedi bod yn rhai "breuddwydiol"; bod y pris yn ddeniadol, ond bod holi ynglŷn â'u profiad a'u gwybodaeth o adeiladau rhestredig a'r costau oedd ynghlwm â'r adeilad wedi chwyntu 95% o'r ymholwyr.
- ei fod o'r farn mai tri pharti potensial oedd – ynghyd â'r cwmni cymunedol – a gyda nhw y byddai unrhyw drafodaethau pellach. Dywedodd hefyd fod yr Asiant wedi awgrymu, os mai penderfyniad yr Awdurdod oedd gohirio'r penderfyniad er mwyn cael rhagor o amser i drafod ymhellach gyda'r partiön a'r cwmni cymunedol, y dylid tynnu'r eiddo oddi ar y farchnad agored ar hyn o bryd.

Eglurodd y Prif Weithredwr fod y pris efallai'n edrych yn isel, ond ei fod yn adlewyrchu'r ffaith fod angen llawer o fuddsoddiad, a bod y diddordeb a gaed a'r ffaith mai dim ond un cynnig y cafwyd hyd yma yn awgrymu fod lefel y pris yn eithaf cywir.

Yn dilyn trafodaeth llawn cafwyd yr argymhelliad canlynol.

Argymhellwyd: – bod yr Awdurdod yn derbyn y cynnig uchod: bod yr Awdurdod yn gohirio'r penderfyniad ar y cynnig hyd nes cyfarfod yr Awdurdod ym mis Tachwedd er mwyn galluogi trafodaethau i barhau gyda'r partiön eraill oedd wedi datgan diddordeb hyd yma a gyda'r cwmni cymunedol, bod yn rhaid diogelu mynediad i Llyn Mair a'r coedlannau o dan deddfwriaeth *Countryside and Rights of Way Act 2000 (CROW)*, a bod yr eiddo yn aros ar y farchnad hyd hynny.

Penderfynwyd: derbyn yr Argymhelliad.

Diolchodd y Prif Weithredwr i'r Aelodau am drafod y materion anodd mewn ffordd aeddfed.

Daeth y cyfarfod i ben am 13.15

COFNODION
AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
CYFARFOD ARBENNIG
DYDD MERCHER 2^{il} o HYDREF 2024
Plas Tan y Bwlch

YN BRESENNOL:

Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Gwynedd

Cynghorwyr Edgar Wyn Owen (Cadeirydd), Elwyn Edwards, Annwen Hughes, Louise Hughes, June Jones, Elfed Powell Roberts, John Pughe Roberts, Meryl Roberts, Einir Wyn Williams;

Aelodau a benodwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Cynghorwyr Ifor Glyn Lloyd, Jo Nuttall, Dilwyn Owain Roberts;

Aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru

Brian Angell, Tim Jones, Naomi Luhde-Thompson;

Swyddogion

G. Iwan Jones, Nia Murray, Eifion Jones;

Hefyd yn bresennol

Rhian Jardine, *Cyfoeth Naturiol Cymru*.

Cyhoeddodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol na fyddai'r cyfarfod yn cael ei recordio na'i ddarlledu ar y we oherwydd natur gyfrinachol y cyfarfod.

1. Ymddiheuriadau am absenoldeb a Datganiadau'r Cadeirydd

- Cafwyd ymddiheuriadau gan y Cynghorydd Delyth Lloyd.
- Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod.
- Croesawodd yn arbennig Rhian Jardine, *Cyfoeth Naturiol Cymru*, a oedd yno fel arsyllwr di-bleidlais.

2. Datganiad Diddordeb

Ni chafwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb gan aelodau na swyddogion mewn perthynas ag unrhyw eitem.

3. Penodi Prif Weithredwr (Swyddog y Parc Cenedlaethol) APCE – Pecyn Rhestr Fer

Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972: Eithrio rhag datgelu dogfennau.

Esboniodd y Prif Weithredwr dros dro mai'r eithriadau perthnasol i'r adroddiad oedd ei fod yn cynnwys gwybodaeth a oedd yn:

- Berthnasol i unigolyn penodol
- Debygol o ddatgelu pwy oedd yr unigolyn
- Ymwneud â materion ariannol neu fusnes rhywun penodol

Nododd nad oedd ffactorau o blaid datgelu.

Penderfynwyd: – bod yr Awdurdod yn eithrio'r adroddiad, "Penodi Prif Weithredwr APCE – Pecyn Rhestr Fer".

Gadawodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd yr ystafell.

RHAN 2

4. Penodi Prif Weithredwr (Swyddog y Parc Cenedlaethol) APCE

- Cafodd tri ymgeisydd eu cyfweld.
- Cafwyd trafodaeth rhwng yr Aelodau.

Dychwelodd y Swyddog Gwasanaethau Democrataidd i'r ystafell.

- Cafwyd pleidlais gudd ar y tri ymgeisydd.
- Cafwyd bod Jonathan Cawley wedi sicrhau digon o bleidleisiau ar ôl un rownd, a chyhoeddwyd ei fod wedi ei benodi gan yr Aelodau i fod yn Brif Weithredwr Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri (ar yr amod y byddai'n derbyn y swydd).

Gadawodd y Prif Weithredwr dros dro yr ystafell.

- Cafwyd cadarnhad mewn galwad ffôn fod Jonathan Cawley yn derbyn y swydd.
- Cynigiodd ef ei fod yn dod yn Brif Weithredwr yn swyddogol mewn tua mis (yr union ddyddiad i'w gytuno yn dilyn trafodaethau mewnol); byddai yn y cyfamser yn ystyried strwythur yr Awdurdod ac yn cyflwyno papur i'r Awdurdod yng nghyfarfod nesaf yr Awdurdod ar 13eg o Dachwedd yn datgan ei gynlluniau ynglŷn â'r ffordd ymlaen.
- Cynigiodd y Pennaeth Adnoddau Dynol y byddai'n hysbysu'r staff am y penodiad y prynhawn hwnnw, a rhoi datganiad i'r wasg y bore dilynol. Dywedodd y byddai'r Prif Weithredwr newydd yn cael ei gyfweld gan BBC Cymru am 17:45 y noson honno.

Penderfynwyd: – bod yr Awdurdod yn derbyn yr amserlen a gynigiwyd.

Dychwelodd y Prif Weithredwr dros dro i'r ystafell

- Cytunwyd i anfon at yr ymgeiswyr anfuddugol i'w llongyfarch ar safon y cyfweiliadau, cynnig rhai rhesymau pam na fuont yn fuddugol, ac i ddiolch iddynt am eu diddordeb yn yr Awdurdod.
- Diolchwyd i Iwan Jones am ei waith fel Prif Weithredwr dros dro.
- Hwn fyddai'r achlysur olaf i'r Awdurdod gynnal cyfarfod – a chael cinio – ym Mhlas Tan y Bwlch, a diolchwyd i holl staff y gegin am eu gwasanaeth ar hyd y blynyddoedd.
- Llongyfarchwyd y Cynghorydd Dilwyn Owain Roberts ar ei benodiad i Gabinet Cyngor Bwrdeisdref Sirol Conwy. Dywedodd yntau y byddai hyn yn golygu ei fod yn peidio â bod yn Aelod o'r Awdurdod o'r diwrnod canlynol. Diolchodd i bawb a dweud ei fod wedi mwynhau ei amser fel Aelod o'r Awdurdod.

Daeth y cyfarfod i ben am 15.30

TAFLEN WEITHREDU – ACTION SHEET

CYFARFOD YR AWDURDOD – 08.02.2023

RHIF EITEM A THEITL	PENDERFYNIADAU / ARSYLWADAU	GWEITHREDIADAU	SWYDDOG CYFRIFOL	DIWEDDARIAD neu DYDDIAD CWBLHAU	DILEU O'R DAFLEN WEITHREDU
16. Telerau ac Amodau Gwasanaeth Uwch Dîm Rheoli APCE: Cyfarwyddwyr	- bod gan y Panel, ynghyd â'r Pennaeth Adnoddau Dynol a'r Swyddog Adran 151 newydd, y dasg a'r awdurdod i fynd i'r afael â materion posibl yn deillio o drosiant personél yn yr Uwch Dîm Rheoli.	Angen cynnal cyfarfod i roi ystyriaeth i'r materion, dyddiad eto i'w gytuno.	NM	Wedi ei nodi ac yn monitro'r sefyllfa.	NA

EITEM RHIF 8

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	13 Tachwedd 2024
TEITL	PROFFIL RISG YR AWDURDOD
ADRODDIAD GAN	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol
PWRPAS	Rhoi gwybod am y sefyllfa ddiweddaraf parthed Proffil Risg yr Awdurdod ac i baratoi Crynodeb Blynyddol

CEFNDIR

- 1.1 Mae gan yr Awdurdod Broffil Risg ac ynddo mae'r risgiau sy'n wynebu'r Awdurdod wedi'u rhannu'n dri chategori, sef Blaenoriaethau Uchel, Blaenoriaethau Canolig a Blaenoriaethau Isel.
- 1.2 Mae'n ofynnol bod y Proffil Risg yn cael ei gyflwyno i'r Awdurdod Parc Cenedlaethol llawn o leiaf unwaith y flwyddyn i adolygu newidiadau i'r Proffil dros y 12 mis diwethaf ac i geisio cymeradwyaeth ar gyfer unrhyw risgiau sydd angen eu tynnu oddi ar y Gofrestr yn barhaol.
- 1.3 Mae'r adroddiad hwn yn rhoi crynodeb blynyddol yn ogystal â diweddariad mewn perthynas â'r Proffil Risg dywededig a gyflwynwyd yn flaenorol i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 10fed o Orffennaf 2024.
- 1.4 Caiff y risgiau eu pennu'n bennaf drwy'r Penaethiaid Gwasanaeth perthnasol a'r Tîm Rheoli. Mae'r Gofrestr Risg yn cael ei hadolygu fel eitem sefydlog yng nghyfarfodydd y Tîm Rheoli yn chwarterol ar y cyd gyda'r swyddogion perthnasol. Mae'r risgiau sydd wedi'u pennu yn y Gofrestr Risg yn cael eu neilltuo i'r swyddogion cyfrifol, a gosodir dyddiadau targed ar gyfer cymryd camau lliniaru.
- 1.5 Ar hyn o bryd, mae 19 risg wedi eu hadnabod ar y Proffil. O'r rhain mae 2 wedi cael eu nodi fel risgiau Uchel, mae 16 wedi cael eu nodi fel risgiau canolig ac 1 wedi cael ei nodi yn risg Isel.

- 1.6 Yn ystod y 12 mis diwethaf, adnabuwyd 3 risg newydd i'w gynnwys ar Gofrestr Risg yr Awdurdod. Y risg gyntaf yw Gwydnwch y Tîm Rheoli (risg 17). Cafodd y risg hon ei chynnwys ar y Gofrestr Risg ym mis Gorffennaf 2024 ar gyfer y cyfnod pontio yn dilyn ymddeoliad y Prif Weithredwr.
- 1.7 Y Cynnig i Gyflwyno Cyfarwyddyd Erthygl 4: Risg o Adolygiad Barnwrol (risg 18) a'r Cynnig i Gyflwyno Cyfarwyddyd Erthygl 4: Capasiti annigonol i fynd i'r afael â'r cynnydd mewn llwyth gwaith (risg 19) yw'r ddwy risg arall sydd newydd eu hychwanegu i'r Gofrestr Risg.
- 1.8 Yn dilyn adolygiad o'r Gofrestr Risg gan Aelodau ym mis Mawrth 2024, cyfunwyd y 2 risg ar wahân blaenorol ar gyfer Plas Tan y Bwlch yn un risg gyfunol (risg 2), i adlewyrchu'r well y sefyllfa bresennol ac i ymdrin â'r holl risgiau a nodwyd o dan un pennawd.
- 1.9 Mae'r risg o ddiffyg cydymffurfio â Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol 2018 (GDPR) (risg 8) bellach wedi cynyddu yn dilyn rhai mân achosion o ryddhau data gan staff yn ystod y flwyddyn. Er bod y sgôr risg wedi cynyddu, mae'r risg yn parhau i fod o fewn y trothwy 'canolig' ar hyn o bryd.
- 1.10 Ni thynnwyd unrhyw risgiau oddi ar Gofrestr Risg yr Awdurdod yn ystod y 12 mis diwethaf.
- 1.11 Dyma grynodedeb o'r risgiau:

Rhif y Risg	Risg Uchel	Newid
1	Diffyg arian cyllido digonol.	Dim
2	Plas Tan y Bwlch – pwysau ariannol tymor byr ar yr Awdurdod a sicrhau ei ddyfodol tymor hir.	Dim

Rhif y Risg	Risg Canolig	Newid
4	Risg i enw da parthed Rheolaeth yr Awdurdod o'r Ysgwrn	Dim
5	Risg (cyhoedduswydd) o ganlyniad i'r Cynllun Traffig / Polisi Goriad Gwyrdd Eryri.	Dim
6	Methu a chyflawni gofynion y ddeddf "Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol".	Dim
7	Risgiau i'r prosiect CTL Partneriaeth Tirwedd ar gyfer y Carneddau trwy fethu a sicrhau cyllid "heb ei gadarnhau" (un ai cyfraniadau cyfalaf neu "heb fod yn arian") yng nghyfnod oes y prosiect.	Dim
8	Methu cydymffurfio gyda Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol 2018.	Cynyddu

9	Agweddau o risg ariannol sy'n gysylltiedig â phrosiect Coedwigoedd Glaw Celtaidd LIFE gan gynnwys diffyg cydymffurfio â rheolau caffael neu wariant ar gostau anghymwys sy'n arwain at beidio â dyfarnu'r grant, neu amrywiad yn y gyfradd gyfnewid Ewro / punt.	Dim
10	Risg i enw da'r Awdurdod sy'n gysylltiedig â chyflawni'r prosiect LIFE - Coedwigoedd Glaw yn anfoddhaol.	Dim
11	Yr Awdurdod yn rheoli prosiectau yn wael ac aneffeithiol.	Dim
12	Cadernid staff yr Awdurdod yn lleihau (oherwydd mwy o ofynion) o ganlyniad i doriadau ariannol.	Dim
13	Yr Ysgwrn methu cynhyrchu incwm digonol.	Dim
14	Targed Cynhyrchu Incwm (Canolfannau Croeso).	Dim
15	Cynhyrchu Incwm (Cynllunio).	Dim
16	Risg o ymosodiad Seibr	Dim
17	Gwydnwch y Tîm Rheoli	Dim
18	Y cynnig i gyflwyno Cyfarwyddyd Erthygl 4: Risg o adolygiad barnwrol.	Newydd
19	Y cynnig i gyflwyno Cyfarwyddyd Erthygl 4: Capasiti annigonol i fynd i'r afael â'r cynnydd yn y llwyth Gwaith	Newydd

Rhif y Risg	Risg Isel	Newid
3	Targed Cynhyrchu Incwm (Meysydd Parcio).	Dim

GOBLYGIADAU O RAN ADNODDAU

Dim yn codi o'r Adroddiad hwn.

ARGYMHELLIAD

Nodi cynnwys yr adroddiad hwn.

PAPURAU CEFNDIR

Cofrestr Risg: Diweddariad Tachwedd 2024.

COFRESTR RISG AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI

Tachwedd 2024

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Mesurau Rheoli / Gweithredoedd	Gweddill Risg			Cyfeiriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog	
			Effaith	Tebyg	Canlyniad		Effaith	Tebyg	Canlyniad				
1	Diffyg arian cyllido craidd digonol.	Torri Gwasanaethau.	5	5	<p>25</p> <p>Coch</p> 	<p>Cafodd y Gyllideb ar gyfer 2024/25 ei chymeradwyo gan yr Awdurdod yn ei gyfarfod ar 7 Chwefror 2024, ac fe'i sefydlwyd ar sail dim newid i Grant Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024/25. Roedd hyn yn parhau'r cynnydd sero yn lefel cyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer Grant y Parc Cenedlaethol, er bod yr Awdurdod yn profi lefelau chwyddiant na welwyd ers y 1980au.</p> <p>Ar adeg pennu'r gyllideb, rhagwelir y bydd cyllideb 2024/25 yn cynnwys cyfraniad net o £1,061,760 o gronfeydd wrth gefn yr Awdurdod, sy'n cynnwys £731,330 o gyllid referniw a £330,430 o gyfalaf. Mae hon yn lefel ddigynsail o ddefnydd cronfeydd wrth gefn, ac er bod rhywfaint o hyn yn uniongyrchol gysylltiedig â'r defnydd o grant a dderbyniwyd mewn blynyddoedd blaenorol, nid yw'r defnydd o gronfeydd eraill yn gynaliadwy yn y tymor hir.</p> <p>Mewn blynyddoedd blaenorol, mae APCE wedi gallu cadw hyblygrwydd gyda'i gronfeydd wrth gefn ac mae wedi cadw lefel ddoeth o arian i allu cydbwysu'r gyllideb heb weithredu toriadau brys. Fodd bynnag, ystyriwyd arbedion ar gyfer 2024/25 a bydd yn rhaid i hyn barhau yn y blynyddoedd i ddod, gydag effaith niweidiol ar wasanaethau, oni bai bod y Llywodraeth yn cynyddu'r grant.</p> <p>Yn dilyn adroddiad gan Archwilio Cymru, mae nifer o argymhellion wedi eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru i nodi opsiynau ar gyfer codi incwm - ac egluro'r risgiau cysylltiedig - ond mae'r gwaith hwn wedi'i ohirio nes bod canllawiau wedi'u derbyn gan Lywodraeth Cymru.</p> <p>Bydd Cyllideb Canghellor y Trysorlys ar yr 30ain o Hydref 2024 ac yna Cyllideb Llywodraeth Cymru ym mis Rhagfyr yn rhoi arwydd i ni o sefyllfa ariannol 2025/26, cyn gosod y gyllideb yr Awdurdod ym mis Chwefror.</p>	4	4	<p>16</p> <p>Coch</p> 		A	Adolygwyd 10.07.24	Prif Swyddog Cyllid

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Risg Cynhenid	Gweddill Risg			Cyfeiriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog
			Effaith	Tebyg	Canlyniad		Effaith	Tebyg.	Canlyniad			
2	Plas Tan y Bwlch - pwysau ariannol tymor byr ar yr Awdurdod a sicrhau ei ddyfodol hirdymor.	Methiant i gadw o fewn cyllideb yr Awdurdod. Niwed sylweddol i enw da'r Awdurdod. Effaith andwyol ar yr economi leol. Colli bywoliaeth i staff a gyflogir ym Mhlas Tan y Bwlch. Methiant i gynnal adeilad rhestredig Gradd II*.	4	5	20 Coch 	<p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod ar y 7fed o Chwefror 2024, penderfynodd yr Awdurdod i:</p> <ol style="list-style-type: none"> Barhau gyda'r model busnes presennol, tra bo hyn yn ymarferol ac yn ddiogel, am gyfnod hyd nes y gall yr Awdurdod ystyried yn ffurfiol ei opsiynau ar gyfer rheoli Plas Tan y Bwlch yn y dyfodol. Gwahodd diddordeb gan bartneriaid posibl ar gyfer rheolaeth weithredol/datblygu Plas Tan y Bwlch. Ar yr un pryd, cynnig Plas Tan y Bwlch ar y farchnad agored i ddarpar brynwyr. Hyrwyddo Plas Tan y Bwlch fel busnes gweithredol i unrhyw ddarpar bartner/brynwr. Caniatáu cyfnod o hyd at 6 mis i geisio gwarediad partner neu farchnad agored. <p>Mae'r model busnes presennol yn parhau i weithredu ar adeg ysgrifennu hwn, ond nid yw'r Plas yn gallu agor yn llawn amser ac mae'n gorfod cau ar adegau tawelach er mwyn diogelu lles gweddill y staff. Mae hyn wedi arwain at rai canslo a cholli busnes.</p> <p>Mae Carter Jonas wedi'i benodi'n asiant ac wedi derbyn un cynnig cadarn ar gyfer yr eiddo.</p> <p>Yng nghyfarfod yr Awdurdod ym mis Medi penderfynodd yr Awdurdod ohirio penderfyniad ar y cynnig tan gyfarfod nesaf yr Awdurdod ym mis Tachwedd er mwyn galluogi trafodaethau i barhau gyda phartion eraill sydd wedi mynegi diddordeb, er mwyn gwarchod mynediad cyhoeddus i Lyn Mair a'r coetiroedd cyfagos trwy sicrhau dynodiad gan ddefnyddio Deddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000 (CROW), ac y dylai'r eiddo yn y cyfamser aros ar y farchnad.</p> <p>Mae trafodaethau yn parhau gyda chwmni cymunedol.</p>	4	5	20 Coch 		A Adolygwyd 10.07.24	Cyf. Gwas. Corfforaethol
3	Targed Cynhyrchu Incwm (Meysydd Parcio).	Methu â chadw o fewn cyllideb yr Awdurdod.	4	5	20 Coch 	<p>Fel yr adroddwyd i'r Awdurdod diwethaf bu'r incwm yn sylweddol is na'r un cyfnod y llynedd am gyfnod, hyn oherwydd y tywydd ac effaith cyfnod Pasg cynnar, hanner yr incwm arferol yn y flwyddyn ariannol flaenorol. Mae'r bwlch wedi lleihau bellach ac erbyn hyn £30K yn llai na chyfnod Ebrill hyd ddiwedd Medi eleni ydym o'i gymharu gyda llynedd. Bydd y targed incwm yn cael ei wireddu, ond unwaith eto mae angen cynhyrchu gwagedd i dalu am ddiogelwch system rhag archebu Pen y Pass, casglu sbwriel a chostau glanhau toiledau sydd wedi cynyddu yn sylweddol yn dilyn ail dendro'r gwasanaeth.</p>	4	1	4 Gwyrdd 		A Adolygwyd 10.07.24	Pennaeth Eiddo

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Mesurau Rheoli / Gweithredoedd	Risg Cynhenid			Cyfeiriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog
			Effaith	Tebyg	Canlynia		Effaith	Tebyg	Canlynia			
4	Risg i enw da parthed rheolaeth yr Awdurdod o'r Ysgwrn.	Camreoli yn arwain at ddiffyg hygredd yng ngallu'r Awdurdod i gyflawni ei ddyletswyddau.	5	3	15 Coch 	<p>Mae'r Ysgwrn wedi ennill enw da iawn fel amgueddfa achrededig a chanolfan ddiwylliannol gyda rhaglen o weithgareddau treftadaeth ddiwylliannol o ansawdd rhagorol. Mae'r statws achrededig yn dangos bod trefniant llywodraethu cadarn ac effeithiol mewn lle.</p> <p>Mae'r Yr Ysgwrn yn dangos patrwm llwyddiannus o ymgeisio am gyllid allanol i ariannu gweithgareddau a phrosiectau, ac mae swyddogion yn gweithio'n rhagweithiol ar geisiadau hyn, gan chwilio am gyfleoedd nawdd yn rheolaidd.</p> <p>Gosodwyd 'Yr Ysgwrn yn Ysbrydoli' newydd ym mis Medi 2024 ac mae adnoddau addysgol newydd ar gael i gyd-fynd â'r arddangosfa. Mae swyddogion yn cwblhau adnodd addysgol ffilm Hedd Wyn gyda Phrifysgol Bangor a bydd yr adnodd yn cael ei lansio yn 2025, ychydig yn hwyrach na'r disgwyl.</p>	3	3	9 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Cyf. Cynllunio a Rheoli Tir / Pen. Gwas. Treftadaeth Ddiwylliannol
5	Risg (cyhoeddusrwydd) o ganlyniad i'r Cynllun Traffig / Polisi Goriad Gwyrdd Eryri.	Camreoli yn arwain at ddiffyg hygredd yn yr Awdurdod a'i bartneriaid.	4	3	12 Ambr 	<p>Mae datblygu Cynllun Yr Wyddfa wedi sefydlu perthynas well rhwng yr elfennau unigol sy'n ymwneud â rheolaeth ar Yr Wyddfa, gan gynnwys y gwasanaeth Sherpa.</p> <p>Mae is-grŵp i Gynllun yr Wyddfa wedi ei ffurfio i adolygu'r gwasanaeth Sherpa a materion trafndiaeth / parcio yn yr ardal. Yn ystod 2023 darparwyd gwasanaeth bws Sherpa gwell, a chyflwynwyd rheolaeth traffig priffyrdd (llinellau melyn dwbl) mewn lleoliadau penodol.</p> <p>Cytunwyd ar Grŵp Trafndiaeth Eryri ac mae'n cyfarfod yn aml. Mae cytundeb y Gwasanaeth Sherpa am y 5 mlynedd nesaf wedi ei gytuno. Gall Cyd-bwyllgorau Corfforaethol sydd â chyfrifoldeb penodol am drafndiaeth ddarparu cyfleoedd pellach. Ni gyfarfu grŵp Trafndiaeth Eryri yn ystod 2023, ond mae'r grŵp wedi'i ailymgynnull a chyfarfod ym mis Ionawr 2024, ac mae amserlen o gyfarfodydd wedi'i sefydlu.</p>	3	3	9 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Prif Weithredwr Drosdro/ Rheolwr Partneriaethau

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Mesurau Rheoli / Gweithredoedd	Risg Cynhenid			Cyfeiriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog
			Effaith	Tebyg	Canlynia		Effaith	Tebyg	Canlynia			
6	Methiant o ran cyflawni gofynion Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol.	Adroddiad archwilio beirniadol / cyhoeddusrwydd negyddol.	3	3	9 Ambr 	<p>Mae'r Awdurdod yn parhau i gydweithio ag Archwilio Cymru i weithredu gofynion y Ddeddf Llesiant.</p> <p>Mae astudiaeth Archwilio Cymru ar gyfer 2022/23 (incwm masnachol ac arallgyfeirio incwm) wedi'i chyhoeddi ac mae adroddiad atodol ar y 3 Awdurdod Parc Cenedlaethol wedi'i gynhyrchu.</p> <p>Bydd archwiliad perfformiad ar gyfer 2023/24 yn ystyried "Cydraddoldeb ac Amrywiaeth". Cyflwynwyd tystiolaeth ysgrifenedig ym mis Hydref 2023 a rhoddwyd diweddariadau pellach fis Gorffennaf diwethaf. Yn dilyn hyn, mae Archwilio Cymru wedi cynnal cyfweiliadau â swyddogion a Grŵp Ffocws gyda rhanddeiliaid a defnyddwyr gwasanaethau. Disgwylir yr adroddiad drafft erbyn diwedd y flwyddyn hon.</p> <p>Darparodd Llywodraeth Cymru hefyd hyfforddiant i aelodau'r Awdurdod yn ystod 2024.</p>	3	3	9 Ambr 		C Adolygwyd 10.07.24	Prif Weithredwr Drosdro

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Mesurau Rheoli / Gweithredoedd	Risg Cynhenid			Cyfeiriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog
			Effaith	Tebyg	Canlynia		Effaith	Tebyg	Canlynia			
7	Risgiau i brosiect Partneriaeth Tirwedd CTL ar y Carneddau trwy fethu a chyflawni'r prosiect. Gall hyn ddigwydd trwy fethu a chadw at y pwrpasau a gymeradwywyd ar gyfer y grant Cronfa Dreftadaeth Lotri Genedlaethol, oediad gyda phenodi staff i'r cynllun ac felly oediad gyda chychwyn y cynllun, oediad gyda thalu hawliadau grant, y bartneriaeth yn chwalu, methu â derbyn yr arian "heb ei sicrhau" a ddisgwyllir trwy geisiadau grant pellach a chyfraniadau "mewn nwyddau" yn ystod oes y prosiect.	Bydd y canlyniadau'n amrywio'n helaeth yn dibynnu ar raddfa'r cyllid na ellir ei sicrhau. Gallai fod rhai elfennau o'r prosiect yn methu, hyd at risgiau sylweddol i'r prosiect cyfan, sy'n amlwg yn dod â chyhoeddusrwydd andwylol a niwed i enw da.	3	4	12 Ambr 	<p>Amserlen: Estyniad digost wedi ei gymeradwyo i'n dyddiad cwblhau ymarferol rhwng 30/09/2024 a 31/12/2025. Estyniad yn cynnwys lwfans ar gyfer gweithgaredd cau prosiect 3 mis (e.e. gweithgaredd etifeddiaeth, cais am daliad terfynol ac adroddiad gwerthuso) gan y Rheolwr Cynllun a'r Swyddog Cymorth Cynllun tan 31/03/2026.</p> <p>Pwrpasau Cymeradwy: Mae ymhell dros hanner gwariant y gyllideb wedi'i gwblhau ac mae'r gyllideb wedi'i diwygio a'i diweddarau, gyda chynllun clir bellach ar waith hyd at gwblhau'r prosiect. Mae'r Cynllun wedi cyflwyno rhaglen lwyddiannus o ddigwyddiadau, gweithgareddau, gwaith ymarferol a grantiau ers ei lansio ym mis Hydref 2020. Sefydlwyd gweithgorau mynediad, cadwraeth a threftadaeth, cyfarfod Grŵp Craidd bob chwarter, ac e-fwletin misol cyhoeddus. Mae'r wefan ar fin cael ei lansio'n allanol. Cynhelir gwerthusiad o'r cynllun drwy gyswllt rheolaidd rhwng y gwerthuswr penodedig, y tîm craidd, partneriaid a chyfranogwyr i nodi'r llwyddiannau/heriau wrth ymateb yn briodol.</p> <p>Mae swyddogion bellach yn cwblhau gwaith ar gynllunio etifeddiaeth a bydd diweddariad yn cael ei ddarparu i'r Aelodau yn 2025.</p>	3	2	6 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Rheolwr Prosiect

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Mesurau Rheoli / Gweithredoedd	Risg Cynhenid			Cyfeiriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog
			Effaith	Tebyg	Canlynia		Effaith	Tebyg	Canlynia			
8	Diffyg cydymffurfio â "Rheoliad Cyffredinol Diogelu Data 2018" (GDPR).	Diffyg rheoli data a chyhoeddi data na ddylem ei gyhoeddi.	4	3	12 Ambr 	<p><u>Hyfforddiant</u> Mae cyrsiau gorfodol newydd wedi'u hychwanegu at ELMS yn ystod y 6 mis diwethaf. Disgwylir i bawb eistedd y rhain mewn modd amserol neu bydd mynediad i'r rhwydwaith a / neu e-bost yn cael ei ddileu.</p> <p>Mae'r rhan fwyaf o'r staff bellach yn cwblhau cyrsiau untro a chysiau blynyddol yn gyson heb unrhyw drafferthion, ond mae'r nifer sy'n cael eu cwblhau gan yr Aelodau yn parhau i fod yn isel. Mae'r sefyllfa'n cael ei fonitro'n barhaus.</p> <p><u>Diogelu Data</u> Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf rydym wedi cael mwy o fân ddigwyddiadau rhyddhau data nag yn y gorffennol. Felly, mae mwy o debygolrwydd ac effaith risg cyfatebol nag yn y gorffennol, sydd wedi golygu bod y sgôr risg wedi cynyddu. Fodd bynnag, mae'r risg yn parhau i fod ar ambr.</p> <p>Mae angen i staff ac Aelodau newydd sicrhau bod y modiwlau hyfforddi yn cael eu cwblhau fel blaenoriaeth. Awgrymir bod y staff sydd wedi bod yn rhan o'r digwyddiadau bychain yn ailsefyll yr hyfforddiant neu'n cymryd rhan mewn hyfforddiant pellach er mwyn lleihau'r risg.</p>	4	3	12 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Pennaeth TG / Cyf. Gwas. Corfforaethol

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Mesurau Rheoli / Gweithredoedd	Risg Cynhenid			Cyfeiriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog
			Effaith	Tebyg	Canlyniad		Effaith	Tebyg	Canlyniad			
9	Agweddau o risg ariannol sy'n gysylltiedig â phrosiect LIFE Coedwigoedd Glaw Celtaidd gan gynnwys methu â chydymffurfio â rheolau caffael neu wariant ar gostau anghymwys gan arwain at beidio â dyfarnu'r grant, neu amrywiad yn y gyfradd gyfnewid Ewro / bunt.	Mae angen i APCE a phartneriaid eraill hunan ariannu gwariant ar agweddau o'r prosiect hyd yn hyn.	5	4	20 Coch 	<p>Derbyniwyd a chymeradwywyd ail adroddiad canol tymor i'r CE (a hawliad grant cysylltiedig), gan arwain at dynnu i lawr y 3ydd taliad LIFE gan y CE ym mis Rhagfyr 2022. Mae cais am estyniad prosiect 2 flynedd wedi'i gymeradwyo'n swyddogol gan y Comisiwn Ewropeaidd, gan roi dyddiad gorffen prosiect newydd o 31ain o Orffennaf 2027. Ni fydd hyn yn effeithio ar gost gyffredinol y prosiect.</p> <p>Mae adborth swyddogol gan y Comisiwn, gan gynnwys y Genhadaeth Fonitro diweddar (Tachwedd 2022) a'r 2il Adroddiad Canol Tymor (Hydref 2022), hyd yn hyn yn gadarnhaol, gyda dim ond mân bryderon a diwygiadau sydd angen sylw. Adroddiad Cynnydd Diweddaraf wedi'i gyflwyno ym mis Medi 2023. Dim adroddiadau pellach i'w cyflwyno tan fis Mawrth 2025.</p> <p>Pob taliad cyd-ariannwr arall yn gyfredol, gan gynnwys y cyfraniad o £2m gan Lywodraeth Cymru. Mae'r arian sydd dros ben yn y prosiect hyd yn hyn (tua £301k) oherwydd cyfradd gyfnewid ffafriol, a fydd angen cyfatebiaeth o 40% gan bartneriaid (tua £200k - £300k os bydd cyfanswm y cyllid yn cael ei dynnu i lawr o'r UE).</p> <p>Dim diweddariad pellach o'r cyfnod blaenorol.</p>	4	3	12 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Rheolwr Prosiect

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Mesurau Rheoli / Gweithredoedd	Risg Cynhenid			Cyfeiriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog
			Effaith	Tebyg	Canlynia		Effaith	Tebyg	Canlynia			
10	Risg i enw da'r Awdurdod yn gysylltiedig â chyflawni'r prosiect LIFE Coedwigoedd Glaw Celtaidd yn anfodddhaol.	Bod yr Awdurdod yn dioddef niwed difrifol i'w enw da ymhlith y sefydliadau hynny sy'n bartneriaid a enwir yn y prosiect, partneriaid prosiect eraill gan gynnwys perchnogion tir preifat, contractwyr a sefydliadau eraill, a'r cyhoedd ehangach.	4	3	12 Ambr 	Mae materion staffio yn parhau i fod yn broblem enfawr i'r prosiect, gyda phrofiadau pellach o golli staff - gadawodd Cai Roberts, (APCE) ym mis Ebrill 2024, gydag Adam Thorogood (WT) i fod i adael ym mis Mehefin 2024. Hefyd, roedd absenoldebau tymor canolog i hirdymor yn ystod yr hanner olaf o 2023 / hanner cyntaf 2024 ymhlith 3 aelod o staff - Swyddog Prosiect David Jones (Hydref 2023 - Mai 2024, nawr yn dychwelyd yn raddol i'r gwaith), Swyddog Ymgysylltu Lucy Evans (absenoldebau amrywiol, y diweddraf o Ebrill 2024 hyd at y presennol) a Swyddog Prosiect Cynorthwyol Gwion ap Dafydd (Ebrill 2024 – Mai 2024). Canlyniad y problemau staffio yw llwyth gwaith cynyddol a straen ar staff presennol a lleihad mewn allbwn. Arweiniodd costau staff uwch (chwyddiant, angen cyflogi staff ychwanegol) at yr angen i symud arian o gwmpas o fewn y prosiect i dalu'r costau. Risg cynyddol o golledion staff pellach wrth i gontractau ddod i ben. Y tarfu a achoswyd gan drosiant staff (colli momentwm, peidio â gweithredu hyd eithaf ei allu am gyfnodau sylweddol), ochr yn ochr ag effeithiau pandemig Covid-19, oedd y prif yrrwr y tu ôl i ofyn am estyniad o 2 flynedd.	4	3	12 Ambr 		C Adolygwyd 10.07.24	Rheolwr Prosiect / Cyf. Cynllunio a Rheoli Tir
11	Rheoli gwael ac aneffeithiol o brosiectau gan yr Awdurdod.	Risg o beidio â chyflawni prosiectau ac amcanion yr Awdurdod. Risg i enw da'r Awdurdod. Cyfleoedd ariannol yn cael eu colli.	3	3	9 Ambr 	Mae swyddogion yn dilyn canllawiau safonol a fabwysiadwyd ar gyfer rheoli prosiectau - gan gynnwys creu "Dogfen Ysgogi Prosiect" a chael cymeradwyaeth y tîm rheoli ar gyfer y ddogfen hon. Mae hyn yn creu sail ar gyfer rheoli ac ar gyfer cyfathrebu (mewnol ac allanol) ar brosiectau yn gyson ar draws yr Awdurdod. Rhoddwyd ystyriaeth i baratoi cefnogaeth fwy canolog i brosiectau i sicrhau bod cysondeb a chydymffurfiaeth yn cael eu rheoli. Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau ymagwedd aml-flwyddyn at brosiectau/rhaglenni. Ym mis Mawrth 2022, ystyriodd a chymeradwyodd y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau y protocolau ar ddatblygu a derbyn cynigion grant. Mae trafodaeth ar ddatblygu rhaglen gyfalaf ar gyfer y cyfnod 2025 i 2028 yn mynd rhagddi gyda Swyddogion Llywodraeth Cymru.	2	4	8 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Tim Rheoli

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Mesurau Rheoli / Gweithredoedd	Risg Cynhenid			Cyfe-iriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog
			Effaith	Tebyg	Canlynia		Effait h	Tebyg	Canlynia			
12	Gwytnwch staff yr Awdurdod yn lleihau (oherwydd mwy o ofynion) o ganlyniad i gyllidebau fflat ac effaith chwyddiant.	Effaith ar gadw staff a recriwtio a hefyd perfformiad yr Awdurdod.	3	3	9 Ambr 	<p>Mae cyfres o fesurau i ddelio gyda gwytnwch yn cynnwys:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gwerthusiad blynyddol ar gyfer staff unigol, 2. Datblygiad cynllun llesiant staff yn y gweithle, 3. Sefydlu cronfa wrth gefn ar gyfer gwytnwch staff, 4. Cyfraddau cadw staff a salwch. <p>Ers yr adolygiad o delerau ac amodau staff bydd angen i'r Awdurdod fonitro effaith chwyddiant a chostau byw ar wytnwch staff a'u gallu i gadw a recriwtio. Cymeradwywyd adolygiad cyflog yn 2022. Mae'r Awdurdod ar hyn o bryd yn gweithredu modelau gweithio hybrid ar draws yr Awdurdod ar gyfer staff swyddfa yn bennaf.</p>	3	3	9 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Tim Rheoli
13	Yr Ysgwrn yn methu cynhyrchu incwm digonol i gyflawni'r gyllideb.	Yr Ysgwrn yn dibynnu ar fudd- dal uwch gan yr Awdurdod a/neu yn defnyddio arian wrth gefn sydd wedi'i gynilo yn dilyn blynyddoedd blaenorol llewyrchus. Yn y pendraw, bydd hyn yn golygu nad ydi'r Ysgwrn yn gynaliadwy.	4	4	16 Coch 	<p>Mae cynnal Yr Ysgwrn o fewn y gyllideb yn her barhaus yng ngoleuni'r argyfwng costau byw sy'n amharu ar wariant ymwelwyr a chostau rhedeg cynyddol.</p> <p>Mae costau'n cael eu hadolygu'n rheolaidd. Mae'r rhan fwyaf o gostau, megis gwres, ffôn a thrydan yn sefydlog ac yn angenrheidiol ar gyfer safonau achredu.</p> <p>Mae'r Ysgwrn yn llwyddo yn rheolaidd i sicrhau cyllid ar gyfer costau gweithgaredd a dehongli. Mae swyddogion yn gweithio ar syniadau prosiect cyfalaf ar gyfer 2025/26 i uwchraddio cyfleusterau.</p>	3	3	9 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Cyf. Cynllunio a Rheoli Tir / Pen. Gwas. Treftadaeth Ddiwyllia-nnol
14	Targed Cynhyrchu Incwm (Canolfannau Gwybodaeth).	Y Canolfannau Gwybodaeth yn methu cynhyrchu incwm digonol i gyflawni'r gyllideb. Y Canolfannau Gwybodaeth yn methu â chyrraedd nodau cynhyrchu incwm oherwydd prinder staff sy'n arwain at gau.	4	4	16 Coch 	<p>Wedi'i staffio'n llawn ar gyfer Tymor 2024/25. Fodd bynnag, mae absenoldebau oherwydd materion allanol yn peri problemau yn y tymor byr.</p> <p>Mae Gŵyl Banc cynnar y Pasg, sy'n disgyn yn rhannol yn y flwyddyn ariannol flaenorol, yn ei gwneud hi'n anodd allosod canlyniadau Chwarter 1. Fodd bynnag, cafodd y tair canolfan hanner tymor llwyddiannus, gydag Aberdyfi a Beddgelert yn arbennig gyda chanlyniadau incwm cryf ar gyfer mis Mai.</p> <p>Mae'r canlyniadau Incwm cryf a welwyd yn Ch1 wedi parhau drwy dymor yr haf. Mae incwm a gynhyrchir drwy'r 3 chanolfan i fyny 8% o'i gymharu â 2023 er bod nifer yr ymwelwyr yn gyffredinol wedi gostwng ychydig.</p>	4	2	8 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Rheolwr Canolfanau Gwybodaeth

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Mesurau Rheoli / Gweithredoedd	Risg Cynhenid			Cyfeiriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog
			Effaith	Tebyg	Canlynia		Effaith	Tebyg	Canlynia			
15	Cynhyrchu Incwm (Cynllunio).	Y brif risg fyddai incwm annigonol ar gyfer rhedeg y gwasanaeth cynllunio yn effeithiol.	3	3	9 Ambr 	<p>Ar gyfer 2023-24 roedd cyllideb incwm ffioedd cynllunio (ffioedd cynllunio a chyngor cyn cais) yn cyd-fynd yn fras â'r gyllideb a osodwyd. Mae hyn yn codi tua 28% o gostau'r gwasanaeth Rheolaeth Datblygu.</p> <p>Rydym nawr ar ddeall bydd ymgynghoriad gan Lywodraeth Cymru yn yr Hydref ar geisio symud tuag at adennill costau llawn y gwasanaeth drwy ffioedd cynllunio. Bydd hyn yn gadarnhaol iawn os yw'n cael ei weithredu.</p>	3	3	9 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Cyf. Cynllunio a Rheoli Tir
16	Risg o gael ymosodiad Seibr	Colli data a mynediad i'r rhwydwaith	4	3	12 Ambr 	<p>Mae system fonitro rhwydwaith newydd yn cael ei gosod ym mis Hydref / Tachwedd 2024 a fydd yn helpu i adrodd am unrhyw weithgaredd dan amheuaeth. Yn ogystal, bydd y system WiFi yn HQ a'r Ysgwrn yn cael ei hadolygu a bydd gosodiadau mwy diogel yn cael eu cymhwyso.</p> <p>Mae risgiau seiberddiogelwch yn cael eu monitro'n gyson gyda mesurau lliniaru risg cyfatebol yn cael eu gweithredu yn ôl yr angen gan y gwasanaeth TG.</p>	3	2	6 Ambr 		A Adolygwyd 10.07.24	Pennaeth TG / Cyf. Gwas. Corfforae - thol

Cyf	Disgrifiad Risg	Canlyniad	Risg Cynhenid			Mesurau Rheoli / Gweithredoedd	Risg Cynhenid			Cyfeiriad risg	Agosrwydd (A,C,P)	Perchennog
			Effaith	Tebyg	Canlynia		Effaith	Tebyg	Canlynia			
17	Gwydnwch y Tîm Rheoli	Mae recriwtio Prif Weithredwr newydd wedi adnabod risgiau i wydnwch y Tîm Rheoli. Dim digon o adnoddau i alluogi'r Tîm Rheoli i weithredu'n effeithiol, yn enwedig yn y sefyllfa lle mae newid mewn personél a/neu absenoldeb tymor hir heb ei ragweld.	4	4	16 Coch 	Mae gan y Panel Recriwtio, ynghyd â'r Pennaeth Adnoddau Dynol a'r Swyddog Adran 151 newydd, y dasg a'r awdurdod i fynd i'r afael â materion posibl yn deillio o drosiant personél yn yr Uwch Tîm Rheoli. Bydd strwythur hirdymor y Tîm Rheoli yn fater i'w ystyried unwaith y bydd y Prif Weithredwr newydd yn ei swydd.	3	3	9 Ambr 		N Adolygwyd 10.07.24	Y Panel Recriwtio, Pennaeth AD, Swyddog 151
18	Y cynnig i gyflwyno Cyfarwyddyd Erthygl 4 i reoli'r defnydd o gartrefi gwyliau ac 2il gartrefi (a drefnwyd ar gyfer Mehefin 2025): Risg o adolygiad barnwrol.	Gallai Adolygiad Barnwrol wedi'i gadarnhau cael yr effeithiau canlynol: A) Gall effeithio ar allu'r Awdurdod i ddilyn y polisi. B) Gall oedi gweithrediad y polisi. C) Gall fod goblygiadau cost, yn enwedig os yw'r hawlydd yn ceisio dyfarniad costau cyfreithiol os yw'n llwyddo yn yr her.	4	2	8 Ambr 	O ran risg yr Adolygiad Barnwrol, cymerir y camau lliniaru canlynol: 1) Cymerir cyngor cyfreithiol drwy gydol y broses a chyn cyhoeddi unrhyw ddogfen; a 2) Mae cydweithio agos gyda Chyngor Gwynedd sydd yn cymryd camau tebyg.	3	1	3 Ambr 		Newydd	Cyf. Cynllunio a Rheoli Tir
19	Y cynnig i gyflwyno Cyfarwyddyd Erthygl 4 i reoli'r defnydd o gartrefi gwyliau ac 2il gartrefi (a drefnwyd ar gyfer Mehefin 2025): Capasiti annigonol i fynd i'r afael â'r cynnydd yn y llwyth gwaith - sy'n effeithio ar Bolisi Cynllunio, Rheolaeth Datblygu ac yn arbennig llwythi gwaith Cydymffurfio.	Mae'r capasiti annigonol yn achosi'r problemau canlynol: i) Gall targedau perfformiad cynllunio Llywodraeth Cymru gael eu methu; ac ii) Gall materion iechyd a lles staff godi oherwydd llwythi gwaith gormodol.	3	3	9 Ambr 	O ran y risg o fynd y tu hwnt i gapasiti, cymerir y camau canlynol: 1) Bydd yr Awdurdod yn ceisio cymorth ariannol gan Gyngor Gwynedd a Llywodraeth Cymru - gyda golwg ar sicrhau cefnogaeth swyddogion ychwanegol. Fodd bynnag, nid yw hyn wedi arwain at unrhyw lwyddiant hyd yma; a 2) Bydd cydweithio gyda Chyngor Gwynedd ar y gwersi a ddysgwyd hefyd yn digwydd – mae swyddogion Gwynedd wedi bod yn barod iawn i roi cyngor hyd yma. Bydd hyfforddiant a chyngor yn cael eu darparu i Swyddogion Cynllunio cyn gweithredu'r cynllun ym mis Mehefin 2025, a fydd yn cynnwys sicrhau bod Canllawiau Cynllunio Atodol cadarn i gefnogi'r broses o wneud penderfyniadau.	3	3	9 Ambr 		Newydd	Cyf. Cynllunio a Rheoli Tir

Sgorio'r Risg					
Tebygolrwydd	Isel lawn = 1	Isel = 2	Canolig = 3	Uchel = 4	Uchel lawn = 5
Effaith	Isel lawn = 1	Isel = 2	Canolig = 3	Uchel = 4	Uchel lawn = 5
Sgôr Cyfunol			Risg Cyffredinol		
1 – 4			Isel		
			 Gwyrdd		
6 – 14			Canolig		
			 Ambr		
15 – 25			Uchel		
			 Coch		

Parciau National Cenedlaethol Parks

Cyfarfod Pwyllgor Gweithredol Parciau Cenedlaethol Cymru

Dydd Llun, 03 Mehefin 2024

Ar-lein, 10:00 - 12:00

Yn bresennol:

(DC) Cyng Di Clements

Cadeirydd, Parciau Cenedlaethol
Cymru (PCC) ac APC Arfordir Penfro
(APCAP)

(RHD) Dr Rachel Heath-Davies

Dirprwy Gadeirydd (APCAP)

(TJ) Tegryn Jones

Prif Weithredwr APCAP

(AE) Canon Aled Edwards

Cadeirydd Awdurdod Parc
Cenedlaethol Bannau Brycheiniog
(APCBB)

(GR) Cyng Gareth Ratcliffe

Dirprwy Gadeirydd APCBB

(CMJ) Catherine Mealing-Jones

Prif Weithredwr APCBB

(AH) Tim Jones

Cadeirydd APC Eryri

(EO) Cyng Edgar Wyn Owen

Dirprwy Gadeirydd APCE

(EW) Emyr Williams

Prif Weithredwr APCE

Hefyd yn bresennol:

(GJ) Georgia Jones

APCAP

1. Gair o groeso ac Ymddiheuriadau am absenoldeb

Ni dderbyniwyd unrhyw ymddiheuriad am absenoldeb.

2. Cofnodion y cyfarfod diwethaf, 24 Mai 2023

Ar gynnig DC, a eiliwyd gan RHD, nodwyd bod y cofnodion yn gywir.

3. Cyllideb a Chyllid Parciau Cenedlaethol Cymru

Cyflwynwyd sefyllfa'r gyllideb ar ddiwedd blwyddyn 2023-24 a'r gyllideb ddrafft

Parciau Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, Arfordir Penfro
ac Eryri yn gweithio mewn partneriaeth
Brecon Beacons, Pembrokeshire Coast and Snowdonia
National Parks, working in partnership

Rydym yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg,
a byddwn yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg.
Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.
We welcome receiving correspondence in Welsh,
and will respond to any correspondence in Welsh.
Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Parciau Cenedlaethol Cymru National Parks Wales

Parc Llanion, Doc Penfro SA72 6DY
Llanion Park, Pembroke Dock SA72 6DY

Ffôn / Tel: 01646 624800

e-bost / e-mail:

gwasanaethauaelodau@arfordirpenfro.org.uk
memberservices@pembrokeshirecoast.org.uk

Parciau National Cenedlaethol Parks

am y flwyddyn 2024-25. Cytunodd pob Parc i gyfraniad o £5k am y flwyddyn.

CYTUNWYD ar Gyllideb PCC am y flwyddyn 2024/25.

4. Busnes PCC

a. Cynllun Busnes Drafft PCC am y cyfnod 2024-2026

Cyflwynwyd Cynllun Busnes drafft PCC am y cyfnod 2024/26. Ar gynnig RHD, a eiliwyd gan DC, **CYTUNWYD** ar Gynllun Busnes Drafft PCC am y cyfnod 2024-2026.

GWEITHREDU: Ail-edrych ar flaenoriaethau'r Awdurdodau Parciau Cenedlaethol mewn 12 mis, i baratoi ar gyfer etholiadau 2026.

b. Busnes y Llywodraeth yn Effeithio ar Barciau Cenedlaethol Cymru

i) Archwilio Dwfnd Bioamrywiaeth

Dywedodd EW bod Cadeirydd newydd wedi'i ethol i arwain y grŵp Tirweddau Dynodedig sy'n canolbwyntio ar fwrw ymlaen ag argymhellion yr Archwilio Dwfnd.

ii) Ardoll Ymwelwyr

Dywedodd EW mai John Cawley oedd cynrychiolydd y PC ar y Grŵp Ardoll Ymwelwyr. Dywedodd EW bod gan APC Eryri drefniant gyda Gwynedd i sefydlu fframwaith i brosesu ardoll arfaethedig.

GWEITHREDU: EW i rannu'r manylion gyda TJ am y trefniant gyda Gwynedd ynghlŷn â'r ardoll arfaethedig.

c. Swyddi Strategol a Rennir

Trafodwyd effaith y swyddi ynghyd â'r anhawster a achosir gan eu strwythurau cyflog a'r diffyg strategaeth ymadael. Awgrymwyd cael prosiect peilot fel dull amgen i'r Swyddi Strategol.

GWEITHREDU: Ceisio gwybodaeth gan LIC ynghylch dyfodol y Swyddi

Parciau Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, Arfordir Penfro
ac Eryri yn gweithio mewn partneriaeth
Brecon Beacons, Pembrokeshire Coast and Snowdonia
National Parks, working in partnership

Rydym yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg,
a byddwn yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg.
Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.
We welcome receiving correspondence in Welsh,
and will respond to any correspondence in Welsh.
Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Parciau Cenedlaethol Cymru National Parks Wales

Parc Llanion, Doc Penfro SA72 6DY
Llanion Park, Pembroke Dock SA72 6DY

Ffôn / Tel: 01646 624800

e-bost / e-mail:

gwasanaethauaelodau@arfordirpenfro.org.uk
memberservices@pembrokeshirecoast.org.uk

Parciau National Cenedlaethol Parks

Strategol a Rennir.

d. Tirweddau Cymru

Dywedodd EW bod y bartneriaeth yn gweithio'n dda ond bod ei dyfodol yn parhau i fod yn ansicr oherwydd prinder cyllid. Awgrymwyd bod Tirweddau Cymru yn cydlynu'r cynigion ariannu i gynhyrchu incwm ychwanegol.

e. Adroddiad Archwilio Cymru

Cafwyd trafodaeth ar yr adroddiad ar Lywodraethu Parciau Cenedlaethol Cymru, a mynegwyd siom a phryder gan bawb ynghylch canfyddiadau'r adroddiad. Amlygwyd nad oedd unrhyw Archwiliad oedd yn ymwneud â pherfformiad wedi'i wneud yn y flwyddyn ariannol ddiwethaf, ac o ganlyniad, bod APCAP ac APCE mewn trafodaethau gydag Archwilio Cymru ynghylch y ffioedd sy'n ddyledus.

f. Partneriaeth y Parciau Cenedlaethol a Sefydliad y Parciau Cenedlaethol

Dywedodd CMJ bod Strategaeth newydd y Bartneriaeth yn cael ei drafftio. Cafwyd trafodaeth ynglŷn â buddion cyfyngedig y Bartneriaeth i Parciau Cenedlaethol Cymru. Mewn ymateb, dywedodd CMJ bod y Bartneriaeth yn ystyried datblygu Model Busnes newydd i wella'r modd y mae cyllid yn cael ei ddsbarthu. Cytunwyd, er gwaethaf hyn, na allai cyllid a ddyfernir drwy'r Bartneriaeth gymryd lle arian craidd.

g. Sioe Frenhinol Cymru 2024

Dywedwyd bod Parciau Cenedlaethol Cymru yn un o noddwyr y Sioe Frenhinol. Awgrymodd TJ y gallai'r Parciau ystyried cynnal digwyddiad yn y sioe y flwyddyn nesaf.

GWEITHREDU: Trafod digwyddiad posibl i'w gynnal yn y Sioe Frenhinol yn y cyfarfod nesaf.

h. Seminar Aelodau Parciau Cenedlaethol Cymru

Dywedodd TJ mai APCAP fydd yn cynnal y Seminar nesaf i'r Aelodau ar y 6^{ed} a'r

Parciau Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, Arfordir Penfro ac Eryri yn gweithio mewn partneriaeth
Brecon Beacons, Pembrokeshire Coast and Snowdonia National Parks, working in partnership

Rydym yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg, a byddwn yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome receiving correspondence in Welsh, and will respond to any correspondence in Welsh. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Parciau Cenedlaethol Cymru National Parks Wales

Parc Llanion, Doc Penfro SA72 6DY
Llanion Park, Pembroke Dock SA72 6DY

Ffôn / Tel: 01646 624800

e-bost / e-mail:

gwasanaethauaelodau@arfordirpenfro.org.uk
memberservices@pembrokeshirecoast.org.uk

Parciau National Cenedlaethol Parks

7^{fed} o Dachwedd 2024 yng Ngwesty'r Giltar, Dinbych-y-pysgod ar y thema 'Parciau Cenedlaethol i Bawb?'. Cadarnhawyd y byddai'r Gweinidog yn cael ei wahodd i agor y Seminar. Aeth TJ rhagddo i amlinellu'r amserlen.

Nodwyd.

5. O Gwmpas y Parciau

APCAP

- Roedd yr Adolygiad Cyflogau a Graddfeydd yn dal i fynd rhagddo.
- Roedd yr Awdurdod wedi llwyddo i brynu'r tir yn Nhraeth Mawr oedd bellach yn rhan o brosiect hygrychedd.
- Roedd adolygiad o'r Cynllun Rheoli Cyrchfan a'i adnewyddu wedi'i gynnal.
- Roedd yr Awdurdod wedi mynychu'r Uwchgynhadledd Twristiaeth, a gynhaliwyd gan Croeso Sir Benfro.
- Roedd yr Awdurdod wrthi yn Ymgynghori ar y Cyfarwyddyd Erthygl 4 ar gyfer Gwersylla a Charafanio i fynd i'r afael â'r cynnydd yn nifer y safleoedd ers covid.
- Roedd ystafell Bwyllgor yr Awdurdod yn cael ei hailddatblygu, a byddai cyfarfodydd yn cael eu cynnal ar-lein dros gyfnod y prosiect.
- Roedd yr Aelodau wrthi yn cwblhau Hyfforddiant Llywodraeth Cymru.

APCBB

- Roedd Gweithgor wrthi yn ceisio lleoliad addas ar gyfer swyddfa i'r Awdurdod.
- Roedd gwaith wedi'i wneud i gryfhau'r prosesau archwilio.
- Roedd prinder cyllid ac adnoddau cyfyngedig yn parhau i fod yn her. Roedd yr Awdurdod yn archwilio opsiynau ar Arallgyfeirio Incwm, ond roedd yr opsiynau hynny yn gyfyngedig.
- Roedd yr Aelodau wedi cytuno i dynnu'r Cynllun Datblygu Lleol (CDLI) presennol yn ôl, ac ar hyn o bryd yn mynd drwy'r broses o ddod i gytundeb cyflawni ar gyfer y CDLI newydd.
- Roedd y Polisi Twristiaeth Gynaliadwy yn cael ei adolygu.
- Roedd rhestr fer o'r tendrau yn cael ei llunio ar ddatblygu gwefan newydd i'r

Parciau Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, Arfordir Penfro
ac Eryri yn gweithio mewn partneriaeth
Brecon Beacons, Pembrokeshire Coast and Snowdonia
National Parks, working in partnership

Rydym yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg,
a byddwn yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg.
Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.
We welcome receiving correspondence in Welsh,
and will respond to any correspondence in Welsh.
Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Parciau Cenedlaethol Cymru National Parks Wales

Parc Llanion, Doc Penfro SA72 6DY
Llanion Park, Pembroke Dock SA72 6DY

Ffôn / Tel: 01646 624800

e-bost / e-mail:

gwasanaethauaelodau@arfordirpenfro.org.uk
memberservices@pembrokeshirecoast.org.uk

Parciau National Cenedlaethol Parks

Awdurdod.

- Roedd sawl unigolyn yn cysgodi Aelodau'r Bwrdd.
- Roedd y pynciau Pobl a Lles yn parhau i fod yn ffocws i'r Awdurdod. Fodd bynnag roedd cynnal y cydbwysedd cywir o dryloywder gyda'r staff yn her.

APCE

- Gwelwyd newid cadarnhaol yn agwedd y Wasg leol a'r cyfryngau cymdeithasol yn ddiweddar tuag at y mesurau a gymerwyd gan yr Awdurdod i reoli traffig yn sgîl y gwasanaeth bws Sherpa'r Wyddfa a chyfathrebu effeithiol.
- Roedd yr Awdurdod yn bwrw ymlaen â Chyfarwyddyd Erthygl 4 i gefnogi unigolion lleol o ran opsiynau tai fforddiadwy. Roedd yr adolygiad o'r CDLI wedi'i ohirio am flwyddyn oherwydd cyfyngiadau adnoddau.
- Roedd faniau gweryslla wedi achosi problemau i APCE, ac roedd yr Awdurdod yn ystyried atebion i'r problemau hyn.
- Roedd Cynllun Twristiaeth Strategol wedi'i lansio mewn partneriaeth â Chyngor Sir Gwynedd.
- Roedd yr Awdurdod wedi penderfynu rhyddhau Plas Tan y Bwlch a gweithio gyda phartneriaid i flaenoriaethu'r lle at ddefnydd y gymuned. Fodd bynnag, pe na bai hynny yn llwyddo, byddai'r adeilad yn cael ei werthu.
- Dywedwyd y byddai'r adroddiad ar Gyflwr y Parc yn cael ei gyhoeddi eleni, ac y byddai adolygiad o Gynllun Rheoli'r PC yn cael ei gynnal y flwyddyn nesaf. Ychwanegwyd y byddai Strategaeth yr Awdurdod ar Leihau Carbon yn cael ei mabwysiadu.
- Roedd yr Awdurdod yn wynebu problemau o ran mastiau telathrebu ac yn aros am ymatebion i'r apeladau i'r problemau hyn.
- Roedd APCE wedi buddsoddi mewn ystafell gynadledda ym mhencadlys yr Awdurdod.
- Roedd swydd wag ar yr Awdurdod am Aelod a benodir gan Lywodraeth Cymru, ac y byddai strwythur dros-dro yn cael ei fabwysiadu o Uwch Dîm Rheoli tra byddai'r Awdurdod yn recriwtio Prif Weithredwr newydd.

6. Unrhyw Fater Arall

Parciau Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, Arfordir Penfro ac Eryri yn gweithio mewn partneriaeth
Brecon Beacons, Pembrokeshire Coast and Snowdonia National Parks, working in partnership

Rydym yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg, a byddwn yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome receiving correspondence in Welsh, and will respond to any correspondence in Welsh. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Parciau Cenedlaethol Cymru National Parks Wales

Parc Llanion, Doc Penfro SA72 6DY
Llanion Park, Pembroke Dock SA72 6DY

Ffôn / Tel: 01646 624800

e-bost / e-mail:

gwasanaethauaelodau@arfordirpenfro.org.uk
memberservices@pembrokeshirecoast.org.uk

Parciau National Cenedlaethol Parks

Dywedwyd bod cyfarfod i'w gynnal cyn hir rhwng yr Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Ysgrifennydd y Cabinet. Awgrymwyd y pynciau canlynol fel pwyntiau i'w trafod yn ystod y cyfarfod:

- Yr Ardoll Ymwelwyr.
- Y costau o gynnig cyfarfodydd hybrid a gwe-ddarlledu.
- Sefyllfa Parciau Cenedlaethol Cymru o ran dynodi PC newydd.

Manteisiodd Cadeirydd APCAP ar y cyfle i longyfarch EW ar ei ymddeoliad, a diolchodd am ei waith caled a'i gyfraniadau dros y blynyddoedd.

7. Dyddiad a lleoliad y cyfarfod nesaf

Y 6^{ed} o Dachwedd 2024 yng Ngwesty'r Giltar, Dinbych-y-pysgod.

Parciau Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, Arfordir Penfro
ac Eryri yn gweithio mewn partneriaeth
Brecon Beacons, Pembrokeshire Coast and Snowdonia
National Parks, working in partnership

Rydym yn croesawu cael gohebiaeth yn Gymraeg,
a byddwn yn ateb gohebiaeth yn Gymraeg.
Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.
We welcome receiving correspondence in Welsh,
and will respond to any correspondence in Welsh.
Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Parciau Cenedlaethol Cymru National Parks Wales

Parc Llanion, Doc Penfro SA72 6DY
Llanion Park, Pembroke Dock SA72 6DY

Ffôn / Tel: 01646 624800

e-bost / e-mail:

gwasanaethauaelodau@arfordirpenfro.org.uk
memberservices@pembrokeshirecoast.org.uk

CYFARFOD	AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
DYDDIAD	13 Tachwedd 2024
TEITL	AELODAETH O'R PWYLLGOR SAFONAU
ADRODDIAD GAN	Prif Weithredwr Dros Dro
DIBEN	Penodi aelodau i'r Pwyllgor Safonau a chytuno ar y broses ar gyfer penodi Aelod Annibynnol newydd ar y Pwyllgor

1. CEFNDIR:

- 1.1 Mae cylch gorchwyl y Pwyllgor Safonau yn cynnwys dwy swyddogaeth gyffredinol sef:
- Hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad ymhlith aelodau ac aelodau cyfetholedig o'r Awdurdod
 - Cynorthwyo aelodau ac aelodau cyfetholedig yr Awdurdod i gadw at god ymddygiad yr Awdurdod.
- 1.2 Mae gan y Pwyllgor Safonau hefyd y swyddogaethau penodol canlynol:
- 1.2.1 Cynghori'r Awdurdod ar fabwysiadu codau ymddygiad yr Awdurdod neu eu diwygio
- 1.2.2 Monitro gweithrediad codau ymddygiad yr Awdurdod
- 1.2.3 Cynghori ar hyfforddi aelodau ac aelodau cyfetholedig yr Awdurdod ar faterion yn ymwneud â chodau ymddygiad yr Awdurdod
- 1.2.4 Ystyried a phenderfynu ar faterion a gyfeiriwyd ato gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru lle bo'n briodol.
- 1.2.5 Ystyried Cwynion yn erbyn Aelodau ac Aelodau Cyfetholedig
- 1.2.6 Rhoi goddefebau i aelodau neu aelodau cyfetholedig sydd â diddordeb personol mewn unrhyw fusnes yn yr Awdurdod
- 1.2.7 Awdurdodi taliadau gan y Swyddog Monitro Iwfansau sydd a wnelo treuliau i bersonau sydd wedi cynorthwyo mewn ymchwiliad gan y Swyddog Monitro
I sefydlu'r weithdrefn ar gyfer penderfynu ar gwynion a gyfeirir ato i'w hystyried.
- 1.3 Yn olaf, mae gan y Pwyllgor Safonau rai swyddogaethau staff hefyd megis apêl fewnol derfynol ar faterion disgyblu ac fel apêl derfynol ar gwynion neu ar amodau gwasanaeth.
- 1.4 Roedd aelodaeth y Pwyllgor Safonau tan yn ddiweddar yn cynnwys dau Aelod Awdurdod Lleol (y Cynghorydd Dilwyn Roberts a'r Cynghorydd Elfed Roberts), un Aelod a benodwyd gan Lywodraeth Cymru (Mrs Sarah Hattle) a thri Aelod Annibynnol sef Mrs Sharon Warnes (Cadeirydd), Mr Martin James Hughes (Is-gadeirydd) a Mr Mark Jones. Yn unol â'r rheoliadau sy'n llywodraethu Pwyllgorau Safonau penodwyd y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd o blith yr Aelodau Annibynnol.

2. SWYDD WAG – AELOD ANNIBYNNOL:

- 2.1 O dan Reoliadau Pwyllgorau Safonau (Cymru) (Diwygiad) 2006 gall aelod annibynnol o bwyllgor safonau awdurdod perthnasol gael ei ailbenodi gan yr awdurdod am un tymor olynol pellach na fydd yn fwy na phedair blynedd. Wrth ailbenodi o dan y trefniadau newydd nid oes rheidrwydd i gydymffurfio â'r gofynion y byddai'n rhaid eu dilyn fel arfer sef hysbysebu mewn o leiaf dau bapur newydd a sefydlu panel cyfweld o bump sy'n cynnwys o leiaf un aelod lleyg o'r panel. Rôl y panel fyddai cyfweld a gwneud argymhelliad i'r Awdurdod gyda'r Awdurdod yn gwneud y penderfyniad terfynol ynghylch pwy i'w penodi.
- 2.2 Mae tymor ein cadeirydd presennol, Mrs Sharon Warnes, bellach wedi dod i ben. Gan fod Mrs Warnes eisoes wedi gwasanaethu ail dymor fel Aelod Annibynnol dyw hi felly ddim yn gymwys i wasanaethu am dymor arall.
- 2.3 Felly, rhaid i'r Awdurdod benodi o'r newydd drwy hysbysebu'r swydd yn unol â'r rheoliadau a sefydlu panel cyfweld. Ar achlysuron blaenorol mae'r Panel wedi cynnwys Cadeirydd ac Is-gadeirydd yr Awdurdod, y Prif Weithredwr, y Swyddog Monitro ac Aelod Lleyg (y mae'r Swyddog Monitro yn cysylltu â nhw fel arfer).

3. SWYDDI GWAG – AELODAU'R AWDURDOD:

- 3.1 Yn ogystal, nid yw'r Cynghorydd Dilwyn Roberts a Mrs Sarah Hattle bellach yn aelodau o'r Awdurdod a gofynnir am enwebiadau yn y cyfarfod heddiw i benodi dau aelod ar y Pwyllgor Safonau, un o gefndir Awdurdod Lleol gyda'r aelod sy'n weddill yn benodiad Llywodraeth Cymru.

4. TELERAU'R SWYDD:

- 4.1 Ni fydd cyfnod swydd aelod o'r Awdurdod yn hwy na'r cyfnod nes i'r aelod hwnnw beidio â bod yn aelod o'r awdurdod.
- 4.2 Ni fydd cyfnod swydd aelod annibynnol o'r pwyllgor safonau yn llai na phedair nac yn fwy na chwe blynedd.

5. GOBLYGIADAU ADNODDAU:

Costau hysbysebu ond gellir talu costau o'r fath o'r cyllidebau presennol.

6. ARGYMHELLION:

- 6.1 **Bod yr Awdurdod yn penodi dau aelod o'r Awdurdod fel aelodau o'r Pwyllgor Safonau i barhau nes bod yr aelod hwnnw'n peidio â bod yn aelod o'r Awdurdod.**
- 6.2 **Mewn perthynas â swydd wag Aelod Annibynnol y Pwyllgor Safonau bod yr Awdurdod yn mynd ati i hysbysebu'r swydd am gyfnod o bum mlynedd ac yn sefydlu Panel Cyfweld o bump yn unol â'r Rheoliadau i gynnwys un Aelod Lleyg i'w ddewis gan y Swyddog Monitro.**

PAPURAU CEFNDIROL:

Rheoliadau Pwyllgorau Safonau (Cymru) 2001 (fel y'u diwygiwyd)

EITEM RHIF. 11

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	13 Tachwedd 2024
TEITL	Adroddiad Blynyddol Drafft Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol
ADRODDIAD GAN	Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol
PWRPAS	Trafod yr Adroddiad Blynyddol drafft a'r holiadur cysylltiedig a phenderfynu pa ymateb sydd ei angen

1 CEFNDIR

- 1.1 Yn atodedig i'r adroddiad hwn mae copi o'r adroddiad drafft a dderbyniwyd gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol.
- 1.2 Fel yr adroddwyd yn flaenorol i'r Awdurdod, mae cylch gwaith y Panel yn cynnwys Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac felly mae'n rhaid i'r Awdurdod hwn gadw at unrhyw benderfyniad a wneir gan y Panel.
- 1.3 Mae'n siŵr y bydd yr Aelodau'n nodi o'r adroddiad drafft y bwriedir cynyddu tâl presennol aelodau Awdurdodau Parciau Cenedlaethol a rolau cymwys yn unol â chyflogau cyfartalog eu cyfansoddion gan ddefnyddio'r Arolwg Blynyddol ar Oriau ac Enillion.

2 NEWIDIADAU ARFAETHEDIG

- 2.1 Mae'r Panel mewn perthynas ag Awdurdodau Parciau Cenedlaethol wedi penderfynu y dylid cynyddu cyflogau.
- 2.2 Felly, mae'r cyflogau diwygiedig arfaethedig fel a ganlyn:
 - 2.2.1 Dylid cynyddu'r cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin APC o £5,265 i £5,576
 - 2.2.2 Dylai uwch gyflog cadeirydd APC gael ei gynyddu o £14,598 i £15,462
 - 2.2.3 Dylid cynyddu cyflog uwch ddirprwy gadeirydd a chadeiriau pwyllgorau APC o £9,005 i £9,531
 - 2.2.4 Ni ddylai aelodau dderbyn mwy nag un cyflog uwch APC
 - 2.2.5 Mae cyflog uwch APC yn cael ei dalu gan gynnwys cyflog sylfaenol APC

- 2.2.6 Ni all aelodau o brif awdurdodau lleol sy'n derbyn cyflog uwch Band 1 neu Fandiau 2 dderbyn cyflog gan unrhyw APC y maent wedi'u penodi arno.
- 2.3 Nid oes unrhyw newidiadau i'r costau teithio. Mae talu cyfraddau cynhaliaeth yn parhau i fod yn unol â chyfraddau Llywodraeth Cymru.
- 2.4 Nid yw'r cyfraddau sy'n daladwy i Aelodau Annibynnol Pwyllgor Safonau'r Awdurdod wedi newid ond maent yn parhau â'r opsiwn i dalu fesul awr am waith a wneir ac fel a ganlyn:
- 2.4.1 Cadeirydd y Pwyllgor Safonau - £268 (4 awr a throsodd) neu £134 (hyd at 4 awr) neu £33.50 (cyfradd yr awr)
- 2.4.2 Aelodau cyffredin o'r Pwyllgor Safonau - £210 (4 awr a throsodd) neu £105 (hyd at 4 awr) neu £26.25 (cyfradd yr awr)
- 2.5 Fel sy'n amlwg o'r llythyr sy'n cyd-fynd â'r adroddiad mae'r cyfnod amser ar gyfer ystyried unrhyw sylwadau yn dod i ben ar y 29^{ain} o Dachwedd ac felly mae'r adroddiad hwn yn rhoi cyfle i'r Awdurdod gyflwyno sylwadau ar yr adroddiad drafft petai'n dymuno gwneud hynny. Gan barhau â'r broses a gynhawliwyd y llynedd mae yna holiadur byr a chroesewir barn yr Awdurdod cyn i'r ymateb gael ei gyflwyno. Wrth gwrs, mae croeso hefyd i aelodau gyflwyno eu hymateb unigol eu hunain i'r holiadur.

GOBLYGIADAU ADNODDAU

Bydd yr adroddiad, os caiff ei gyhoeddi heb newidiadau yn cynnwys mân oblygiadau o ran adnoddau a fydd yn golygu bod angen cynyddu'r cyllidebau presennol.

ARGYMHELLIAD

Trafod yr Adroddiad Blynyddol drafft a phenderfynu ar ymateb yr Awdurdod.

PAPURAU CEFNDIROL

Adroddiad drafft Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol.

Adroddiad Blynyddol Drafft 2025 i 2026

Hydref 2024

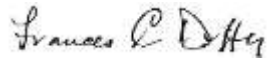
Cynnwys

Adran		Tudalen
1	Rhagair	2-3
2	Cyflwyniad	4-6
3	Rôl a chyfrifoldebau'r Panel	7-8
4	Trosglwyddo Swyddogaethau i Gomisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru	9
5	Methodoleg	10-11
6	Penderfyniadau ar gyfer 2025 i 2026	12-21
7	Crynodeb o'r Penderfyniadau 2025 i 2026	22-23
8	Manylion Cyswllt	24

1. Rhagair

- 1.1 Croeso i Adroddiad Blynyddol drafft Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol ("y Panel"), sy'n nodi'r penderfyniadau ar gyflog, treuliau a buddiannau i aelodau etholedig Prif Gynghorau, Cyd-bwyllgorau Corfforedig, Cynghorau Cymuned a Thref, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub i'w gweithredu o fis Ebrill 2025. Dyma'r adroddiad drafft olaf cyn i swyddogaethau'r Panel drosglwyddo i Gomisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru (CDFfC) o 1 Ebrill 2025.
- 1.2 Gallwch weld rhagor o wybodaeth am aelodau'r Panel ar ein [gwefan](#).
- 1.3 Bu'n flwyddyn brysur i'r Panel, wrth iddo ganolbwyntio ar gydymffurfriad, ymgysylltiad, tegwch ac ymchwil, gan baratoi ar yr un pryd ar gyfer trosglwyddo swyddogaethau i CDFfC.
- 1.4 Ers sefydlu'r Panel, credaf ei fod wedi cael dylanwadu sylweddol a buddiol ar werth aelodaeth etholedig llywodraeth leol yng Nghymru ar bob lefel a hynny mewn perthynas â'r holl awdurdodau y mae ei gylch gwaith yn berthnasol iddynt. Yn arbennig, mae'r Panel wedi ceisio sicrhau nad yw materion sy'n gysylltiedig â chydabyddiaeth ariannol yn creu rhwystr i gyfranogi mewn perthynas â democratiaeth leol.
- 1.5 Mae'r Mesur Llywodraeth Leol yn ei gwneud yn ofynnol i'r Panel ystyried y gost gyffredinol i bwrs y wlad. Rydym wedi parhau i wneud hyn, ac wedi cynnal yr egwyddor bod cydnabyddiaeth ariannol aelodau etholedig ein Prif Gynghorau wedi'i chysylltu'n benodol â chyflogau cyfartalog pobl yng Nghymru. Rwy'n fodlon bod y cydbwysedd rhwng tegwch a chymorth i aelodau etholedig a'r effaith gyffredinol ar gyllid cyhoeddus wedi'i gyflawni ar gyfer 2025 i 2026.
- 1.6 Hoffwn gyfleu fy ngwerthfawrogiad a'm diolch i aelodau'r Panel am eu proffesiynoldeb, eu parodrwydd i ymgysylltu a'u barn yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf. O ganlyniad, mae Penderfyniadau'r Panel yn gadarn ac yn sefydlog ac wedi'u cefnogi i raddau helaeth gan randdeiliaid. Hoffwn ddiolch yn fawr hefyd i aelodau ein Hysgrifenyddiaeth a fu'n cynorthwyo'r Panel.
- 1.7 Caiff yr adroddiad blynyddol drafft hwn bellach ei gyhoeddi er mwyn ymgynghori arno. Unwaith eto, rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol y byddem yn croesawu eich adborth arnynt. Byddem yn croesawu unrhyw sylwadau ychwanegol ar fanylion y Penderfyniadau arfaethedig neu ar feysydd perthnasol eraill y dylai'r Panel eu hystyried yn eich barn chi.

- 1.8 Daw'r Ymgynghoriad i ben ar **29 Tachwedd 2024** (gallwch naill ai ysgrifennu atom (gweler y manylion cyswllt) neu anfon [e-bost](#) atom yn nodi eich sylwadau neu gwblhau'r [ffurflen](#) ar ein gwefan) ac ar ôl trafod eich adborth, ac ystyried unrhyw newid mewn amgylchiadau, bydd y Panel yn cyhoeddi ei Benderfyniadau terfynol a'i adroddiad blynyddol erbyn 28 Chwefror 2025.

Frances Duffy, Cadeirydd

Panel Annibynnol Cymru ar Gynabyddiaeth Ariannol

2. Cyflwyniad

- 2.1 Y llynedd, gwnaethom gyhoeddi ein Cynllun Strategol cyntaf, gan nodi'r fframwaith ar gyfer ein hystyriaethau a'r cyd-destun ehangach ar gyfer ein penderfyniadau rhwng 2023 a 2025.
- 2.2 Mae'r strategaeth yn amlinellu fframwaith priodol a theg ar gyfer cydnabyddiaeth ariannol, wedi'i anelu at annog cynhwysiant a chyfranogiad er mwyn cefnogi democratiaeth leol, a rhoi llais i gymunedau.
- 2.3 Mae gan y Panel ran i'w chwarae wrth hybu dealltwriaeth ehangach o waith aelodau o gynghorau lleol a chynghorau cymuned, er mwyn annog cyfranogiad mewn democratiaeth leol a gwella amrywiaeth cynghorwyr er mwyn cynrychioli amrywiaeth cymunedau lleol yn well. Mae'r Panel eisoes wedi cyflwyno ad-daliad am gost gofal (i bob aelod etholedig) a lwfans gweithio gartref a TGCh (cynghorau cymuned a thref) wedi'u hanelu at ddileu rhwystrau posibl mewn perthynas â chyfrifoldebau gofalu a gweithio gartref er mwyn galluogi aelodau etholedig i gymryd rhan mewn democratiaeth leol.
- 2.4 Lle y gall, mae'r Panel yn parhau i fonitro effaith ei benderfyniadau ar wella amrywiaeth o fewn democratiaeth leol, a gyda chymorth Llywodraeth Cymru, gofynnodd am sylwadau ar y cysylltiad rhwng cydnabyddiaeth ariannol ac amrywiaeth ym maes democratiaeth leol. Mae'r Panel wedi ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i ofyn am gymorth wrth ddarparu llinell sylfaen well o dystiolaeth er mwyn monitro ac olrhain newidiadau o ran demograffeg ein swyddogion etholedig.
- 2.5 Ers cryfhau'r Panel, rydym wedi parhau i ganolbwyntio ar lunio ein cynllun ymchwil a thystiolaeth i gefnogi ein trafodaethau ar ein fframwaith cydnabyddiaeth ariannol. Rydym yn cyhoeddi ein papur Ymchwil a Thystiolaeth bob blwyddyn, ynghyd â'r Adroddiad Terfynol yn unol â'n nod o fod yn agored ac yn dryloyw yn ein holl benderfyniadau.
- 2.6 Mae'r Panel o'r farn bod lefelau cydnabyddiaeth ariannol teg a rhesymol yn hanfodol o safbwynt democratiaeth leol. Felly, gwnaethom gytuno unwaith eto i barhau i gysoni lefelau cydnabyddiaeth ariannol i aelodau etholedig Prif Gynghorau, Cyd-bwyllgorau Corfforedig, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub yng nghyd-destun enillion cyfartalog yng Nghymru. Mae hyn wedi golygu defnyddio'r Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE) yng Nghymru a gyhoeddir gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG) fel y prif feincnod wrth bennu cydnabyddiaeth ariannol.
- 2.7 Mae [Mesur Llywodraeth Leol \(Cymru\) 2011](#) yn nodi bod yn rhaid i'r Panel ystyried beth yn ei farn ef fydd effaith ariannol debygol ei benderfyniadau ar awdurdodau perthnasol. Gwnaethom ystyried dystiolaeth ynglŷn â sefyllfa ariannol y sector cyhoeddus a'r effaith ar gyllidebau Prif Awdurdodau cyn pennu lefelau cydnabyddiaeth ariannol ar draws y teulu llywodraeth leol.
- 2.8 Er bod cyfanswm cost cydnabyddiaeth ariannol i aelodau etholedig yn gymharol isel yn nhermau'r cyllidebau cyffredinol, mae'r Panel yn ymwybodol o'r pwysau economaidd a chyllidol parhaus ar Brif Gynghorau. Wrth wneud ein

penderfyniad i barhau i gysylltu cydnabyddiaeth ariannol aelodau etholedig ag enillion cyfartalog eu hetholwyr, cred y Panel o hyd y bydd pecyn cydnabyddiaeth ariannol teg a rhesymol yn parhau i gefnogi aelodau etholedig heb greu rhwystr i gyfranogi. Mae hon yn egwyddor bwysig, sy'n sail i'n hystyriaethau o gydnabyddiaeth ariannol briodol.

- 2.9 Yn unol â'n hymrwymiad i symleiddio gofynion adrodd a chydymffurfio, edrychodd y Panel y flwyddyn hon ar y gofynion adrodd ar gyfer Cynghorau Cymuned a Thref. Gwnaethom ddarparu adroddiad templed newydd i glercod Cynghorau Cymuned a Thref ei ddefnyddio a byddwn yn parhau i fonitro lefel y taliadau a wneir. Mae'r datganiadau blynyddol hyn yn rhan bwysig o'r dystiolaeth y mae'r Panel yn ei hystyried wrth bennu effaith ac effeithiolrwydd ein penderfyniadau.
- 2.10 Gwnaethom ymdrin ag ymholiadau gan Gynghorau Cymuned a Thref ynglŷn â thriniaeth TWE y lwfans gorfodol am weithio gartref (£156 y flwyddyn) a'r opsiwn o dalu cyfradd safonol o £52 y flwyddyn am nwyddau traul. Gwnaethom ddiweddarau ein canllawiau ar y mater hwn, ac mae hyn wedi helpu i leihau nifer yr ymholiadau. Rydym yn ymwybodol o'r help y mae Un Llais Cymru yn ei roi o hyd i glercod a chynghorwyr lleol ar faterion sy'n gysylltiedig â chydabyddiaeth ariannol a byddwn yn cynnal seminar ar-lein unwaith eto eleni i bob cynghorydd cymuned yn ystod y cyfnod ymgynghori.
- 2.11 Rydym hefyd yn ymwybodol bod nifer o gynghorwyr Cynghorau Cymuned a Thref yn penderfynu peidio â hawlio'r symiau y mae ganddynt hawl iddynt, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, ond bod y niferoedd hynny'n lleihau. Credwn yn gryf y dylai cynghorwyr gael eu had-dalu am y treuliau y mae'n rhaid iddynt fynd iddynt wrth gyflawni eu dyletswyddau.
- 2.12 Gwnaethom gyflwyno dull adrodd cyfansymiol ar gyfer yr holl daliadau gorfodol i aelodau Cynghorau Cymuned a Thref am weithio gartref, y lwfans cyfradd safonol am nwyddau traul a hawliadau teithio a chynhaliadau. Mae hyn yn unol â'r broses ar gyfer adrodd ar gostau gofal a hawliadau cymorth personol. Mae'r Panel o'r farn y bydd hyn yn sicrhau'r cydbwysedd cywir rhwng atebolrwydd cyhoeddus a phreifatrwydd unigolion, ac rydym yn gobeithio y bydd yn annog pawb i hawlio'r taliadau y mae ganddynt yr hawl iddynt.
- 2.13 Hefyd y llynedd, cyflwynodd y Panel yr opsiwn i aelodau cyfetholedig Prif Gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub gael eu talu'n unol â chyfradd yr awr yn hytrach na chyfradd ddyddiol lle yr ystyriwyd bod hynny'n briodol. Byddwn yn ystyried y datganiadau taliadau blynyddol ar gyfer y flwyddyn hon er mwyn monitro faint o aelodau sy'n gwneud hynny.
- 2.14 Rydym wedi adolygu ein [Canllawiau](#) (y cyfeiriwyd atynt yn flaenorol fel y Rheoliadau) ac wedi eu diweddarau er mwyn helpu'r awdurdodau perthnasol i allu cydymffurfio'n well â'n penderfyniadau am gydnabyddiaeth ariannol aelodau, gan gynnwys y gofynion o ran taliadau, adrodd a chyhoeddi fel y'u nodir yn yr adroddiad blynyddol drafft hwn.
- 2.15 Un o'r materion allweddol y rhoddodd y Panel ystyriaeth fanwl iddo eleni oedd y broses o ddatblygu'r Cyd-bwyllgorau Corfforedig (CBCau) newydd. Ar ôl cynnal

gwaith ymchwil i'r cynnydd a oedd yn cael ei wneud a gofyn am dystiolaeth ac adborth gan CBCau a chydweithwyr polisi Llywodraeth Cymru, cyhoeddodd y Panel Adroddiad Atodol Drafft a oedd yn ymdrin â chydabyddiaeth ariannol aelodau lleyg CBCau ar 27 Mehefin 2024.

- 2.16 Roedd y Panel o'r farn ei bod hi'n bwysig sicrhau bod taliadau a lwfansau i aelodau etholedig ac aelodau penodedig pob awdurdod lleol sy'n rhan o'r teulu llywodraeth leol yn deg ac yn gyson. Penderfynodd y Panel fod y sefyllfa o ran cydnabyddiaeth ariannol aelodau lleyg CBCau yn wahanol i'r sefyllfa o ran cydnabyddiaeth ariannol aelodau cyfetholedig o fewn awdurdodau llywodraeth leol eraill.
- 2.17 O ganlyniad, ymgynghorodd y Panel â rhanddeiliaid ynghylch cysoni'r dull gweithredu mewn perthynas â chydabyddiaeth ariannol aelodau lleyg CBCau a chydabyddiaeth ariannol aelodau cyfetholedig ar draws yr awdurdodau perthnasol sy'n rhan o'r teulu llywodraeth leol, gan ofyn a ddylid talu aelodau lleyg CBC yn yr un ffordd ag aelodau cyfetholedig awdurdodau perthnasol eraill.
- 2.18 Hoffai'r Panel gyfleu ei werthfawrogiad i'r rhai hynny a roddodd o'u hamser i anfon eu safbwyntiau a'u sylwadau. Roedd pob un o'r ymatebion, fwy neu lai, o blaid y dull gweithredu a nodwyd yn yr adroddiad.
- 2.19 Cyhoeddodd y Panel [Adroddiad Atodol Terfynol](#) ar 31 Gorffennaf 2024.
- 2.20 Mae'r Panel yn ystyried gweithredu ar un maes arall eleni, sef cynnal adolygiad o'r Fframwaith a'r Fethodoleg ar gyfer Cydnabyddiaeth Ariannol i Uwch Rolau mewn Prif Gynghorau, Cynghorau Cymuned a Thref, a CBCau. Mae'n ddarn sylweddol o waith a fydd yn gofyn am archwiliad llawn a gwaith ymchwil dilynol, ac felly mae'r Panel yn bwriadu datblygu cwmpas manylach o natur y gwaith ymchwil a'r fethodoleg sydd eu hangen yn ystod y misoedd sydd i ddod er mwyn i Gomisiwn Democratiaeth a Ffiniau newydd Cymru (CDFC) ddechrau'r gwaith hwn.
- 2.21 Yn ogystal, mae'r Panel wedi dod yn ymwybodol o rai pryderon o ran y llwyth gwaith a'r gofynion sy'n gysylltiedig ag uwch-rolau yn yr Awdurdodau Parciau Cenedlaethol a'r Awdurdodau Tân ac Achub. Felly mae'r Panel yn cynnig cynnwys cwestiynau ymchwil a fyddai'n cefnogi adolygiad i'r meysydd hyn hefyd o fewn cwmpas y fframwaith ymchwil a ddisgrifir uchod.
- 2.22 Wrth i ni ddod at ddiwedd y flwyddyn, ac wrth i'r Panel ddirwyn i ben a throsglwyddo ei swyddogaethau i CDFC, bydd y Panel yn paratoi Adroddiad Etifeddiaeth y bwriadwn iddo weithredu fel crynodeb o'r prif faterion rydym wedi ymchwilio iddynt ac wedi gwneud penderfyniadau yn eu cylch yn ystod y cyfnod o ryw 10 mlynedd diwethaf a darparu sail dystiolaeth i CDFC ei defnyddio wrth symud ymlaen.

3. Rôl a Chyfrifoldebau'r Panel

Ein Rôl:

3.1 Mae'r Panel yn gyfrifol am bennu lefelau cydnabyddiaeth ariannol aelodau etholedig ac aelodau cyfetholedig y sefydliadau canlynol a'r trefniadau ar eu cyfer:

- Prif Gyngorau – Cyngorau Sir a Chyngorau Bwrdeistref Sirol
- Cyngorau Cymuned a Thref
- Awdurdodau Parciau Cenedlaethol
- Awdurdodau Tân ac Achub
- Cyd-bwyllgorau Corfforedig

3.2 Mae'r Panel yn sefydliad annibynnol ac mae'n ofynnol, yn ôl y gyfraith, i'r sefydliadau a restrir uchod roi'r penderfyniadau a wneir ganddo ar waith.

3.3 Rydym yn penderfynu ar y canlynol:

- Y strwythur cyflog ar gyfer rhoi cydnabyddiaeth ariannol i aelodau
- Y math o lwfansau a delir i aelodau a'u natur
- A yw taliadau yn orfodol neu a oes rhywfaint o hyblygrwydd lleol
- Trefniadau mewn perthynas ag absenoldeb teuluol
- Trefniadau ar gyfer monitro cydymffurfiaeth â phenderfyniadau'r Panel

Ein Nod Cyffredinol:

- Cefnogi democratiaeth leol a rhoi llais i gymunedau, drwy sefydlu fframwaith cydnabyddiaeth ariannol priodol a theg, sy'n annog cynhwysiant a chyfranogiad.

Ein Nodau:

- Dylai ein Penderfyniadau sicrhau bod lefelau cydnabyddiaeth ariannol yn deg, yn rhesymol ac yn werth am arian i drethdalwyr, ac y cânt eu pennu yng nghyd-destun enillion yng Nghymru ac amgylchiadau ariannol ehangach Cymru.
- Dylai ein Penderfyniadau gefnogi aelodau etholedig o amrywiaeth eang o gefndiroedd, ac ni ddylai lefelau cydnabyddiaeth ariannol fod yn rhwystr i gyfranogi.

Ein Hamcanion Strategol:

- Gwneud Penderfyniadau ar sail tystiolaeth
- Cyfathrebu mewn ffordd glir a hygyrch
- Mynd ati i ymgysylltu ac ymgynghori'n rhagweithiol
- Symleiddio trefniadau cydymffurfio ac adrodd
- Cydweithio

Aelodau'r Panel

Frances Duffy, Cadeirydd
Saz Willey, Is-gadeirydd
Bev Smith
Dianne Bevan
Kate Watkins

Ceir gwybodaeth fanwl am yr aelodau, ein Cynllun Strategol, ein trafodaethau ac ymchwil a thystiolaeth ategol ar y wefan: [Gwefan y panel](#)

4. Trosglwyddo Swyddogaethau i Gomisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru

- 4.1 Yn dilyn adolygiad deng mlynedd annibynnol o'r Panel yn 2021, bydd swyddogaethau'r Panel yn trosglwyddo i Gomisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru ar 1 Ebrill 2025. Mae hyn o ganlyniad i basio'r Ddeddf Etholiadau a Chyrff Etholedig (Cymru) ym mis Gorffennaf 2024. Ar ôl cael Cydsyniad Brenhinol yn yr hydref, mae'r Ddeddf yn ehangu rôl a chylch gwaith CDFfC ar draws agweddau ar ddemocratiaeth iach yng Nghymru, gan gynnwys pennu lefelau cydnabyddiaeth ar gyfer aelodau o'r cyrff canlynol ledled Cymru:
- Prif Gyngorau
 - Cyngorau Cymuned a Thref
 - Cyd-bwyllgorau Corfforedig
 - Awdurdodau Tân ac Achub
 - Awdurdodau Parciau Cenedlaethol
- 4.2 Gan fod CDFfC yn defnyddio'r un sail dystiolaeth a'r un rhanddeiliaid i gynnal ei waith ei hun a bod ei ddiben hefyd yn seiliedig ar hyrwyddo democratiaeth leol effeithiol, mae cysylltiad cryf rhwng gwaith y ddau sefydliad yn barod. Mae'r ddwy agenda yn dibynnu ar feithrin dealltwriaeth a gwerthfawrogiad gwirioneddol o anghenion y boblogaeth yng Nghymru, y ffordd y mae aelodau etholedig a chynghorau yn gweithredu a dealltwriaeth o lwythi gwaith aelodau.
- 4.3 Fel sy'n ofynnol gan y Panel ar hyn o bryd, bydd disgwyl i CDFfC Iunio Adroddiad Blynyddol drafft i ymgynghori arno ac i ystyried yr ymatebion cyn cyhoeddi Adroddiad terfynol erbyn 28 Chwefror bob blwyddyn. Bydd yr Adroddiad yn nodi ei benderfyniad am lefelau cydnabyddiaeth ariannol ar gyfer y flwyddyn ariannol ganlynol.
- 4.4 Caiff y Panel ei ddiddymu drwy'r Ddeddf Etholiadau a Chyrff Etholedig (Cymru) ar 31 Mawrth 2025.
- 4.5 Rydym yn gweithio'n agos gyda CDFfC i sicrhau y caiff swyddogaethau'r Panel eu trosglwyddo'n hwylus ar 1 Ebrill 2025. Rydym wedi creu ffrwd waith trosglwyddo er mwyn bodloni gofynion fel y gofyniad i ddatblygu adroddiad etifeddiaeth a fydd yn nodi manylion am hanes y Panel yn ogystal â meysydd y gallai CDFfC o bosibl eu hystyried yn y dyfodol.

5. Methodoleg

- 5.1 Fel y noda ein hamcanion strategol, mae'r Panel wedi ymrwymo i wneud penderfyniadau ar sail tystiolaeth.
- 5.2 Y flwyddyn hon, gwnaethom unwaith eto baratoi papur tystiolaeth ac ymchwil i ddwyn ynghyd y gwahanol ffynonellau o wybodaeth a ystyriwyd gan y Panel wrth wneud ei Benderfyniadau drafft. Rhoddodd amrywiaeth eang o ddata, tystiolaeth a ffactorau cyd-destunol er mwyn llywio proses gwneud penderfyniadau'r Panel mewn perthynas â'i Benderfyniadau ar gyfer y flwyddyn ariannol 2025-2026. Roedd hyn yn cynnwys:
- Data ar enillion wythnosol cyfartalog yn y DU ac yng Nghymru, gan gynnwys ASHE – yr Arolwg Blynnyddol o Oriau ac Enillion
 - Tueddiadau cyflog yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat
 - Cyfraddau chwyddiant CPIH a CPI blynnyddol
 - Meincnodau, gan gynnwys cydnabyddiaeth ariannol i gynghorwyr yn yr Alban
 - Ymchwil i lwyth gwaith cynghorwyr, safbwyntiau ac agweddau tuag at gydnabyddiaeth ariannol ac amrywiaeth (Llywodraeth Cymru)
 - Data a gasglwyd ar nifer y cynghorwyr sy'n hawlio cydnabyddiaeth ariannol a phecynnau buddiannau.
 - Iechyd Democrataidd Cynghorau Cymuned a Thref
 - Data ar sefyllfa ariannol awdurdodau lleol
- 5.3 Caiff y set gyflawn o dystiolaeth ac ymchwil a ystyriwyd ei chyhoeddi ar ein [gwefan](#).
- 5.4 Ymgysylltodd y Panel yn uniongyrchol â grwpiau sy'n cynrychioli rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ac Un Llais Cymru, y Gymdeithas Clercod Cynghorau Lleol a Chymdeithas Cynghorau Lleol Gogledd a Chanolbarth Cymru. Cawsom dystiolaeth hefyd gan Gadeirydd Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru, Cadeirydd Parciau Cenedlaethol Cymru (sydd hefyd yn Gadeirydd ar Awdurdod Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro) a Chadeirydd CBC De-orllewin Cymru (sydd hefyd yn Arweinydd Cyngor Dinas Abertawe).
- 5.5 Ym mis Mawrth, aeth aelodau'r Panel i gynhadledd Un Llais Cymru. Rhoddodd gyfle iddynt gyfarfod â chynadleddwyr a thrafod materion sy'n gysylltiedig â phenderfyniadau'r Panel. Bydd aelodau'r Panel yn mynychu'r gynhadledd eto eleni ac maent yn edrych ymlaen at gyfarfod â chlercod a chynghorwyr Cynghorau Cymuned a Thref.
- 5.6 Mae aelodau'r Panel hefyd yn cyfarfod â Chonfensiwn Awdurdodau Lleol yr Alban (COSLA), Llywodraeth yr Alban a Chynullydd Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol Awdurdodau Lleol yr Alban (SLARC) i drafod adolygiad annibynnol SLARC o gydnabyddiaeth ariannol cynghorwyr a'r fethodoleg benodol ar gyfer pennu lefelau cydnabyddiaeth ariannol cynghorwyr. Nododd aelodau'r Panel fod y sgwrs yn ddifyr ac yn ddiddorol wrth gymharu methodoleg yr Alban ar gyfer pennu lefelau cydnabyddiaeth ariannol â methodoleg Cymru.

- 5.7 Mae'r Panel yn edrych ymlaen at ymgysylltu â Phenaethiaid Gwasanaethau Democrataidd ac Arweinwyr y Prif Gyngorau yn ystod y cyfnod ymgynghori. Mae'r trafodaethau hyn yn rhoi cyfle i'r Panel ystyried safbwyntiau ynglŷn â'r trefniadau presennol, effaith penderfyniadau ar unigolion, sut mae'r trefniadau'n gweithredu'n ymarferol ac unrhyw faterion neu bryderon y mae unigolion am eu codi. Mae hefyd yn gyfle i drafod sefyllfaoedd sy'n dod i'r amlwg y bydd angen i'r Panel eu hystyried o bosibl mewn perthynas â'i brosesau gwneud penderfyniadau.
- 5.8 Hoffai'r Panel ddiolch i bawb a gyfrannodd at ein trafodaethau, naill ai'n uniongyrchol neu drwy adborth a chwestiynau am ein hadroddiad diwethaf.

6. Penderfyniadau ar gyfer 2025 i 2026

Prif Gynghorau

Cyflog sylfaenol i aelodau etholedig prif gynghorau:

Penderfyniad 1

- 6.1 Mae'r cyflog sylfaenol, a delir i bob aelod etholedig, yn gydnabyddiaeth ariannol am ymgymryd â chyfrifoldeb cynrychiolaeth gymunedol ac am gymryd rhan yn swyddogaethau craffu, swyddogaethau rheoleiddio a swyddogaethau cysylltiedig llywodraeth leol. Mae'n seiliedig ar yr hyn sy'n gyfwerth â gweithio tri diwrnod yr wythnos yn amser llawn. Mae'r Panel yn adolygu'r ymrwymiad hwn o ran amser yn rheolaidd, ac ni chynigir unrhyw newidiadau ar gyfer 2025 i 2026.
- 6.2 Mae'r Panel yn gwbl ymwybodol o'r cyfyngiadau presennol ar gyllid cyhoeddus ac effaith ei benderfyniadau ar gyllidebau Prif Awdurdodau. Mae'r Panel hefyd yn ystyriol o'n Nodau a'n Hamcanion i gynnig pecyn cydnabyddiaeth ariannol teg a rhesymol i gefnogi aelodau etholedig ac annog amrywiaeth mewn cynrychiolaeth.
- 6.3 Nododd y Panel hefyd, yn y cylchoedd etholiadol blaenorol, fod cydnabyddiaeth ariannol cynghorwyr dipyn yn is na meincnod allweddol Enillion Cyfartalog yr Awr yng Nghymru (ASHE) a bod angen codiad sylweddol felly yn 2022.
- 6.4 Felly, mae'r Panel wedi penderfynu, ar gyfer y flwyddyn ariannol rhwng 1 Ebrill 2025 a 31 Mawrth 2026 ei bod yn briodol cadw'r cysylltiad rhwng cyflog sylfaenol cynghorwyr a chyflogau cyfartalog eu hetholwyr. Bydd y cyflog sylfaenol yn gyson â thair rhan o bump o ASHE 2022 i Gymru gyfan, sef y ffigur diweddaraf sydd ar gael ar adeg drafftio'r adroddiad hwn. **Y ffigur fydd £19,771.**

Cyflogau a delir i Uwch-aelodau, aelodau Dinesig ac aelodau Llywyddol prif gynghorau:

Penderfyniad 2

- 6.5 Bydd y terfyn ar nifer yr uwch gyflogau sy'n daladwy ("y cap") yn parhau.
- 6.6 Mae'r holl uwch gyflogau yn cynnwys taliad y cyflog sylfaenol. Cydnabyddir lefelau gwahanol cyfrifoldeb ychwanegol pob rôl a rhwng pob rôl mewn fframwaith â bandiau. Ni chynigir unrhyw newidiadau i'r bandiau eleni.
- 6.7 Bydd yr elfen cyflog sylfaenol yn cynyddu yn unol ag ASHE a bydd y cynnydd hwn hefyd yn gymwys i elfen rôl Bandiau 1, 2, 3, 4 a 5.
- 6.8 Felly, cyflog arweinydd y cyngor mwyaf (Grŵp A) fydd £74,141.
- 6.9 Penderfynwyd ar yr holl daliadau eraill wrth gyfeirio at y cyflog hwn ac maent wedi'u nodi yn Nhabl 1.

Grŵp A

- Caerdydd
- Rhondda Cynon Taf
- Abertawe

Tabl 1 – Cyflogau a delir i aelodau Sylfaenol, Uwch-aelodau, aelodau Dinesig ac aelodau Llywyddol prif gynghorau (Grŵp A)

Disgrifiad	Swm
Cyflog sylfaenol	£19,771
Band 1 – arweinydd	£74,141
Band 1 – dirprwy arweinydd	£51,899
Band 2 – aelodau gweithredol	£44,485
Band 3 – cadeiryddion pwyllgorau (os y'u telir)	£29,657
Band 4 – arweinydd y grŵp gwrthbleidiol mwyaf	£29,657
Band 5 – arweinydd grwpiau gwleidyddol eraill (os y'i telir) a'r dirprwy bennaeth dinesig	£23,726
Pennaeth Dinesig (os y'i telir)	£29,657
Dirprwy Bennaeth Dinesig (os y'i telir)	£23,726
Aelod Llywyddol (os y'i telir)	£29,657
Dirprwy Aelod Llywyddol (sylfaenol yn unig)	£19,771

Grŵp B

- Pen-y-bont ar Ogwr
- Caerffili
- Sir Gaerfyrddin
- Conwy
- Sir y Fflint
- Gwynedd
- Casnewydd
- Castell-nedd Port Talbot
- Sir Benfro
- Powys
- Bro Morgannwg
- Wrecsam

Tabl 1 – Cyflogau a delir i aelodau Sylfaenol, Uwch-aelodau, aelodau Dinesig ac aelodau Llywyddol prif gynghorau (Grŵp B)

Disgrifiad	Swm
Cyflog sylfaenol	£19,771
Band 1 – arweinydd	£66,727
Band 1 – dirprwy arweinydd	£46,709
Band 2 – aelodau gweithredol	£40,036
Band 3 – cadeiryddion pwyllgorau (os y'u telir)	£29,657

Band 4 – arweinydd y grŵp gwrthbleidiol mwyaf	£29,657
Band 5 – arweinydd grwpiau gwleidyddol eraill (os y'i telir) a'r dirprwy bennaeth dinesig	£23,726
Pennaeth Dinesig (os y'i telir)	£29,657
Dirprwy Bennaeth Dinesig (os y'i telir)	£23,726
Aelod Llywyddol (os y'i telir)	£29,657
Dirprwy Aelod Llywyddol (sylfaenol yn unig)	£19,771

Grŵp C

- Blaenau Gwent
- Ceredigion
- Sir Ddinbych
- Merthyr Tudful
- Sir Fynwy
- Torfaen
- Ynys Môn

Tabl 1 – Cyflogau a delir i aelodau Sylfaenol, Uwch-aelodau, aelodau Dinesig ac aelodau Llywyddol prif gynghorau (Grŵp C)

Disgrifiad	Swm
Cyflog sylfaenol	£19,771
Band 1 – arweinydd	£63,020
Band 1 – dirprwy arweinydd	£44,114
Band 2 – aelodau gweithredol	£37,812
Band 3 – cadeiryddion pwyllgorau (os y'u telir)	£29,657
Band 4 – arweinydd y grŵp gwrthbleidiol mwyaf	£29,657
Band 5 – arweinydd grwpiau gwleidyddol eraill (os y'i telir) a'r dirprwy bennaeth dinesig	£23,726
Pennaeth Dinesig (os y'i telir)	£29,657
Dirprwy Bennaeth Dinesig (os y'i telir)	£23,726
Aelod Llywyddol (os y'i telir)	£29,657
Dirprwy Aelod Llywyddol (sylfaenol yn unig)	£19,771

- 6.10 Nid oes unrhyw newidiadau pellach i'r taliadau a'r buddiannau a delir i aelodau etholedig. Caiff yr holl Benderfyniadau cyfredol eu cyhoeddi ar ein [gwefan](#).
- 6.11 Ni wnaed unrhyw newidiadau i lwfansau Teithio a Chynhaliaeth; Cymorth Gofal a Phersonol; Absenoldeb Salwch; Cyd-bwyllgorau Corfforedig, Cynorthwyr i'r Weithrediaeth, cyflogau ychwanegol a threfniadau rhannu swydd.

Cyflogau Cyd-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu:

Penderfyniad 3

- 6.12 Bydd cyflog cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn parhau i fod yn gyson â Band 3 a chaiff ei bennu ar £9,886.
- 6.13 Pennir cyflog is-gadeirydd yn 50% o gyflog y Cadeirydd, sef £4,943.
- 6.14 Ni fydd unrhyw newidiadau eraill.

Taliadau i Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub:

Penderfyniad 4

- 6.15 Ffurfiwyd y tri pharc cenedlaethol yng Nghymru – Eryri, Arfordir Penfro a Bannau Brycheiniog – i ddiogelu tirweddau ysblennydd a chynnig cyfleoedd hamdden i'r cyhoedd. Arweiniodd Deddf yr Amgylchedd 1995 at greu Awdurdod Parc Cenedlaethol (APC) ar gyfer pob parc. Mae Awdurdodau Parciau Cenedlaethol yn cynnwys aelodau sydd naill ai'n aelodau etholedig a enwebir gan y prif gynghorau o fewn ardal y parc cenedlaethol neu'n aelodau a benodir gan Lywodraeth Cymru drwy broses Penodiadau Cyhoeddus. Caiff aelodau a benodir gan Lywodraeth Cymru ac aelodau a enwebir gan gyngor eu trin yn gyfartal o ran cydnabyddiaeth ariannol.
- 6.16 Ffurfiwyd y tri gwasanaeth tân ac achub (ATA) yng Nghymru, sef Canolbarth a Gorllewin Cymru, Gogledd Cymru a De Cymru, fel rhan o ad-drefnu Llywodraeth Leol yn 1996. Maent yn cynnwys aelodau etholedig sy'n cael eu henwebu gan y Prif Gynghorau o fewn ardal pob gwasanaeth tân ac achub.
- 6.17 Yn unol â phenderfyniad y Panel i gynyddu cyflog sylfaenol aelodau etholedig prif gynghorau, bydd lefel cydnabyddiaeth ariannol aelodau cyffredin yn APCau a ATAAu hefyd yn cynyddu yn unol ag ASHE.
- 6.18 Bydd cydnabyddiaeth ariannol Cadeiryddion yn parhau'n gysylltiedig â chyflog uwch-aelod Band 3 prif gyngor. Felly, bydd eu helpen rôl yn cynyddu'n unol â hynny. Bydd cysylltiad Dirprwy gadeiryddion, cadeiryddion pwyllgorau ac uwch swyddi eraill a delir â Band 5 yn parhau. Ceir manylion llawn lefelau cydnabyddiaeth ariannol i aelodau APCau ac ATAAu yn Nhabl 2.

Tabl 2 – Taliadau i Awdurdodau Parciau Cenedlaethol

Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	Swm
Cyflog sylfaenol i aelodau cyffredin	£5,576
Cadeirydd	£15,462
Dirprwy gadeirydd (os penodir un)	£9,531
Cadeirydd Pwyllgor neu uwch swydd arall	£9,531

Tabl 2 – Taliadau i Awdurdodau Tân ac Achub

Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	Swm
Cyflog sylfaenol i aelodau cyffredin	£2,788
Cadeirydd	£12,674
Dirprwy gadeirydd (os penodir un)	£6,743
Cadeirydd Pwyllgor neu uwch swydd arall	£6,743

6.19 Cyhoeddir yr holl Benderfyniadau cyffredol, gan gynnwys cyfyngiadau ar dderbyn lwfansau dwbl, ar ein gwefan. Heblaw am y codiadau uchod, ni chynigir unrhyw newidiadau y flwyddyn hon.

Taliadau a wneir i aelodau cyfetholedig Prif Gyngorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub:

Penderfyniad 5

6.20 Mae'r Penderfyniad cyffredol (a wnaed yn Adroddiad Blynyddol 2022 i 2023) yn nodi y dylai aelodau cyfetholedig y cyrff perthnasol gael cydnabyddiaeth ariannol ar sail diwrnod neu hanner diwrnod. Hefyd, gall y swyddog perthnasol benderfynu ar gyfanswm y diwrnodau y rhoddir cydnabyddiaeth ariannol ar eu cyfer mewn blwyddyn a phennu amser rhesymol am baratoi ar gyfer cyfarfodydd.

6.21 Mae'r Panel wedi nodi'r newidiadau i arferion gwaith, a roddwyd ar waith yn ystod COVID-19 ac sydd bellach yn dod yn fwy arferol, sydd wedi golygu newid tuag at ddefnydd amlach o gyfarfodydd a/neu gyrsiau hyfforddiant ar-lein, sydd yn aml yn fyr, yn ogystal â chyfarfodydd pwyllgor mwy rheolaidd. Mae'r Panel hefyd wedi cael adborth gan Benaethiaid Gwasanaethau Democrataidd yn codi'r mater hwn.

6.22 Felly, penderfynodd y Panel y dylai fod hyblygrwydd lleol i'r swyddog perthnasol benderfynu pryd y bydd yn briodol cymhwyso cyfradd diwrnod neu hanner diwrnod neu ddefnyddio cyfradd yr awr lle mae'n gwneud synnwyr cyfuno nifer o gyfarfodydd byr, fel yr amlinellir yn Nhabl 3.

Tabl 3: Taliadau a wneir i aelodau cyfetholedig Prif Gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub

Rôl	Taliad gan ddefnyddio cyfradd fesul awr taliadau	Cyfradd taliadau am hyd at 4 awr	Cyfradd am 4 awr a throsodd
Cadeiryddion pwyllgorau safonau ac archwilio	£33.50	£134	£268
Aelodau Cyffredin o Bwyllgorau Safonau sydd hefyd yn cadeirio Pwyllgorau Safonau ar gyfer Cynghorau Cymuned a Thref	£29.75	£119	£238
Aelodau Cyffredin o Bwyllgorau Safonau; Pwyllgor Craffu Addysg; Pwyllgor Craffu Trosedd ac Anrhefn a Phwyllgor Archwilio	£26.25	£105	£210
Cynghorwyr Cymuned a Thref sy'n aelodau o Bwyllgorau Safonau Prif Gynghorau	£26.25	£105	£210

Taliadau i aelodau (lleyg) cyfetholedig Cyd-bwyllgorau Corfforedig:

Penderfyniad 6

6.23 Caiff aelodau lleyg cyfetholedig Cyd-bwyllgorau Corfforedig (CBC) eu talu ar yr un sail ag aelodau (lleyg) cyfetholedig â hawliau pleidleisio sy'n gysylltiedig â chyrrff eraill yn y teulu llywodraeth leol.

6.24 Nodir y symiau isod:

Rôl	Taliad gan ddefnyddio cyfradd fesul awr	Cyfradd taliadau am hyd at 4 awr	Cyfradd taliadau am 4 awr a throsodd
Cadeiryddion lleyg pwyllgorau	£33.50	£134	£268
Aelodau lleyg cyffredinol â hawliau pleidleisio	£29.75	£119	£238

6.25 Mae'r penderfyniad hwn yn ddilys o 31 Gorffennaf 2024.

Cynghorau Cymuned a Thref

6.26 Mae'r Panel yn parhau i wneud taliadau am gostau ychwanegol gweithio gartref a thaliadau am nwyddau traul swyddfa yn orfodol. Ni fydd unrhyw newid i'r Penderfyniad a wnaed y llynedd.

Taliadau Gorfodol:

Penderfyniad 7

Taliad am gostau ychwanegol gweithio gartref

6.27 Mae'n rhaid i bob cyngor dalu £156 y flwyddyn i'w aelodau (sy'n cyfateb i £3 yr wythnos) tuag at dreuliau ychwanegol y bydd yn rhaid i'r aelwyd eu talu (gan gynnwys gwres, golau, ynni a band eang) o ganlyniad i weithio gartref.

Taliad penodol am nwyddau traul

6.28 Mae'n rhaid i gynghorau naill ai dalu £52 y flwyddyn i'w haelodau am gost nwyddau traul swyddfa sydd eu hangen i gyflawni eu rôl, neu fel arall mae'n rhaid i gynghorau ei gwneud yn bosibl i'w haelodau hawlio ad-daliad llawn am gost eu nwyddau traul swyddfa.

6.29 Mater i bob cyngor yw gwneud a chofnodi penderfyniad polisi mewn perthynas â phryd a sut y caiff y taliadau eu gwneud ac a ydynt yn cael eu talu'n fisol, yn flynyddol neu fel arall. Dylai'r polisi hefyd nodi a fydd unrhyw daliadau a wneir i aelod sy'n gadael neu sy'n newid ei rôl yn ystod y flwyddyn ariannol yn cael eu hadennill, a sut.

Digolledu am Golled Ariannol:

Penderfyniad 8

6.30 Taliad dewisol yw digolledu am golled ariannol.

6.31 Yn flaenorol, penderfynodd y Panel y dylid pennu lefel briodol o daliadau ar gyfradd ddyddiol ASHE. Er mwyn cadw'r cysylltiad hwn, cynigir y dylai'r ffigurau ar gyfer 2025 i 2026 bellach gael eu pennu fel a ganlyn:

£126.74 am ddiwrnod llawn a £63.37 am hanner diwrnod.

Gofynion Adrodd:

Penderfyniad 9

- 6.32 Mae'n ofynnol i Gynghorau Cymuned a Thref gyflwyno datganiad blynyddol o daliadau i'r Panel erbyn 30 Medi bob blwyddyn, a hefyd ei gyhoeddi ar eu gwefan. Mae'r Panel wedi darparu ffurflen dempled at ddefnydd clercod.
- 6.33 Mae'r Panel wedi trafod ac wedi ystyried newid y gofynion ar Gynghorau Cymuned a Thref wrth gyflwyno eu datganiad o daliadau. Nod y Panel yw symleiddio'r trefniadau gweinyddol ac annog Cynghorau i sicrhau bod yr holl daliadau gorfodol yn cael eu gwneud i aelodau unigol.
- 6.34 Cynigiodd y Panel, o fis Medi 2024, mai dim ond y cyfansymiau a dalwyd mewn perthynas â'r taliadau gorfodol a grybwyllir uchod y bydd angen i'r datganiadau eu dangos, sef y cyfraniad o £156 at gostau gweithio gartref a'r gyfradd benodedig o £52 am lwfans nwyddau traul a'r treuliau teithio a chynhaliaeth a dalwyd.
- 6.35 Mae hyn yn golygu y bydd y taliadau hyn yn gyson ag adrodd ar gostau lwfansau gofal a chymorth personol.

Tabl 5: Taliadau i Gynghorau Cymuned a Thref

Math o Daliad	Grŵp	Gofyniad
Taliad costau ychwanegol	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Gorfodol i bob aelod
Uwch-rôl	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	£500 gorfodol i un o dewisol i hyd at 7 aelod
Maer neu gadeirydd	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Dewisol: hyd at uchafswm o £1,500
Dirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Dewisol: hyd at uchafswm o £500
Lwfans mynychu	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Dewisol
Colled ariannol	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Dewisol
Teithio a chynhaliaeth	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Dewisol
Costau gofal neu gymorth personol	1 (Dros 14,000 o etholwyr)	Gorfodol
Taliad costau ychwanegol	2 (Rhwyng 10,000 a 13,999 o etholwyr)	Gorfodol i bob aelod
Uwch-rôl	2 (Rhwyng 10,000 a 13,999 o etholwyr)	Gorfodol i un aelod; dewisol i hyd at bum aelod

Math o Daliad	Grŵp	Gofyniad
Maer neu gadeirydd	2 (Rhng 10,000 a 13,999 o etholwyr)	Dewisol: hyd at uchafswm o £1,500
Dirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd	2 (Rhng 10,000 a 13,999 o etholwyr)	Dewisol: hyd at uchafswm o £500
Lwfans mynychu	2 (Rhng 10,000 a 13,999 o etholwyr)	Dewisol
Colled ariannol	2 (Rhng 10,000 a 13,999 o etholwyr)	Dewisol
Teithio a chynhaliaeth	2 (Rhng 10,000 a 13,999 o etholwyr)	Dewisol
Costau gofal neu gymorth personol	2 (Rhng 10,000 a 13,999 o etholwyr)	Gorfodol
Taliad costau ychwanegol	3 (Rhng 5,000 a 9,999 o etholwyr)	Gorfodol i bob aelod
Uwch-rôl	3 (Rhng 5,000 a 9,999 o etholwyr)	Gorfodol i un aelod; dewisol i hyd at bum aelod
Maer neu gadeirydd	3 (Rhng 5,000 a 9,999 o etholwyr)	Dewisol: hyd at uchafswm o £1,500
Dirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd	3 (Rhng 5,000 a 9,999 o etholwyr)	Dewisol: hyd at uchafswm o £500
Lwfans mynychu	3 (Rhng 5,000 a 9,999 o etholwyr)	Dewisol
Colled ariannol	3 (Rhng 5,000 a 9,999 o etholwyr)	Dewisol
Teithio a chynhaliaeth	3 (Rhng 5,000 a 9,999 o etholwyr)	Dewisol
Costau gofal neu gymorth personol	3 (Rhng 5,000 a 9,999 o etholwyr)	Gorfodol
Taliad costau ychwanegol	4 (Rhng 1,000 a 4,999 o etholwyr)	Gorfodol i bob aelod
Uwch-rôl	4 (Rhng 1,000 a 4,999 o etholwyr)	Dewisol i hyd at dri aelod
Maer neu gadeirydd	4 (Rhng 1,000 a 4,999 o etholwyr)	Dewisol: hyd at uchafswm o £1,500
Dirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd	4 (Rhng 1,000 a 4,999 o etholwyr)	Dewisol: hyd at uchafswm o £500
Lwfans mynychu	4 (Rhng 1,000 a 4,999 o etholwyr)	Dewisol
Colled ariannol	4 (Rhng 1,000 a 4,999 o etholwyr)	Dewisol
Teithio a chynhaliaeth	4 (Rhng 1,000 a 4,999 o etholwyr)	Dewisol
Costau gofal neu gymorth personol	4 (Rhng 1,000 a 4,999 o etholwyr)	Gorfodol
Taliad costau ychwanegol	5 (Rhng 1,000 o etholwyr)	Gorfodol i bob aelod

Math o Daliad	Grŵp	Gofyniad
Uwch-rôl	5 (Rhwyng 1,000 o etholwyr)	Dewisol i hyd at dri aelod
Maer neu gadeirydd	5 (Rhwyng 1,000 o etholwyr)	Dewisol: hyd at uchafswm o £1,500
Dirprwy faer neu ddirprwy gadeirydd	5 (Rhwyng 1,000 o etholwyr)	Dewisol: hyd at uchafswm o £500
Lwfans mynychu	5 (Rhwyng 1,000 o etholwyr)	Dewisol
Colled ariannol	5 (Rhwyng 1,000 o etholwyr)	Dewisol
Teithio a chynhaliaeth	5 (Rhwyng 1,000 o etholwyr)	Dewisol
Costau gofal neu gymorth personol	5 (Rhwyng 1,000 o etholwyr)	Gorfodol

6.36 Ni wnaed unrhyw newidiadau i daliadau am ymgymryd ag uwch-rolau; lwfansau Teithio a Chynhaliaeth; Lwfans Gofal a Chymorth Personol neu Lwfans Mynychu. Caiff yr holl Benderfyniadau cyfredol eu cyhoeddi ar ein [gwefan](#).

7. Crynodeb o'r Penderfyniadau 2025 i 2026

Penderfyniad 1

Caiff lefel sylfaenol cyflog i aelodau etholedig prif gynghorau ei phennu ar £19,771.

Penderfyniad 2

Cyflog arweinydd y cyngor mwyaf (Grŵp A) fydd £74,141. Penderfynwyd ar yr holl daliadau eraill wrth gyfeirio at y cyflog hwn. Nodir pob taliad yn Nhabl 1.

Penderfyniad 3

Cyflog cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu fydd £9,886.

Cyflog is-gadeirydd fydd £4,943.

Penderfyniad 4

Mae cyflog sylfaenol aelodau o Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub wedi cynyddu. Nodir pob taliad yn Nhabl 2.

Cyhoeddir yr holl Benderfyniadau cyfredol, gan gynnwys cyfyngiadau ar dderbyn lwfansau dwbl, ar ein gwefan. Heblaw am y codiadau uchod, ni chynigir unrhyw newidiadau y flwyddyn hon.

Penderfyniad 5

O ran taliadau i aelodau cyfetholedig, mae'r Panel yn cynnig y dylai fod hyblygrwydd lleol i'r swyddog perthnasol benderfynu pryd y bydd yn briodol cymhwyso cyfradd diwrnod neu hanner diwrnod neu ddefnyddio cyfradd yr awr lle mae'n gwneud synnwyr cyfuno nifer o gyfarfodydd byr.

Nid yw cyfraddau diwrnod llawn na hanner diwrnod wedi newid ers 2024 i 2025. Yr unig newid yw cyfraddau yr awr, fel y'u nodir yn Nhabl 3.

Penderfyniad 6

Caiff aelodau lleyg cyfetholedig Cyd-bwyllgorau Corfforedig (CBC) eu talu ar yr un sail ag aelodau (lleyg) cyfetholedig â hawliau pleidleisio sy'n gysylltiedig â chyrff eraill yn y teulu llywodraeth leol, fel y nodir yn Nhabl 4.

Penderfyniad 7

Bydd aelodau o Gynghorau Cymuned a Thref yn cael taliad o £156 y flwyddyn (sy'n cyfateb i £3 yr wythnos) tuag at dreuliau ychwanegol y bydd rhaid i'r aelwyd eu talu (gan gynnwys gwres, golau, ynni a band eang) o ganlyniad i weithio gartref. Ac mae'n rhaid i gynghorau naill ai dalu £52 y flwyddyn i'w haelodau am gost nwyddau traul swyddfa sydd eu hangen i gyflawni eu rôl, neu fel arall mae'n rhaid i gynghorau

ei gwneud yn bosibl i'w haelodau hawlio ad-daliad llawn am gost eu nwyddau traul swyddfa.

Penderfyniad 8

Taliad dewisol yw digolledu am golled ariannol.

Yn flaenorol, penderfynodd y Panel y dylid pennu lefel briodol o daliadau ar gyfradd ddyddiol ASHE. Er mwyn cadw'r cysylltiad hwn, cynigir y dylai'r ffigurau ar gyfer 2025 bellach gael eu pennu fel a ganlyn:

£126.74 am ddiwrnod llawn a £63.37 am hanner diwrnod.

Penderfyniad 9

Mae'r Panel yn cynnig, o fis Medi 2024, mai dim ond y cyfansymiau a dalwyd mewn perthynas â'r taliadau gorfodol a grybwyllir uchod y bydd angen i'r datganiadau eu dangos, sef y cyfraniad o £156 at gostau gweithio gartref a'r gyfradd benodedig o £52 am lwfans nwyddau traul a'r treuliau teithio a chynhaliaeth a dalwyd.

Mae hyn yn golygu y bydd y taliadau hyn yn gyson ag adrodd ar gostau lwfansau gofal a chymorth personol.

Mae pob Penderfyniad arall a nodwyd yn [Adroddiad Blynyddol](#) 2024 i 2025 y Panel yn parhau'n ddilys a dylent gael eu cymhwyso.

8. Manylion cyswllt

- 8.1 I wneud cais am fersiwn wedi'i hargraffu o'r Adroddiad Blynyddol, anfonwch [e-bost](#) atom neu ysgrifennwch i:

Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol
Trydydd Llawr Dwyrain
Adeiladau'r Goron
Parc Cathays
Caerdydd CF10 3NQ
Ffôn: 03000 616095
E-bost: irpmailbox@llyw.cymru

- 8.2 Mae'r Adroddiad Blynyddol hwn a gwybodaeth arall am y Panel a'i waith ar gael ar ein [gwefan](#).

EITEM RHIF 12

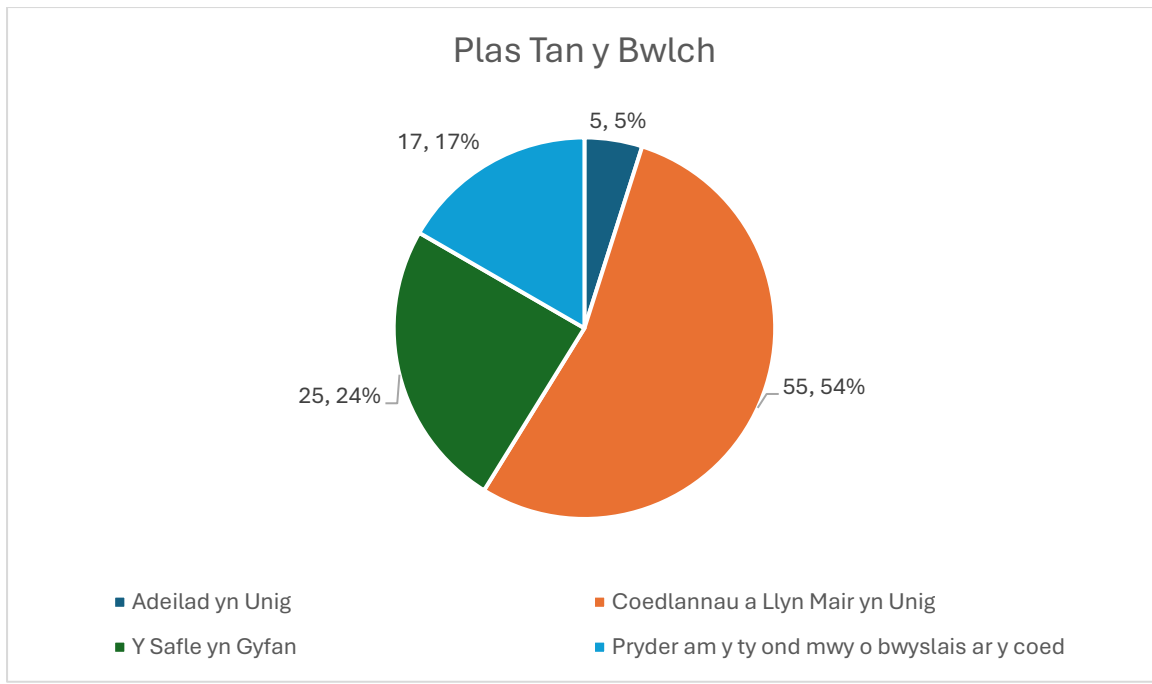
CYFARFOD	Cyfarfod Awdurod
DYDDIAD	13 o Dachwedd
TEITL	Sylwadau'r Cyhoedd – Plas Tan y Bwlch
ADRODDIAD GAN	Ioan Gwilym, Pennaeth Cyfathrebu
PWRPAS	Adrodd ar sylwadau cyhoeddus ynglyn a gwerthiant Plas Tan y Bwlch

CEFNDIR

Mae'r adroddiad yma yn cyflwyno'r adborth a gasglwyd yn ystod y sesiwn galw heibio ddiweddar ar werthiant posibl Plas Tan y Bwlch. Rhoddodd y sesiwn gyfle i'r cyhoedd fynegi eu barn ar ddyfodol Plas Tan y Bwlch a'r coetiroedd cyfagos, gan gynnwys Llyn Mair. Roedd prif feysydd pryder yn canolbwyntio ar warchod mynediad cyhoeddus, gyda'r ymatebion yn mynegi teimlad cryf o gysylltiad â gwerth diwylliannol, amgylcheddol a hamdden y safle.

Mynegodd y mwyafrif (55.4%) o'r mynychwyr deimladau cryf i gadw mynediad cyhoeddus i'r coetiroedd a Llyn Mair, gan danlinellu pwysigrwydd yr ardaloedd hyn fel asedau cymunedol. Roedd cyfran lai (5.5%) yn teimlo'n gryf am gadw'r prif dŷ ei hun, tra bod 25.24% yn annog cadw'r tŷ a'r tir cyfagos yn agored i'r cyhoedd. Nododd 17.17% arall awydd i achub y tŷ os yn bosibl, ond blaenoriaethu diogelwch y coetiroedd a Llyn Mair.

Yn ogystal, mynegodd bron i 12% o e-byst a anfonwyd ar ôl y sesiwn galw heibio, bryderon am ymdrechion cyfathrebu'r Parc Cenedlaethol ynghylch y broses werthu, gan alw am fwy o dryloywder a chyhoeddusrwydd.

CASGLIAD

Mae ymateb y gymuned i'r posibilrwydd o werthu Plas Tan y Bwlch yn dangos bod cadw mynediad cyhoeddus i'r coetiroedd a Llyn Mair yn flaenoriaeth cryf, a mynediad i'r tŷ ei hyn yn eilradd. Mae rhywfaint o hyblygrwydd yn yr ymdeimlad cyhoeddus leol ynghylch dyfodol y tŷ, ond mae consensws clir ar ddyhead i ddiogelu'r coetiroedd a Llyn Mair ar gyfer mynediad cyhoeddus a chadwraeth ecolegol.

ARGYMHELLIAD

- Cyflwynir yr adroddiad hwn at ddibenion gwybodaeth yn unig er mwyn galluogi'r Awdurdod i gael dealltwriaeth lawn o'r materion sy'n codi o'r cyfathrebu â'r cyhoedd cyn gwneud unrhyw benderfyniadau ynglŷn â dyfodol Plas Tan y Bwlch.

PAPURAU CEFNDIROL

- Sylwadau Cyhoeddus
- Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth ynghylch Plas Tan y Bwlch
- Deiseb cyhoeddus Plas Tan y Bwlch (Copiau wedi eu darparu i'r aelodau).

Sylwadau Cyhoeddus

Sesiwn Galw Mewn Plas Tan y Bwlch

Y Stablau

14/10/24

E-byst

I am a member of the Committee of The Friends of Tan Y Bwlch / Cyfeillion Tan Y Bwlch.

Attached you will find seven pdf files:-

- *The English and Cymraeg versions of the header page for our online petition asking for the closure of Plas Tan Y Bwlch to be prevented*
- *The signatories to the Cymraeg version*
- *Comments made by the signatories to the Cymraeg version*
- *The signatories to the English version*
- *Comments made by the signatories to the English version*
- *A scanned copy of the paper version of the petition*

There are a total of 974 signatories to all of the above versions.

Prior to their November meeting, please would you make members of the Park Authority aware of the contents of, signatories to, and comments made on these petitions.

Please would you acknowledge that Mr. Cawley personally has received this email (I have copied in the Park Authority's general email address and the email address given at the consultation meeting held at Plas Tan Y Bwlch on 14th October).

I will put a paper copy of the attached documents in the post to you tomorrow, first class.

Thanks.

Robert (Bob) Rodgers

Annwyl Syr,

Yr ydym yn anfon atoch i'ch annog i ystyried yn fanwl iawn cyn gosod Plas Tanybwllch a'r gerddi ar y farchnad agored. Ystyriwn y plas yn un o drysorau arbennig ein hardal. Mae wedi bod gennym am bron i hanner can mlynedd bellach ac yn gymaint o adnodd gwerthfawr i blant ac oedolion fel eu gilydd dros y cyfnod yma. Fe'i defnyddiwyd, nid yn unig i'r ardal ond hefyd i Gymru a thu hwnt o ran y ddarpariaeth a drefnwyd yno.

Yn bersonol gallwn ddatgan ein bod wedi bod yn mynychu cyrsiau, pwyllgorau, darlithoedd ac yn y blaen, dros gyfnod o 30 mlynedd o leiaf. Byddai cyrsiau preswyl megis Llafar Gwlad yn ein dennu yn flynyddol a cholled fawr oedd gweld rheini yn dod i ben ar ymddeoliad y trefnydd. Un cwrs yn unig oedd hwn a bu nifer fawr o gyrsiau eraill hefyd yn dennu cynulleidfa dda dros yr un cyfnod.

Byddai llawer iawn o ddefnydd yn cael ei wneud o'r plas i gynnal cyrsiau i blant cynradd, uwchradd a cholegau a bum yn rhan o'r ddarpariaeth yma am tua 20 mlynedd.

Yr oedd bob amser ganmoliaeth am y lluniaeth a baratowyd ar gyfer y mynychwyr a da oedd gennyf glywed yr wythnos diwethaf fod grŵp o ddisgyblion uwchradd wedi cael mynychu dau ddiwrnod o gwrs yno a'r ganmoliaeth am y bwyd eto yn sicr yn un o uchafbwyntiau y ddeuddydd.

'Gofynnwn felly am i chi ystyried ffordd amgenach o sicrhau dyfodol y plas drwy edrych am ffyrdd amgenach o sicrhau dyfodol trosglwyddo y plas a'r tir i gymdeithas neu sefydliad all gael cefnogaeth, drwy grantiau efallai, i'w ddatblygu yn y modd gorau i sicrhau ei ddyfodol i'r cenedlaethau i ddod. Nid yn aml daw cyfle fel hyn.

Yn gywir,

Aled a Helen Ellis

Diolch am gael y diwrnod agored yn Plas Tan y Bwlch dydd Llun i adael y cyhoedd gael cyfle i fynegi ei barn.

Mae Coed Llyn Mair yn adnodd pwysig iawn i'r ardal, yn cael ei ddefnyddio yn eang gan bobol lleol er llês corfforol a meddyliol.

Galwaf ar y pwyllgor i gymeryd y penderfyniad i gadw gafael ar y goedwig er mwyn cadw yr adnodd yn agored i'r cyhoedd.

I hollti y goedwig oddiwrth y Plas gan ddefnyddio y ffordd tarmac o'r A487 drosodd i Oakley Arms fel terfyn naturiol.

Hoffwn hefyd alw ar y pwyllgor i edrych yn ffafriol ar gynigion Cymunedol ynglyn a dyfodol y Plas a'r gerddi cyn rhoi yr eiddo ar y farchnad agored eto.

Yn gywir

Sian a Dafydd Roberts

Dwin ysgrifennu i ddweud fy mod yn teimlo'n gryf ei fod yn bwysig iawn I Blas Tan y Bwlch ac yn enwedig y llwybrau aros ar agor i'r cyhoedd.

Osian Carver

NA I werthu'n breifat.

Ceri Williams-Jone

Pnawn da

Dwi'n erfyn arnoch yn daer i beidio gwerthu y Plas ar tir i gwmni preifat - colled enfawr a cam yn ol byddai hyn.

Plas i bawb dio.

*Diolch
Ffion Alun*

As a resident of Llanelltyd, near Dolgellau, my husband and I have enjoyed visiting Plas Tan y Bwlch and especially the gardens and the walk around Llyn Mair on many occasions over the years. We were therefore quite horrified to read in the local press that the local council were planning to sell this wonderful historic building for not much more than our son paid for a family house in Reading. Surely it must be worth more than the proposed selling price.

I sincerely hope that the views of local people will be taken seriously regarding permissive access to the walk around Llyn Mair. We wonder who is making these rash decisions without any regard to public consultation. I felt I needed to add my voice as I feel passionately about keeping Llyn Mair as a walk for future generations growing up in this beautiful part of Gwynedd.

Yours sincerely

Joan McCarthy

It is a very peaceful walk and I enjoy swimming in the lake

Tomos Celt

I own a caravan site and I send everyone up Llyn Mair. It would be a disaster to close Llyn Mair its lovely for kids to play in the streams and chuck stones

Gareth Jones

We're just emailing regarding the potential sale of the woodland associated with Plas Tan y Bwlch.

We'd be very supportive of this remaining either with Eryri National Park or being in the care of another conservation-minded owner. The woodland supports some important species of lichen, and is part of a large contiguous block of woodland stretching the length of Dyffryn Ffestiniog which has one of the best assemblages of southern oceanic woodland lichens in Britain.

Yours sincerely

Lizzie Wilberforce

Keep public access at Llyn Mair, we want to keep walking in the woods!

Andrew Taheny & Alexia Cochrane

The woods is an amazing place to walk with the family, a perfect peaceful day out, I hope this will stay under new ownership

Cai Pritchard

To whom it may concern,

Please don't give away the community orchard in the sale of Llyn Mair and The Plas. Please also don't give away the kitchen gardens, many in the community are desperate to have the chance to restore them, including Gerddi Maes y Plas, probably Incredible Edible, or the Maentwrog kitchen gardens group.

I'm sure The Plas has had a lot of taxpayers money over the years, to provide a resource to the local community. How can this resource now be sold off without offering relevant parts to the local community?

The 'session' that was held was quite short notice, poorly publicised so hardly anyone knew about it, and only happened once. I'm not sure that really counts as a public consultation.

I'm personally ok with the Plas being sold to a hotel chain, but the orchard must stay as a community orchard, and the footpaths must stay open at Llyn Mair. However, someone has been spraying weedkiller all along the paths, which is entirely unnecessary, and degrading a beautiful site loved by many, by introducing these poisons, which will harm wildlife, and simply run down into the swimming lake, where we all swim, and which has the most enormous newt population. Please include clauses to prevent future owners contaminating the swimming lake with pesticides and weedkiller or glyphosphates.

Please publish all the ecology reports you must have commissioned, with all the protections you will be putting in place, to protect the newts and rare bats etc that you have in the woodlands and in the lake. Or should we request these via a freedom of information request?

Please allow people in the community to have and restore the kitchen gardens. Our Maentwrog group would be very interested buying and restoring them, and also in having the fields at the front of the house for growing a neat and organised array of nut trees, cherry trees, mulberry trees etc and some trees and bushes for wildlife, with wildflowers, as would the other community groups previously mentioned. I already have the funding to buy and plant all the trees and bushes, I just need land where we can create / maintain such a community resource. Please don't just give away what the community need, in the sale of the Plas, especially when the Plas has had so many grants for becoming a community resource. We really want to keep the fields at the

front of the Plas as a community resource. The hotel probably don't even want the kitchen garden.

Best wishes,

Dr Gail Holliman.

Dear Board Members and Authority Officers,

Following the recent drop in event, which we attended, we would like to reiterate/expand our comments as follows:-

- 1. It is disappointing that a public consultation over the future of Plas Tan y Bwlch was not initiated much earlier on in the proceedings. This failure to engage with the community appears to demonstrate a distinct lack of understanding on the part of the Authority as to how much the building and its surrounding areas means to, and are enjoyed by, the local community. This recent consultation has demonstrated, in considerable numbers, how the community want to engage and be involved in the future of Plas Tan y Bwlch and surrounding area and care very much about its future.*

- 2. It should be the priority of the Authority to try and ensure that the building and surrounding areas are passed on to some community/charitable interest organisation, which is better able to promote and market activities within the buildings, and which will preserve the building and the surrounding areas for continued use by the local community, rather than it passing into private hands. The promotion of the building and activities by the Authority, particularly in relation to the café, has been woeful. Any proposed sale to a private entity should be delayed as long as possible to enable any local community group to raise the necessary funds.*

- 3. If it proves impossible to agree terms with any community/charitable organisation, then any sale to a private entity should be limited to the house and front gardens. The woodland areas and lake should be excluded and left accessible to all.*

4. During the consultation, it was suggested that the Authority may be looking to hive off the woodland areas and lake from the sale to preserve such areas for use by the public, which should clearly be a top priority. We appreciate that this could generate a concern from the perspective of the purchaser and potentially prejudice the one bid that the Authority has so far received [i.e. the proposed purchaser might either withdraw their bid altogether or reduce the amount offered]. In those circumstances, we would suggest [my husband is a retired property solicitor] that this could be ameliorated by selling the freehold of the building and front gardens but in addition the Authority could grant a long lease of the woodland areas and lake. While this would give the purchaser the benefit of a lease over the larger area, the Authority could, as landlord, retain a degree of control over the woodland areas and lake so ensuring that public access is preserved.

Kind regards

Jane Blakeman and Barney Frith

To whom it may concern;

Concerned about the future of Plas Tan y Bwlch, I attended the drop-in day on the 14th October. During a discussion at the drop-in, I was encouraged to share my thoughts via email.

- Plas Tan y Bwlch is of historical significance to the local area. It should be both preserved for the future and made good use of.
- It should be treated as a National Trust property; that is with historical respect and with a commercial revenue stream to ensure it's future.
- I'd also wish it to remain in public ownership but with a dedicated management team (professional and salaried) solely focused on maximising it's commercial possibilities ie. being a five star hotel, top conference facilities, an amazing destination venue for weddings and other events.
- If the estate has to be sold, I'd prefer for the buildings and surrounding land to be split into two lots so that the park authority can retain the land aspect. This will ensure

the proper maintenance of the wider woodlands and paths and will ensure that the public retains walking rights.

- *My main concerns for its future would be if it's sold to a private buyer and then it transpires that they don't have the ongoing funds to maintain or run it. This might not be immediately apparent but could transpire several years down the line. The estate could then go into rapid decline. I would also be concerned if it becomes out of bounds to the local community. I recently discovered that it used to have a public tea room. I've been in the area for years and would have loved to have gone there if I'd had the chance (why wasn't this more greatly known about?).*
- *If the buildings are sold to a private company as a top hotel for example, it would presumably provide a lot of local employment opportunities.*
- *If the buildings were purchased by a community group, a concern would be that it is run in possibly an outdated, unprofessional fashion leading to the demise of the building. No doubt it's a much bigger deal than somewhere like the Pengwern Arms in terms of running costs and maintenance bills. In an ideal world, the community purchase would be fabulous but would the reality stack up? It would be great to think of a utopia whereby troops of volunteers were lined up to run the cafe, man a shop, run the B&B aspect etc but sadly, I fear that enthusiasm may dwindle with time even if enough volunteers are initially signed up. Having said this, it may be an idea for the community group to give it a go whilst still under park authority ownership especially as another concern would be that once in private hands, it's gone, never to return.*
- *Has the park authority approached the following for new ownership/financial support? 1) the National Trust 2) the YMCA 3) exclusive hotel chains such as Soho House (www.sohohouse.com). I believe Soho House and Plas Tan y Bwlch would be a great match. Please research this particular company to potentially make enquiries. 4) HRH King Charles (I think he should be made aware of the situation) 5) the entrepreneur (credit card tycoon born in Llan Ffestiniog and now based in the US) who has put money into regenerating the chapel in Llan.*
- *My ideal vision for the future of the estate would be: a joint tenureship between a community group, the park authority and the National Trust. I mention the National Trust as they have knowledge and clout. They have unrivalled advertising expertise to ensure that the public becomes aware of the existence of the estate which in turn will ensure a secure future. It's all in the advertising which then brings in the necessary revenue.*

I wish the best for the future of the estate and hope that it is viewed in a positive light. Under the guardianship of the right custodians or cooperative, it should have a bright future.

Please advise on how the public can receive updates; I only heard about the drop-in day through having seen a single leaflet on the floor in a shop! If I hadn't noticed this, I wouldn't have known and wouldn't have attended.

Many thanks.

Kind regards,

Danielle Clarke.

Dear Sir/Madam,

I was shocked and saddened to learn that Plas Tan y Bwlch had been advertised for sale on the open market in early August.

There has been no prior public consultation to inform the Snowdonia National Park Authority's decision in choosing to dispose of this treasured public asset. As far as I am aware, due process regarding the sale of a public asset does not appear to have been followed.

The Authority's agreement to postpone a decision until November is due solely to the presence of members of the public at the last Authority meeting on 10th September. The public are upset at the way the Snowdonia National Park Authority has proceeded at pace without any formal consultation period, thus depriving the very people who care deeply about the future for Plas of an opportunity to put forward their concerns or vision.

Plas Tan y Bwlch is a renowned national centre of excellence, a beacon, whose influence extends far beyond the boundaries of Meirionnydd. I have been fortunate to attend many excellent training courses there. From the professional training courses and study weeks for schools and colleges, to the listed gardens and extensive woodlands (which are part of the Meirionnydd Oakwoods and Bat Sites Special Area of Conservation, with an international designation at a European level), Plas Tan y Bwlch is in the vanguard of environmental education in Wales and beyond. The power of a residential outdoor learning course stays with an individual for life. As a former teacher

of Outdoor Education in a residential setting, I witnessed at first hand, the transformative and inspiring effects on young people. Local Outdoor Education Centres, together with other educational groups, visit the Plas woodlands every week. All this stands to be lost for future generations, at a time when the need to educate about the environment has never been greater, given the challenges of climate change etc.

The woodlands are part of a unique and thriving partnership arrangement with 7 other neighbouring landowners, operating since the 1980s. A footpath network of 30 Kms offers permissive public access and is an integral part of the wider public rights of way network. It was established to promote understanding and quiet enjoyment of this special place: one of the National Park's Statutory Purposes. In my role as a Public Rights of Way Officer at Gwynedd Council, I worked to assert and protect the public rights of access in Meirionnydd for 16 years. The footpath network at Plas Tan y Bwlch is an exemplar of what is possible through partnership working. It is particularly poignant for me, that the very public body tasked with duties to protect and afford opportunities for enjoyment, is the one now placing the network in jeopardy.

The public know only too well what they stand to lose. Their needs should be paramount, rather than those of a new owner who may seek privacy and exclusive use. The whole path network here should continue to be enjoyed by all. It has fostered understanding and respect and should not be under threat. Protection for all the paths needs to be secured. We must use this principle as a baseline, not as a target. It is important that the SNPA communicates with other partners on the footpath network and the footpath group is re-convened. It will be for the benefit of all. It may be a good idea to involve the local community somehow in the footpath group, in a renewed partnership.

Welsh Government's Disability Rights Action Plan will address issues highlighted in the Disability Equality Forum's 2021 report: "Locked Out, Liberating Disabled People's Lives in Wales Beyond Covid-19". Many parts of the Tan Y Bwlch estate are accessible for those with impaired mobility. Planning authorities such as SNPA are required to promote inclusive access under the Equality Act. People with impaired mobility may lose vital access to an important and safe, tranquil green space.

The public can walk, cycle (Sustrans Route 82), and travel by train to the Plas Tan y Bwlch woodlands rather than travel by car. There are public transport links at Plas Halt and the bus stop at the Oakeley Arms just down the drive. For those who arrive by car, their journeys are relatively short. More than 12,000 people live within a 20-minute journey time from Plas Tan y Bwlch woodlands. The area is a popular venue for visitors.

Plas Tan y Bwlch plays a significant role in working towards a Net Zero Wales. It is thought to have been the first house in North Wales to have benefitted from its own

Hydroelectric station commissioned in 1884. In June 2013, a new hydro scheme was opened, paid for by the public purse.

The Snowdonia National Park Authority, as a public body, needs to demonstrate a reasonable approach and be transparent in all its dealings with the public. This has been sadly lacking. The Authority is proceeding with unseemly haste. The whole process does not appear to have received the thought and due diligence we expect of our statutory public bodies. How can it possibly meet the requirements of the Well-Being of Future Generations (Wales) Act 2015 if it seeks to deprive future generations of so much?

It is imperative that Plas Tan y Bwlch is allowed to grow and sustain future generations. The Plas, its gardens and rich woodland should remain a public resource for the benefit of all, not the few. It is a cherished part of Welsh history and heritage and should remain so, for the people of Wales.

Please, postpone the current timetable. This will enable a reset and allow a period of meaningful engagement and consultation to take place. It will ensure that already proven partnerships can build on their vision to realise a stronger and more resilient Plas Tan Y Bwlch. They just need more time. The Authority also needs more time to safeguard this asset for the future generations of Wales. Once it is passed into private hands, it is lost forever. Perhaps this is the time for a collaborative approach.

I understand that our Senedd member is asking for this course of action and is requesting funds from Welsh Government to cover costs in the short term.

I implore you to do everything in your power to safeguard this unique asset for Wales. We have a National Library of Wales, a National Museum of Wales and a National Botanic Garden of Wales. No better venue exists for a National Centre for the Environment in Wales, here in North Wales. In every respect, Plas Tan y Bwlch fulfils the all the Statutory Purposes and Duties of the National Park Authority. The Snowdonia National Park Authority, or a community sector organisation could put Plas Tan y Bwlch forward as a project for the Levelling Up Fund in Wales. Surely, this would represent the finest investment for our future generations.

Thank you for consulting the public yesterday. Thanks also to all your officers and members, who gave their time to listen to us. It was appreciated.

The attendance at yesterday's drop-in session is evidence of the public's wholehearted support for Plas Tan y Bwlch. We are proud of it and wish to see it serve the needs of future generations.

I look forward to hearing from you.

Your sincerely,

Liz Haynes

1. Community venture/ Business get first refusal re the sale of the property.

2. Open access to the woodlands and Llyn Mair.

3. Public access to the woodland from the road at Oakley Arms as well as the current Top Lodge and Llyn Mair entrance's

4. Access to Plas Halt station.

5 Tree Preservation Orders on the trees as well as keeping its SSI status

Marged Pendrell

Dear Sir/Madam

I attended the meeting of the Friends of Plas Tan y Bwlch recently and was horrified to hear about the nonchalant attitude of the Park towards the future of Plas. This has long been a place for environmental and cultural courses. How does this attitude fit with the desire of government to further such studies in schools?

There are a number of issues that need addressing, including maladministration. All

should be aimed at developing Plas - potentially among the stars of a Welsh approach to this crucial topic. I wonder what HRH Prince William would make of this state of affairs.

I would hope that the Park's staff responsible for Plas would show originality and commitment to developing, not destroying, Plas by cancelling this ill-thought-out sale to the highest bidder. Not only would this be a great relief also to the locals but to all who would like to see Plas thrive and contribute towards saving our planet.

Kay Evans

Friend of Plas and participant in the 2020 course on Welsh language and culture led by harpist, Harriet Earls (copy of which I sent to HRH Princess Catherine recently)

Fe ddylie r plas bendigedig sef Plas Tan y Bwlch gael ei gadw yn nwylo nîr Cymru , lle fel sydd yn Nant Gwetheurn , cynal priodasa, lle i hybur iaith, gwersi cymraeg, gwersi coginio , arlynio, Oriel, pwyllgora , nosweithia adloniant, Cora lleol, ar holl dalent sydd om cwmpas ei ddefnyddio, Nosweithia dan y ser ayyb, dymuniadau gorau ir Plas 🙌

Roberta Thomas

Hello,

Like many people in the area, I am concerned that Llyn Mair and its surrounding footpaths could become the property of a private company. Regardless of whatever any prospective buyer is promising, it is not acceptable for such a widely enjoyed public amenity to be sold off.

As several informed local residents have confirmed, there would be nothing in the law to obstruct the future owner of Plas Tan y Bwlch from eventually closing these paths. It

seems perfectly reasonable that a buyer would still consider purchasing the Plas buildings and gardens without the inclusion of Llyn Mair.

Seeing as much of the surrounding woodland is owned by the Woodland Trust, why not either donate Llyn Mair and its footpaths to them or keep Parc Cenedlaethol Eryri as the owner?

I look forward to hearing from you,

Huw Feeseey

Diolch am drefnu'r sesiwn ar ddyfodol Plas Tan y Bwlch. Dyma fy sylwadau, fel ysgrifennais heddiw, wedi'i gywiro gan Cysill.

Awgrymaf i'r Awdurdod osod statws clir y tir a'r llwybrau a'r coed. Nid oes unrhyw lwybr cyhoeddus statudol ar fy map O.S.. 1:25,000 ac nid oes unrhyw fynediad cyhoeddus dan y Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy ar fy map ychwaith.

Efallai, bydd yn haws cael pris teg efo sicrwydd ar fynediad yn hytrach na ddatgelu dadlau heb eu datrys.

Buasai statws statudol yn ymddangos ar y map O.S.. Buasai cyfamodau yn well na dim byd, ond ni fuasent yn ymddangos ar fapiau O.S..

Hefyd, efallai buasai rhai Tystysgrifau Defnydd/Datblygiad Cyfreithiol o gymorth wrth gynnig y Plas i'r farchnad.

John Bowers

Diolch yn fawr am drefnu'r sesiwn galw-heibio ym Mhlas Tan y Bwlch heddiw a'r cyfle i drafod gyda swyddogion y Parc ac aelodau'r Awdurdod.

Gwerthfawrogaf y pwysau ariannol tymor-byr sydd ar awdurdod a swyddogion y Parc a'r costau sydd ynghlwm wrth gynnal a chadw'r Plas. Fodd bynnag, credaf mai cam cibddall ac annoeth fyddai gwerthu'r Plas i brynwr preifat, ac yntau wedi chwarae rhan mor allweddol mewn addysgu pobl o Gymru a'r tu hwnt am amgylchedd a diwylliant yr ardal, ac yn wir wedi bod yn esiampl i barciau cenedlaethol ar draws Ynys Prydain, Ewrop a thu hwnt.

Er mai eiddo preifat oedd y Plas tan y 1960au, rhaid cofio mai llafur chwarelwyr Ffestiniog a thenantiaid yr ystâd a greodd yr elw i'w ailadeiladu a'i dirlunio, ac mai arian cyhoeddus a'i prynodd i'r Parc Cenedlaethol. Dylid felly ei ystyried nid fel eiddo'r Parc Cenedlaethol yn unig, ond fel eiddo'r gymuned. Rhaid nodi hefyd fod y tiroedd, y coedlannau a'r llynnoedd yn adnodd pwysig i'r gymuned leol o safbwynt hamdden, iechyd a lles.

Gofynnaf felly yn garedig i Awdurdod y Parc weithredu fel a ganlyn:

- 1. Oedi unrhyw werthiant er mwyn trafod opsiynau eraill ar gyfer defnydd yr adeilad efo'r mudiad 'Cymunedoli' (sydd, yn ôl a ddeallaf, eisoes wedi gwneud cais am grant gan y Loteri i'r diben hwn, ac efallai wedi ei dderbyn) ynghyd â grŵpiau a chyrff eraill sydd â diddordeb, gyda golwg ar gydweithio neu drosglwyddo'r adeilad neu'r roi ar lês.*
- 2. Os na fydd cam 1. uchod yn dwyn ffrwyth, yna werthu'r adeilad a'r gerddi yn unig, gan gadw'r tiroedd, y coedlannau a'r llynnoedd ym meddiant y Parc, neu'u trosglwyddo i elusen megis Coed Cadw neu'r Ymddiriedolaeth Genedlaethol (sydd eisoes yn berchen ar rai o goetiroedd yr ardal) gydag amodau cadarn ynglyn â mynediad.*
- 3. A beth bynnag fydd canlyniad y broses, diogelu hawl mynediad cyfreithiol cadarn i'r cyhoedd i'r llwybrau, y coedlannau a'r llynnoedd fel ag y mae ar hyn o bryd.*

Y Parch. Tim Webb

I was fortunate to hear of the Drop-in Session on Monday regarding the future of the above. It seems that the SNPA are doing their best to keep the proposed sale of the premises a huge secret, now exposed by local supporters of the facility; more power to their elbow!

As a former local government employee in Gwynedd, I recall initially attending training courses in the building, and in time lectured at these and on other courses on a regular basis until Covid intervened. However, even before that, the excellent drive and imagination of the staff running the facility had become eroded and it appears, very little has been done to address the fresh problems afflicting this country (insofar as the running of Plas Tan y Bwlch) has occurred since then. I dare say (as in Gwynedd Council) senior managers have been rewarded to a greater extent than the staff they administer, yet meaningful actions to correct issues have been absent.

The Plas is an excellent facility for training particularly, Local Government staff. An equivalent facility (Losehill Hall) had already been lost to the public. Yes, training courses can take place on line, but the practical side of things (such as experiencing the difficulties encountered daily by say, persons with a disability) could all be experienced here. Such experiences create a far more lasting impression than (not) experiencing it on line. In addition, associations with contemporaries over a meal or drinks in the bar in an informal setting, lead to life-long friendships and untold future mutual benefits from networking.

Even if the Plas itself is beyond saving, then the woodlands behind MUST be retained for public access. At the instigation of once-imaginative Plas staff, an agreement was made - and publicised - with a number of abutting private landowners for public access to a network of over 30km over a large swathe of varied woodland for all to enjoy to complement the public rights of way in the area. That it is a well-used facility can be judged by the number of cars present every day at various access points. However, the SNPA appear to be actively discouraging use of this unique facility, as the leaflets are now exceedingly hard to find – not everybody has access to a smart ‘phone and besides, the on-line map is not a patch on the comprehensive mapping in the leaflet. Where does this fit with the Park’s professed aims? No wonder conspiracy theories abound!

I would implore the Park Committee to re-think their proposals and show a bit more imagination with a view to the greater public good; we are losing far too many of our hard-won facilities enjoyed by the public over the past decades.

Yours faithfully,

David Coleman

Rwyf yn gobeithio o waelod calon fydd myndediad cyhoeddus i coetiroedd a llynnoedd Mair yn cael ei cadw i'r cyhoedd a hefyd yr ardd fictoriaidd sydd yn bwysig i'r gymuned lleol. Mai'n sefyllfa digon trist fod y Plas yn cael ei werthu o gwbl.

Yn gywir

Audrey a Brian Jones

Bydd ddim cael caniatad i gerdded trwy'r coedwigoedd o gwmpas Llyn Mair/Llyn Hafod y Llyn yn golled enfawr ar yr gymuned leol.

Gofynnwn i'r Parc roi mesurau diogelu i warchod y lle arwyddocaol hwn o harddwch naturiol.

Diolch,

Beca George

To whom it may concern

I write to express my concern at the recent proposals to sell Plas Tan y Bwlch and in particular the surrounding land.

The lands surrounding Plas Tan y Bwlch and the access it provides to the wonderful network of trails and footpaths surrounding the Plas and Llyn Mair are an amazing resource loved and appreciated by the local community and visitors alike.

As a resident of Maentwrog I make use of this beautiful area on a daily basis. The paths have been open to the public for as long as I can remember and it would be a huge loss to myself individually and to the community if this access was sold off to the highest bidder.

As far as the house and gardens themselves are concerned, they are of significant historical and cultural importance to the area, as well as being beautiful. I do appreciate however that it might be possible for a private owner to make the necessary investment to see the Plas thrive in the future, which perhaps the National Park is not willing or able to do. I do feel that any sale should be based on the principle of preserving the Plas, and allowing some kind of public access going forward (whether that be through a cafe, restaurant or bar), so it is not just available to a wealthy minority to enjoy.

The way in which the National Park has approached this matter, with a complete lack of consideration for the local community has also been extremely disappointing. Not only that but the secretive and closed nature of proposals and decisions, until the community forced the Park's hand, has shown disdain for the importance of this site to us.

I hope that the Park will change the course that they are currently on, and the manner in which they are approaching things as a result of the weight of public opinion.

Regards

Siân Evans

To Whom it may concern,

I am aware that Plas Tan y Bwlch is currently for sale. Throughout this process public access to the woodlands and Lynn Mair must be protected as this is a much loved and well used area by the local community.

Best wishes,

Rob Lowther

Rwyf yn cysylltu er mwyn mynegi fy marn ar y bwriad o werthu plas Tan y Bwlch a'r coedwigoedd cyfagos.

Rwyf yn gwrthwynebu y bwriad yma oherwydd mae'r adeilad/ardal o fudd i lawer pobl y fro. Mae'r adeilad wedi bod yn safbwynt o ardal ecolegol ers blynyddoedd ac wedi bod derbyn budd o'r cadwraeth.

Mi fyddai colli mynediad i'r coedwig a'r llwybrau cyhoeddus yn lleihau yr nifer o fannau gwyrdd sydd ar gael i gymdogion allu mynd allan i fwynhau'r awyr agored. Mae'r risg o golli hyn yn peri gofid i nifer.

Mae angen gwarchod ein byd natur ac gwneud yn siwr bod ardaloedd or fath yn aros er budd y cymunedau.

Mae potensial yr adeilad dal i sefyll fel lleoliad gwych i wneud defnydd o'r ystafelloedd sydd ar gael.

Plis ail ystyriwch y gwerthiant - mae angen cadw safleoedd o dan berchnogaeth leol. Mi fydd gwerthu yr adeilad a'r tir yn cael effaith mawr ar hanes yr ardal ac yn codi ansicrwydd ynglyn a beth fydd dyfodol mannau gwyrdd eraill os ydi'r tuedd o werthu yn hytrach na datblygu yn cario ymlaen.

Diolch yn fawr

Dylan Roberts

Diolch am gynnal y diwrnod galw heibio ym Mhlas Tan y Bwlch ddydd Llun diwetha.

Roedd yn bwysig iawn rhoi cyfle i bobl gael cyfle i leisio'u barn. Yn lle eich llethu efo llith anferth, mi nodaf fy mhrif bwyntiau yn unig.

Mae teimladau cryf yn yr ardal bod angen cadw'r Plas yn ased cyhoeddus ac nad ydi'r lle wedi cael ei redeg i'w lawn botensial ers nifer o flynyddoedd.

Gobeithio y rhoddir cyfle i'r gymuned/ Cymunedoli gymryd y Plas drosodd. Mae cefnogaeth o sawl sefydliad yn barod a gwleidyddion. Mae asesiad Ian Baggot ar ran Cymunedoli yn mynegi posibiladau positif.

Mae nifer fawr o bobl yn cerdded drwy'r gerddi, y coetir ar hyd y llwybrau o amgylch Llyn Mair ac yn gresynnu wrth feddwl bod posib dileu eu hawl. Mae'n rhan hanfodol o iechyd meddwl llawer iawn o'r gymdogaeth.

Mae'r coetir yn ardal SSSI ac i'w ddiogelu, mae angen arbenigedd. O fewn y coetir mae bywyd gwyllt o greaduriaid i fath o ffwng a mwsogl. Mae'r gerddi hefyd yn unigryw ac yn

adlewyrchiad o gyfnod arbennig gydag amrywiaeth o blanhigion o bob rhan o'r byd. Mae'r Plas mewn safle unigryw ym Mharc Cenedlaethol Eryri ac o fewn ffiniau Safle Treftadaeth y Byd. Does dim amgueddfa i gofio chwarelwyr a'u teuluoedd fu'n fodd i greu cyfoeth i adeiladu'r Plas yn y lle cyntaf. Byddai'r Plas yn safle arbennig i sefydlu hynny. Rhowch gyfle i bobl yr ardal cyn i ni golli ased arall i ddwylo busnes estron.

Heulwen Parry

I would like to make it clear that the residents of the village of Maentwrog and surrounding area are extremely concerned about the sale of the Plas and what will happen to access to the pathways through woodland and around Llyn Mair.

These walks are an important place for recreation and exercise for villagers and visitors alike.

It does not feel that a fair public consultation has been allowed and therefore the sale should be delayed until there is transparency around what will happen to public access of this much loved and used area.

Lucy Madden

You may recall meeting and talking to my wife Jean and myself at the recent Open Day at Plas Tan-y-bwlch. During our conversation, we raised a number of points of interest and concern regarding the future of the Plas.

In common with many other users of the woodland paths, our initial concern was that the sale of the Plas would lead to the closure of these paths to the general public. This would be a most unfortunate outcome, not least for our dog whose behaviour and obvious enjoyment of the woodlands suggest he is an enthusiastic, responsible and benevolent custodian!

However, our further concerns centred on the fikelly toss of a unique educational asset that has played host to students of all ages, interests and origins over a number of years.

When we spoke you were at pains to point out that the National Park had made efforts over the years to promote and market the Plas as a centre of learning, but with diminishing success. This raises the question as to whether real professional expertise

in the promotion and marketing of this unique venue had been sought or at any time taken up.

Our understanding is that a full feasibility study regarding possible futures was undertaken in 2013, but has as yet remained unpublished. We, and many other interested local parties, would be most interested in reading the results of that study, not least to assuage the groundswell of suspicion and rumour surrounding this matter, as well as being reassured that fair and informed insight has been available to signpost any decisions regarding the Plas' future. It may also be the case that recommendations to possible routes to a sustainable future in public ownership may be contained within the study, and available to other parties to act on and take up to ensure a proud future for this superb Welsh Asset.

We would be most obliged if you would confirm your stated intention not to curtail open access to the woodland walks, and make the results of the 2013 feasibility study available to all.

Dick Preston & Jean Romero

Ysgrifennaf atoch i nodi pa mor werthfawr fu'r Plas Tanybwlch i fywyd diwylliannol gogledd Meirionnydd yn y gorffennol.

Yn fy marn i, mae'n drysor gwerthfawr iawn a byddai'n drychineb o'r mwyaf ei golli, nid yn unig i'r fro ond i Gymru gyfan.

Nid wyf am ei weld yn syrthio i ddwylo estroniaid.

Phil Mostert

To Whom it may concern.

I am a resident of Llanfrothen and I was genuinely shocked and surprised when I saw that magnificent Plas Tan y Bwlch had been advertised for sale. Surely this beautiful Welsh property belongs to the people of Wales, and should be cherished as such under the care of their very own National Park. However it now seems highly unlikely that this

will be an option. Obviously sad, maybe even unwise and blinkered, decisions about its future have already been made by Eryri National Park... behind closed doors.

The ridiculously low asking price for the property does not bode well for its future. It could easily meet the same fate as Glynllifon. Yet another glaring example of Welsh lack of judgement in respect of their beautiful historic houses. I would have thought Eryri National Park might have had more insight re Tan y Bwlch, and not allow itself to play into the grubby hands of dodgy property developers, waiting in the wings no doubt. Usually from outside Wales of course, hoping to bag a cheap deal via grand 'convincing' plans...then 'sit on and sell on' to line their own pockets.

Why has Eryri National Park not got the drive, tenacity and imagination to BE the developer and ensure Plas Tan y Bwlch thrives again? Its potential is enormous. It is a Welsh asset.

Enough said. We shall see!

In my view at least access to the pathways and woodland at Llyn Mair must be maintained for public enjoyment. They are wonderful resources for the health and well-being of local people, and visitors, who have enjoyed this area for decades. Surely the Community should have some say in how this magnificent heritage property and its land is apportioned/managed in the future. Surely they have some right at least to have their say in the matter. They might even have some thoughtful and viable suggestions. The kitchen garden in community hands for instance has possibilities.

I have no knowledge of the involvement of taxpayers money/grants/charitable trusts etc, but would not be at all surprised if such funding has not already had some input in the past. Others will have that knowledge no doubt.

I am amazed at the arrogance and short sightedness of Eryri National Park risking its very own heritage in this way. Why weren't the local, and wider, Welsh community consulted prior to advertising the Plas for sale?

I could truly 'Weep for Wales' in this instance.

Lessons have obviously not been learnt from past property misjudgements, and resultant messy outcomes, in North Wales particularly.

Plas Tan y Bwlch belongs to the people of Wales. Don't squander it.

Regards

Chris Butler

In response to your recent e-mail, I thank you for the invitation to proffer more comments on the possible closure of Plas.

I would have thought that Plas and what it has achieved over many years is considered to be the jewel in the crown of Eryri National Park. As we know, there is nowhere else like it with its educational and environmental past and we should all be proud of its history and do all that can be done to protect its future. Surely you are not protecting the Park if you let the house and its environs go.

Up until Covid hit, the courses that were run there were popular and well attended but then, Andrew Oughton, the Manager, was let go and since then despite various attempts no-one has been employed to do what he did.

Surely, to start again and have things organised as they always were would bring money back into the coffers. From the very many people I have been in contact with, they really miss the opportunities which Plas offered them in so many different capacities.

Whose fault is it that your business model is not sustainable, if you do not advertise and encourage people to visit? We know that schoolchildren came here to learn about the environment and global warming, so important for everyone.

We know that a hydro electric scheme was installed some years ago, why is this not sustainable thus making Plas

energy self sufficient which is what it was designed for.

It is said that a lot of money is needed to bring the house up to standard. May I ask why that has not been done over the years? I am sure there are many artisans of the 26,000 people living locally who could do the work required.

I am a committee member of The Friends of Tan y Bwlch who have over several decades supported Plas and the surrounding countryside both culturally and financially and we, as a group, are desperate to know that our efforts have not been in vain. Please reassure us.

Best wishes,

Maureen Blower

I am a home owner in Maentwrog and have been fascinated by the history of the area for a long time.

I have been aware of a rumour that the Plas might be sold. But nothing concrete. Today was the first indication that the property is up for sale. I then find out that any consultation with anybody about the sale of a public domain property has been very sparse and limited to any response the local public might have.

I think that a property in the ownership of committee run council like Snowdonia National park should be up for public debate and not sold off quickly and discreetly like it seems to be in this case.

I am writing this email in the hope that some sort of proper well thought out consolation with the local people on this issue.

Pete Hughes.

Helo,

Wedi methu dod dydd Llun ond dwi'n un arall sydd yn erbyn gwerthu'r Plas i gwmni preifat. Dwi wedi tyfu fyny yn crwydro y coedydd yna i gyd a man warthus o beth bo chi yn meddwl gwerthu fana i rywun sa gallu cau y lle i bobl lleol. A dim just y coed, dylia chi roi cyfle i grwp lleol redag y lle.

Diolch,

Efa James

Good evening,

I feel it is a huge loss to the community if the Plas and all its land were to be sold. There are 6 of us in my household who all feel this way. It should remain for the people and be run in a better way that enhances the qualities it had for all to enjoy.

Thank you

Mrs F

Dear Sir,

I would like to add my name to the list of those in the community who oppose the private sale of Plas Tan y Bwlch without full public discussion.

It would be a travesty for the grounds, woodlands and lakes to be inaccessible to the general public and I would ask that the sale be postponed until such a time as suitable consultation has taken place.

Yours faithfully

Suzanne Charles

After going to the open day on the 14 November, I feel that the park has run down the house and business not putting in the correct investment over the years .

The park has a responsibility to keep the buildings in its charge up to scratch ,this place could be financially a great asset to Wales and the park , I feel not enough has been done to look for partners to keep this place with in the public / park portfolio.

It has to be put out nationally and not as seems to have been done only put out to Wales

Mike Bartlam

We as a community oppose the private sale of Plas Tan y Bwlch. We want to ensure public access to the woodlands and Llyn Mair. We demand Eryri National Park delay the sale until a fair and thorough public consultation is carried out. It would be so very sad to lose this access.

Kind regards

Julie Thomsom

To whom it may concern,

It is vitally important to the local community and for local tourism to continue to keep the paths and Llyn Mair open to the public.

I have enjoyed walking these paths for over 30 years and go at least 3 times every week with my dog. I have also enjoyed yoga sessions on the bank alongside Llyn Mair.

Lesley Butler

Let the group Maes Y Plas restore and run the Victorian kitchen garden to grow even more food for the local community!

Wen & Tom Jones

Cadw y mynediad ir llyn a coedydd ir cyhoedd

Gwennan Jones

Keep public access to woodland and lakes at Llyn Mair

Iwan Jones

Keep Public access to the woodland and lakes at Llyn Mair/ Hafod y Llyn.

Hannah Williams

Noswaith dda,

Rwyf yn eich e-bostio i amlinellu'r pwysigrwydd o gadw'r Plas, bennaf llwybrau Llyn Mair. Rwyf yn credu yn gryf mewn llesiant plentyn ar pwysigrwydd iddynt 'allu cael y cyfle i ymgysylltu a'r Byd Natur. Rwyf i ar mab sy'n dair oed yn cael boddhad o fynd am dro wythnosol rownd Llyn Mair ac i fwydo y hwyaid. Byddai yn hynod o golled i'r Cenedl nesaf petai y Parc yn ein rhwystro i gael fynediad i fath adnodd.

Yn Gywir

Catrin Richards

Please keep Llyn Mair open for walkers - and the rest of the estate!

Eryl Powell

To whom this may concern, I feel whatever happens to the house be it a private dwelling or a hotel the right to roam should be upheld. The lakes and woodland should be accessible to the general public and maintained as they are now.

Regards

Chris Deverell

I am writing to strongly urge that Llyn Mair remains open for public access and that the kitchen gardens continue to be available for growing food to benefit local residents. These spaces are vital community resources that support wellbeing and provide essential fresh produce for the people in our area. Closing off these assets would be a significant loss to the community. I ask that you take immediate action to preserve them for everyone's benefit. Sincerely,

Trevor Geraghty

The woods and lakes of Dyffryn Maentwrog are outstandingly beautiful, and a major amenity both for local people and for visitors. We walk there frequently with our dog. It would be utterly scandalous and tragic if public access to them were to be lost following the sale of Plas Tan y Bwlch. Please do everything in your power to prevent this.

Cofion

Catherine Ebenezer (Dr)

We became aware of the proposed sale just a week or so ago and did not know about the 'drop in session' until today, the day after! I conclude that there is some anxiety in the council to achieve a sale asap.

We visited the Plas often when it was offering courses on various topics and were disappointed when these activities stopped. I think a more careful leadership might have developed more of these activities and made better use, not only of the building but also of the grounds.

There is, for example, a well endowed kitchen garden, which could at least be turned into allotments if no group could be found to establish a market garden.

There is a substantial kitchen and dining room, which could be turned into a revenue generating eatery of some kind as well as servicing the bnb options. I don't believe I ever saw an ad offering bnb at the Plas and I would have paid attention as we used to run our own bnb in the area.

The Plas is on major walking and cycling routes but do they do anything to attract users in? Is it not possible to offer decent refreshments for a reasonable cost

I noticed some wooden carvings in various places. Are there no artists able to populate walks around the woodland for a share of a small charge for visitors and offer their art for sale? I believe most visitors would be willing to pay something be able to walk around parts of the grounds to see artists work. It's very popular in other countries, including one not too far away..

Walks could also focus on what makes the area special, many of the species were introduced by the Oakeleys and at least scarce in other communities

The language centre at Nant Gwrtheyrn is beautifully sited but fairly remote from most of Gwynedd. Couldn't an offshoot of the centre be located in the Plas and focused on an introduction to Welsh and developing the Welsh language and history through conversation? There are a number of people in the area with expertise and some may be willing to volunteer some services

The nearest garden centre is in Bryncir and there's another in Caernarfon. These are some distance away and the Plas has the finest setting for such an undertaking.

I can appreciate that the Plas is an expensive undertaking but I also believe the current stewards have done little to enhance its value to the community. It ought to be attracting people in, they should want to go because there are things they could do/take part in/watch etc..

I think you are giving in too easily and without having made a decent effort to develop the site. It's lazy to give in and sell off without trying, it's what the parliament in London have been doing for years and the results can be seen in the degrading of public services and utilities. It's hard to see what another hotel will be doing for the community or what value it adds to the Welsh dimension

Your sincerely,

Ross Lloyd

.

Please ensure that the public can continue to access the paths around Lyn Mair.

Roger Grenyer

Dear Madam, Sir,

I understand that Plas Tan y Bwlch is being sold, which is sad but probably unavoidable.

What is more alarming is that it has been offered together with the grounds, the kitchen garden and the community orchard. This means that there is a risk that the grounds, which have always been accessible to the public may now be closed.

That would mean a heavy loss to the local community, as well as to the general public.

There seems to be no reason why the Plas cannot be sold without the grounds, or guaranteeing at least that the grounds will remain publicly accessible.

I would urge the National park to reconsider, and take into account the interest of the community, by guaranteeing that the grounds and the community orchard remain publicly accessible, preferably by separating them from the sale of the house itself.

with regards,

Eveline van der Steen

Plas Tan-y-Bwlch

“The park and gardens at Plas Tan-y-bwlch are part of the Slate Landscape of Northwest Wales World Heritage Site.”

*It is a jewel in the crown of the area in a National Park and we must keep it for public use. **On no account should it go out of public hands**, including the gardens of 90 acres. (In any case the asking price of £1.2 million is outrageously little and does not begin to reach its value to the nation.).*

Mothball temporarily for a few years for upgrading

Plan needed for future:

advertising widely in Wales, in Britain and indeed worldwide that anyone interested in the future of this unique area should give their views over a specified period;

Suggestions:

upgrade accommodation and use for all kinds of courses, based on the geology, geography and history of the area, as well as general courses, and:

attracting public events of all kinds, including as a centre for one or more national events;

use as a recuperation hospital or similar;

(super-class) hotel run by the National Park but with gardens open to public, and then:

attract first-class staff for any purpose who will actively seek to attract customers and ensure their comfort while there.

There must be many other suggestions about the future of Plas Tan y Bwlch

Requests for funding for any of the above (and other ideas) to go the Gwynedd Council, The Welsh Assembly, CADW, The National Trust...?

(Fairly recently Coleg Harlech (and its theatre) have been taken from public ownership. Can we afford to lose another jewel?)

G. T Eddy

I believe that it is very important that there is public access to the woods and lakes at Llyn Mair. I also believe community groups should be able to use the kitchen gardens.

It is so important that everyone should have access to nature.

Best wishes

Rebecca

Hello,

I'd like to sign the petition to keep Llyn Mair open to the public.

It is saddening to hear that Llyn Mair may be closed to the public. Being able to explore the outdoors with my family is essential to my own wellbeing as well as being fundamental to my child's development. It is vital to the development of resilience and independence that children have outdoor spaces to run, climb, and explore. Please keep public access to the woodlands and lakes at Llyn Mair.

Allowing community groups to restore and run the Victorian kitchen gardens would only be a positive. It would provide opportunities for local children to learn how to grow food and run a business, it could be used as an educational destination bringing money and new people to the area, and it could bring local people together, building a sense of community and connection.

Kindest regards,

Rebecca Barrett

Good afternoon,

In regards to the sale of Plas Tan y Bwlch, we would like to ask that consideration be made to allow public access to remain to the woods and lakes.

Kind regards

Maria Whittington-Williams

Annwyl pawb,

I am a local person

Plas Tan y Bwlch is at present in public ownership and should not be put into private hands for what would amount to a couple of years revenue. This I believe goes against the spirit of the Future Generations Act and using the spirit of that act the SNP should re-petition the Senedd and the Westminster government for emergency funding.

Failing any intervention the retention of the woodland, orchard, lake, hydro scheme, tree nursery etc is the least the National Park should do.

Julie Gritten

*Feedback on public drop-in session on 14 October 2024 at Plas Tan Y Bwlch**

**Feedback by local resident Anja Borum to be added to the official record and sent to ymgysylltuplas@eryri.llyw.cymru on Thursday, 17 October 2024*

General Observation

Whilst this public drop-in session was much welcomed by those who are concerned that such an important local asset could potentially be sold to a private buyer resulting in the loss of valued facilities that are currently at the public's disposal, the format and the publicising of the event fell short and were misleading.

Publicity

A general lack of publicity and rather low key approach for this drop-in session was observed prior to the event. The flyer which promoted the event on the Eryri National Park Facebook page was exclusively focused on the access issues to the local woodland and Llyn Mair which also form part of the PTYB estate. There was no mention of the actual historic building. The purpose of the event was described on the flyer as follows: "The purpose of the session is to provide clarity on public access to Llyn Mair and the surrounding woodlands, and to ensure that the public opinion is heard." This was misleading and biased towards attracting only the part of the community who are interested in the woods and lake but not those who may have an interest in the bigger picture including the heritage property. Therefore the members of the public in attendance may have only represented part of the general public.

This drop-in session, despite the large number of Eryri National Park Authority members present, cannot be classed as a full public consultation which must include all aspects of the estate in their entirety.

Drop-in Session Format

At the last Eryri Park Authority Meeting on 11 September 2024, a large number of members of the public were present who were alarmed by the potentially "rushed through" sale of PTYB without any sort of public consultation or impact assessment how this sale would affect the local community. Representatives of the press were also in attendance. With the public insisting on their voices being heard, it was decided that the Eryri National Park Authority would hold a formal meeting for the wider public and local Councillor Elfed Roberts offered to chair such a meeting.

Members of the public were concerned by the chosen format of an informal, day-long, non-chaired, non-minuted drop in-session. Furthermore this poor choice of format was interpreted as a strategic move to dilute the existing strong public opinion on the matter by dealing with individuals spread out over the day rather than a collective in one large room at a set time with a chairperson and accountability and transparency recorded via the minutes. In conclusion, the format of an informal drop-in session is unsuitable to inform the public cohesively on the issue.

In order for the wider public to understand how PTYB ended up in its current situation, it is crucial that the Authority is transparent and that the public is able to gain access to

detailed financials of past and current profit and loss accounts for PTYB as an individual asset rather than enveloped in other assets or liabilities of the Authority.

The local community have shown a strong opposition to a potential sale of PTYB to a private buyer. An effort is currently underway by Cymunedoli, an umbrella organisation for local charities and community initiatives, to look into how to this important asset could potentially be saved for the community. It would therefore be a serious lack in foresight, if not irresponsible by the Eryri National Park Authority to make any irreversible decisions on a sale before the Cymunedoli Feasibility Study is completed and all options are explored.

This feedback includes an official request for any decisions/votes on the subject of the sale of PTYB to be a “recorded vote” in future Eryri Park Authority Meetings.

Police Presence

It has become apparent that the sale of PTYB is a very emotive subject among members of the public. Although it must also go on the record that visible Police presence at the event can be construed as intimidating and hostile by those attending to obtain information and express their opinion in a democratic way.

Questions

Below is a list of questions in relation to PTYB to be addressed prior to any final decisions or votes made by the Members.

1.

Bearing in mind that the Welsh Assembly Government accounts for a large percentage of funding of the National Park via grants and other income streams, is there a legal requirement or a common courtesy good practice, that a Minister is consulted prior to the disposal of an important heritage asset such PTYB? If so, has this been done and when? What was the response?

-

Who is/was the Minister?

-

In what ministerial role?

-

Still in that role now?

2.

What is the statutory process of the disposal of public historic property and lands? Has this been followed?

3.

Has an impact assessment been carried out in terms of the potential loss of the asset to the local community? If so, where can this be accessed?

4.

When will the full public consultation take place? The drop in session is much valued but focused and marketed towards the loss of the woods/gardens not the property?

5.

Where does the newly appointed CEO Jonathon Crawley stand on the sale of PTYB?

6.

Authority states the cost of mothballing PTYB £75k/annum. Breakdown of costings where available?

7.

Repair cost of £3m over the next 10 years has been quoted, what is the breakdown and quotes to support financial statements?

8.

Authority state a loss of £250k/annum. Full disclosure of all income/costings/expenditures is required to evaluate including all liabilities. Breakdown of staff cost and all contract liabilities, utilities income streams including hydro, telephone mast and lease rentals to chalets and contract lengths

9.

Business plans and/or Management Reports for current business model? Available? Where?

10.

Are there any liabilities on grants to be returned to WAG if sold? What are they?

11.

Chalet leaseholds and access rights?

12.

Who owns the freehold to the chalets?

13.

The chalet included with the sale is advertised as freehold, all other chalets are leasehold. Is it freehold?

14.

How can public access to the woodlands be secured for future use in the event of a private sale?

15.

Existing covenants on the land and Rights of Way?

Please confirm receipt of this e-mail. Thank you.

Anja Borum

I am concerned that the proposed sale of Plas Tan y Bwlch, if a private individual buys the property and grounds, might mean the end of access to the grounds and Llyn Mair. This is an important recreational and wildlife experience resource which the general public have been able to enjoy for decades. It would be very sad if this came to an end.

Rod Gritten

Annwyl Jonathan Cawley,

Ysgrifennaf atoch fel Cadeirydd y Cyfeillion,(elusen a ffurfiwyd yn 1985) i'ch llongyfarch ar eich apwyntiad i swydd Prif Swyddog Gweithredol Parc Cenedlaethol Eryri. Rydym yn sylweddoli fod heriau mawr o'ch blaen gan fod yr hinsawdd economaidd bresennol yn un anodd iawn.

Rydym yn gwybod fod Plas Tan y Bwlch yn fyrdwn ariannol ar y parc ond gwyddom hefyd nad oes canolfan Astudiaethau'r Amgylchfyd arall i'w chael yn y Deyrnas Unedig. Mae pob parc cenedlaethol arall wedi gwerthu eu canolfannau addysg fel canlyniad i doriadau mewn ariannu gan y llywodraeth Doriaidd yn y gorffennol, felly yn hynny o beth mae Plas Tan y Bwlch yn unigryw. Mae hefyd yn adeilad cofrestredig Gradd II ac mae hyn yn cyfyngu ar beth y gellir ei wneud gyda'r lle. Serch hynny mae'n adeilad hardd mewn safle godidog.

Yn y gorffennol mae'r plas wedi bod yn werthfawr iawn mewn llawer maes- yn cynnig cyflogaeth a chyfle i fyfyrwyr o bob oed i gychwyn ar gyrsiau ymarferol ac addysgol a hyn yn gallu arwain at newid cyfeiriad bywyd aml i berson. Gallwn ddysgu am dirwedd a byd natur wrth edrych ar sgrin ond does dim yn cymharu gyda'r profiad byw, uniongyrchol. Dyma mae'r plas yn ei gynnig. Mae pob plentyn drwy'r wlad yn gorfod astudio tirweddau amrywiol ac mae pob un o'r mathau yma o dirweddau i'w cael o fewn awr o daith o'r plas. Mae yma gyfle, felly, i addysgu plant y dyfodol am y blaned rhyfeddol yma rydym yn byw arni. Dylid hysbysebu'r plas i awdurdodau addysg drwy Gymru a Lloegr fel y man delfrydol i gynnal cysiau ar yr amgylchfyd gan gofio hefyd am heriau cynhesu byd eang fydd yn wynebu ein disgynyddion. Yn wir dylid datblygu'r plas fel Canolfan Genedlaethol Astudiaethau Amgylcheddol. Dyma yw pwrpas bodolaeth y Cyfeillion a'n dyhead am y dyfodol.

Gwyddom fod cynlluniau Cymunedoli wedi eu cyflwyno i'r parc a mawr hyderwn y bydd eu sylwadau yn cael pob ystyriaeth gennych. Mae angen i ni gadw'r plas i fynd nes i ni gael yr arian loteri mae nhw'n ei geisio. Gall eto fod yn cynnig Gwely a Brechwast a phriodasau. Gall gynnal cyrsiau lle mae cymdeithsau yn trefnu eu tiwtoriaid ei hunain fel yn y gorffennol. Gall y Parc gydweithio gyda mudiadau addysgol fel colegau addysg bellach

a gwahodd y myfyrwyr a'u tiwtoriaid i fabwysiadu gerddi a choedwigoedd y plas i wneud gwaith maes. Felly hefyd mewn profiad gwaith ym maes arlwyaeth.

A oes posiblwydd ffurfio cwmni- Plas Tan y Bwlch.Cyf. a gwerthu cyfranddaliadu yn y cwmni? Mae'r lle yn golygu llawer i gymaint o bobl a byddai wir yn drychineb ei fod yn mynd i ddwylo preifat, estron, nad ydynt yn gwybod am y waddol gyfoethog sydd ganddo na'r hyn sydd ganddo eto i'w gynnig i Gymru a Chymry'r dyfodol.

Mawr hyderwn y gallwn gydweithio i sicrhau dyfodol i'r plas, lle y gall eto wasanaethu'r gymuned leol a'r genedl.

Yr eiddoch yn obeithiol,

Eirlys Gruffydd-Evans

(Cadeirydd Cyfeillion y Plas)

Dear Sir/Madam

RE. POTENTIAL SALE OF PLAS TAN Y BWLCH AND SURROUNDING LAND

We appreciate the financial pressures facing your Authority and the need to identify cuts in current spending. We also appreciate the challenges that maintaining a property of this type presents and that its sale would save on annual expenditure; decrease the Park's carbon footprint and also realise a considerable sum which would offset the current deficit in the Authority's budget. We welcome the Authority's decision to pause any sale of the Plas and hope that full consideration is given to the comments and concerns that have been expressed about the sale as a result of recent public consultation.

We wish to make the following comments particularly in relation to the access that walkers currently enjoy in the SNPA owned land which surrounds the building and also its impact on the network of paths in the wider area.

The fundamental premise underpinning the Well-being of Future Generations (Wales) Act is that future generations will have at least the same quality of life as we currently enjoy and with all the evidence that supports the importance which access to the

outdoors plays in people's physical and mental well-being, any reduction in access to open spaces must be resisted. The agreement that was reached more than 40 years ago between the landowners in the area is a model of co-operation that should continue to be promoted and indeed expanded elsewhere. Without the network of paths that exist within the 103 acres which is in the ownership of the Park, the network of permissive paths from the surrounding land holdings would be severely compromised, and of course access to Llyn Mair would be lost. This would not sit comfortably with section 65(1) of the Environment Act 1995 which specifically refers to the conservation and enhancement of natural beauty, wildlife and cultural heritage of the area as being the main purposes of a National Park since should the land be sold to a private buyer there is every likelihood that it would be used for their own exclusive use and the local community and others who visit the area will be denied access to this beautiful and diverse land.

Now that the sale has been paused, our understanding is that various options are being considered. Ideally the network of paths should be designated as ROW to properly ensure their future and give assurance about their future maintenance. We appreciate that designation can be a lengthy process and the financial burden for maintenance would then fall to Gwynedd Council for which they would need to be compensated. We believe that one of the options under consideration is for the SNPA owned land to be designated as Open Access land and we would support this although we would like to be assured that if this approach was adopted the paths would be subject to a legally binding maintenance agreement to ensure they would not fall into terminal disrepair. Whilst this too can be a lengthy process and require approval by Welsh Government this could be reflected in the sales particulars and give a degree of certainty to any potential purchaser to ensure a fair price is obtained. Paramount to any option that is considered is the need to protect public access to the area in perpetuity.

We urge the Authority to balance any quick solution of a sale against its wider legal obligations and also the moral obligations to protect the environment and promote its enjoyment by one and all.

Yours faithfully

Gillian Caves, Footpath Secretary, on behalf of Meirionnydd Ramblers

Dear Sirs,

I really wish to express my concern over the sale of Plas Tan Y Bwlch.

Is it possible to keep the woodlands in community or Park hands?

Have you considered allowing the community to have part of the gardens to grow food for the community

via the community food bank?

Please keep this important facility in the hands of the local people.

your sincerely

Karen Coe

Dear Sirs,

Having attended the very informative drop-in session regarding plans for Plas Tan y Bwlch, we would like to make the following observations:

Whilst we feel that both the building and the woodlands provide valuable amenities for visitors and local residents, we do appreciate the need to address the financial pressures faced by the Authority. However, we believe that the current approach of seeking to dispose of the Plas itself and the woodlands is a serious error. The woodlands provide the opportunity for many local residents and visitors to enjoy beautiful walks and it is absolutely essential that this amenity should be retained. Whilst it may be theoretically possible to "protect" walks through designation, we have seen examples elsewhere in the UK of landowners using a variety of excuses to block paths and exclude members of the public from land when this serves their purposes. We believe the only way to ensure full public access in the future is for the Authority to

exclude the woodlands from any disposal of the Plas and surrounding gardens. This would clearly still leave the opportunity for any future occupant of the Plas to enjoy access to the woodlands in the same way as other members of the public. This would also provide the opportunity for another body, such as the Woodlands Trust, to become custodians of the woodlands; whereas they would understandably be reluctant to become custodians of the entire estate, including the Plas itself.

In summary, our suggestion as to the best way forward is to withdraw from the market the combined Plas and woodlands. Options can then be pursued for the Plas, in terms of either a partnership arrangement or sale, whilst the woodlands should be retained pending identifying another body, such as Woodlands Trust, which might be prepared to become custodians.

We trust that this feedback is of value to the Authority.

Kind regards

John & Olwyn Hawkins

To whom it may concern

I am writing to you regarding the sale of Plas Tan y Bwlch.

It has come to my attention that Eryri National Park are planning on disposing of this asset along with one hundred or so acres of surrounding land.

Whilst I understand that the land around the building is classed as 'permissive', I am baffled to understand why no consultation took place with the public before the property went up for sale.

It is extremely upsetting to think that a firm favourite walk in the area is now going to be closed from public access, favouring the few residents, or patrons of Plas Tan y Bwlch. It is not in the spirit of the National Park to privatize areas to please the few. In fact, I can go so far as to say that it is pretty mean spirited to take away the access to locals that have enjoyed this space for 30 years plus.

As well as this spot being a beautiful place, I have noticed over the 10 years that I have frequented it, that due to the lake being close to a road, and the flat nature of that section of the walk, it is used by many elderly people that find other walks in the area to be a bit more challenging.

Having had a hip replacement that dislocated recently, and further surgery to repair it, I am very limited with my options of where to safely walk, so I can empathise with anyone suffering from mobility issues, that this would be a huge loss to them if it is closed off.

I urge you to find a solution that works for all parties involved. This lake and its surrounding walks are part of the heritage of the area and should be enjoyed by tourists and locals alike for many years to come. This can't just end up being about money, it is absolutely not what this Park is about.

Please do the right thing and keep the paths public. I don't normally spend my time writing these types of email, but I feel very strongly about this and I am compelled to take the time to let you know my feelings.

Let's keep this beautiful spot public.

Thank you for your time

Kind regards

Melissa Hunt

Dwi'n ysgrifennu ar ran digwyddiad cymunedol Trailffest, ac ar ran Clwb Rhedwyr Hebog; mudiadau lleol i ardal Porthmadog sy'n cynnal sesiynnau a ras rhedeg llwybrau er budd y gymuned leol.

Mae ras Trailffest yn ddigwyddiad fydd yn cael ei gynnal am y 10fed flwyddyn yn 2025 – gan glwb Rhedwyr Hebog.

Wedi ei sefydlu a'i drefnu yn wreiddiol gan gwpwl lleol, roedd y clwb yn awyddus i gefnogi a cymeryd drosodd (ar gais y trefnwyr gwreiddiol) prif drefniadau y fenter hon, gan ein bod yn gweld y budd cymunedol o'r digwyddiad – i bobol leol, ac ymwelwyr sy'n dod yn unswydd i wneud y ras.

Fe'i cynhelir yn mis Medi pob blwyddyn, a gyda dros 200 o redwyr yn cymeryd rhan yn flynyddol, mae'r cyfanswm o bobol sy'n cymeryd rhan dros flynyddoedd yn niferus. Mae elw y ras i gyd yn cael ei ddyrannu i elusennau a sefydliadau lleol

Gyda chefnogaeth hael gan sawl busnes lleol megis Rheilffordd Ffestiniog, Mŵs Piws a Oren, mae wedi datblygu yn ddigwyddiad poblogaidd iawn. Eleni bu i'r ras werthu allan am y tro cyntaf, ac rydym wedi cyfrannu dros £3000 i elusennau a sefydliadau lleol amrwyiol.

Mae llwybrau y ras yn mynd drwy'r goedwig uwchlaw Tan y Blwch, a tra nad ydyw yn mynd drwy unrhyw dir dan berchnogaeth y Parc, mae'r llwybrau yn agos iawn i'r ardal, ac felly, yn naturiol, mae gennym fel trefnwyr, ddidordeb yn nyfodol y mynediad i lwybrau yn y goedwig. Rydym yn grediniol ei bod yn bwysig iawn fod mynediad cyhoeddus i'r llwybrau o amgylch y Plas yn cael ei sicrhau.

Yn ogystal a threfnu y ras, mae Clwb Rhedwyr Hebog yn cynnal sesiynnau rhedeg wythnosol, drwy gydol y flwyddyn, mewn amrwy o leoliadau. Mae'r rhain yn sesiynnau rheolaidd i aelodau y clwb-trigolion lleol. Mae'r llwybrau yn y goedwig yn safle poblogaidd i'w ddefnyddio ar gyfer sesiynnau clwb – yn leoliad cyfleus mewn tywydd gwlyb yn y gaeaf, ac yn rhoi cysgod yn ystod cyfnodau poeth yr haf. Mae adnoddau naturiol fel yma yn fantais i'r ardal, sy'n brin iawn o adnoddau a chyfleusterau mwy ffurfiol, megis unrhyw drac rhedeg/ adnoddau dan do addas ar gyfer gwithgaredd o'r fath. Mae'r clwb yn ymfalchio ein bod yn gallu defnyddio yr adnoddau naturiol yma, ac eto, yn credu yn gryf ei bod hi'n holl bwysig bod mynediad cyhoeddus i safleoedd fel yma yn cael ei ddiogelu, er llês iechyd cymunedau lleol.

Hoffem i'r Parc gysidro hyn a gweithredu mewn modd sy'n diogelu mynediad fel hyn i drigolion lleol yn hir dymor.

Gyda diolch,

Sian Williams

Ar ran Rhedwyr Hebog.

A response to the public drop-in session held at Plas Tan y Bwlch on Monday, 14 October 2024 and COMPLAINT

Name: -

Derek Boyd

Point of view: -

Whilst I am grateful to those employees and representatives who took the trouble to attend the public drop-in session on Monday to explain the current position and to collate the thoughts and views of those who were able to attend, the timing of this drop-in session was nevertheless questionable. Falling as it did at the very beginning of the week being the most difficult of times for those who work, many may have found their opportunities to make themselves available significantly restricted. Furthermore, only later in the week was it made known in a passing conversation that contributions invited by e-mail would need to be submitted by Friday, 18 October, just 4 days after the session.

This drop-in session invitation itself came very late. The public had up to this point placed their trust in those with the responsibility and full knowledge of the problems faced by Plas Tan y Bwlch to actively seek solutions that would offer an alternative to the sale of the house and grounds. Yet it has become tragically apparent from the

conversations only now invited that there has been a complete failure to properly inform and a total lack of transparency. No active steps, nor any coherent strategy appears to have existed beyond placing the entire property on the market to 'see what happens'. In the process, almost a year has passed and we are now told time is increasingly of the essence due to prior known fiscal pressures.

The notice of the drop-in session makes no mention of a consultation, referring to it only in those terms. A cynical person may be forgiven for interpreting all this as a complete failure to provide, or at worst perceive it to be a concerted effort to deny the public any proper or meaningful opportunity to have their say.

I am not currently aware of the extent to which the National Park Authority has or does not have a duty under its constitution to consult. But there does exist a common law principle that failing to do so would be a breach of 'legitimate expectation' or could be 'conspicuously unfair'. It is simply a matter of good practice to consult, even where there may be no obligation. Fair consultation principles, known as the 'Gunning principles' state:-

Consultation must take place when the proposal is still at a formative stage

Sufficient reason must be put forward for the proposal to allow for intelligent consideration and response

Adequate time must be given for consideration and response; and

The results of consultation must be consciously taken into account

It seems clear that the drop-in session has fallen woefully short of the first three of these principles and having done so renders the fourth unachievable.

The non-existent/late notice of the cut off point for e-mail contributions only reinforces a perception that those involved may simply be paying 'lip service' to a community and

public sadly let down by an apparent lack of will to save for them what has been described as 'one of the finest Grade II listed buildings in Gwynedd'.

It has been reported that a plan to sell the property has been postponed until a meeting in November and that details of a secret bidder have been kept 'under wraps' until a final decision is made. A much-respected Cllr Edgar Wyn Owen is reported to have said that the Authority had already 'listened' to the public and this is why an earlier decision had been deferred. Significantly, he went on to say '... it is important that we take time to consider the future of Plas Tan y Bwlch. We have agreed that every option should be evaluated and that we will engage with the community and work closely with potential buyers to make the right decision for this historic property.'

I believe I share in the view of a vast majority of the community that the National Park Authority is far from fulfilling this noble sentiment.

Were this statement to hold true, it would make no sense for final decisions to be made ahead of a proper open and transparent public consultation to determine how the community can contribute to the search for an optimum solution, involving themselves in any discussions with interested parties, including potential buyers and stakeholders, to ascertain and understand their intentions, and the intentions of the National Park, towards a secure and binding future for a property that holds such significance, not just locally, but as an important part of Welsh heritage.

It is doubtful that any member of the public will have failed to understand and appreciate the fiscal pressures that now come to bear. Yet it seems beyond comprehension that a building as prestigious and culturally significant to the heritage of Wales in the heart of a National Park should be offered for sale and be allowed to pass into private hands without a pro-active, complete and thorough exploration of the alternative options. There is simply no confidence that partnerships, sponsorships, alternative funding, grants etc. even charitable status, have so far been conscientiously, properly or adequately explored to any point that any claim by the National Park Authority that they have will possibly hold up.

During my own discussions on Monday I suggested the urgent formation of an independent committee of lay persons, to include representatives from the Plas and from the Park, to work together in a constructive manner applying their individual skills,

expertise and contacts. Such a committee would provide the public and the Authority with opportunities for in-depth analysis of the fiscal issues faced in the short and long term with possible mitigations or solutions, consideration and scrutiny from all angles for future use involving the consideration of appropriate business models to ensure financial stability and employment, taking into account the different considerations required to be given for the benefit of the many interests that need to be addressed, garden and woodlands being just two of them.

For example, a dissection of the maintenance and essential building costs would expand the opportunities to explore ways to buy more time to keep the property active while a wider exploration is conducted into the business options available that would succeed where the existing business model did not. This is, after all, what any perspective purchaser in the commercial sector would do and no doubt successfully, so there is no reason whatsoever why similar achievements should be beyond the reach of a publicly controlled asset.

It is beyond doubt that the Authority will not have the time it needs at the next meeting in November to fully digest all the matters discussed during the drop-in session and in these e-mails, and certainly there will be insufficient time to make any informed or balanced definitive decision. To do so would be to ignore the depth of feeling and incontrovertible need for time to find a solution that would properly respect this deserving property.

The work of such a committee may be time-tabled, but with the initial emphasis on steps that might be taken now to ease the immediate fiscal burdens and then to further explore various options for use, repair and onward financing and operation through numerous possible channels such as those suggested above to discuss, explore, crystalize, coordinate and channel the viable options to present and report to the National Park Authority and the public. Only when fully informed can an honest and safe appraisal be made and definitive decisions taken.

Such a committee should be totally transparent in its workings and would be in a position to keep the public fully informed and at the very least provide a platform that might satisfy the community that all reasonable avenues are being explored and steps taken to find a best possible solution.

Sale of the Plas surely has to be a last resort. Viable alternatives to sale giving better value to the Park and public will exist and should not be overlooked before the proverbial baby is thrown out with the bathwater. At the drop-in session a past lack of fiscal astuteness that has sadly contributed to the current situation was admitted. The failure of past business models does not mean there is not a better business model to be found. Put simply, placing the property on the market and waiting for something to happen was never going to present any outcome that, on any view, could legitimately be considered, to paraphrase Cllr Edgar Wyn Owen 'an evaluation of every option'.

Without exploration there can be no discovery.

Although I do not live in Gellilydan, I am a frequent visitor to the area and really love walking in the woods around Lynn Mair. In fact it is my favourite place to go.

I would like to think that it might be possible for the beautiful grounds which surround Plas Tan y Bwlch to be gifted to the local community. After all, it is part of Welsh national heritage.

Might it be possible for its maintenance to be run by the council with a volunteer workforce? If more people knew about its impending fate, then more could perhaps be done to avert it and prevent its loss as a community amenity.

Could Wales develop its own National Lottery to help preserve its own rich historic heritage?

All too late perhaps but I sincerely believe selling off the beautiful historical Plas Tan y Bwlch is a step in the wrong direction and worth pondering over a little longer.

The likely projectory may lead to it one day being owned internationally with local people being denied access to a national legacy for short term gains.

Yours sincerely,

Janette Allotey

To Whom it May Concern

I'm writing to express my support for the campaign to retain access to the paths, lakes and woodland of Plas Tan y Bwlch.

I have lived in Maentwrog for three years now and I walk my dog through the woods literally every day, come rain or shine. It would be a tragedy if a public body sold off this vital public asset without ensuring that the rights of local people to access it were protected and preserved.

I'm particularly concerned that access will eventually be denied through the back door... a sale will be made and we'll be told that access has been agreed. However, who would maintain the woods? It's not hard to imagine that the first time a tree falls across a path, it will then be closed on spurious 'health and safety' grounds.

I'm not originally from this area but I'm fascinated by the history of Eryri and the slate industry... the Plas was built on the blood and sweat of local families, many of whom will have given their lives in the harshest of working conditions. It is essential that their descendants and those of us lucky enough to have been able to move here are able to continue accessing the beautiful woodland for which their labour paid.

Many thanks for your attention.

Kind regards,

Steve Nevitt

This building with its gardens, woodland, paths and lakes is a national resource of immense value. Access should be maintained for the good of us all, now and into the future.

It would be a huge waste to sell it, we would never be able to afford anything like it ever again.

When it's gone, it's gone.

Stuart Emeny.

Good day.

As a resident of Maentwrog I would like to register my distaste of the proposal to sell off Plas Tan y Bwlch. I understand the fiscal perspective of this decision, but it seems that this consultation has been rushed given the circumstances, and the notion of selling off the Park's "crown jewels" as it are will result in a loss of a very important building in the area, steeped in the history of the village of Maentwrog.

Given the short time we have to prepare responses, please note the following bullet points:

- The consultation was announced at short notice to run on a working day until 7pm. This gave members of the public little time to make arrangements to attend the session, or to respond accordingly*
- The loss of access to the trails around the Plas and Llyn Mair will result in a major loss of amenity to residents and visitors to Maentwrog*
- Making the woodlands associated with The Plas public access spaces/designating public footpaths will mitigate against that loss of amenity - ideally those areas would not be included in the sale, but donated to the National Trust or The Woodland Trust*

- *The Plas should have been put under the stewardship of a commercial manager over a decade and a half ago to allow it to "wash its face" financially (noted during conversations with Plas staff when my wife and I were married there in 2008 - the building is a fantastic wedding venue!). Had steps been taken many years ago, the building would be an asset to The Park, not a financial drain. The property has suffered from poor management.*
- *The purpose of the National Park Authority is to protect and enhance the qualities that make Eryri special. The National Park Authority's work covers a wide range of issues in Eryri, including visitor management, **conservation** and forestry and planning and development. To protect the Plas is within the SNPA mission statement. Plas Tan y Bwlch and its gardens are part of what makes this corner of Eryri special.*
- *It was noted during the consultation that "the current business models at Plas Tan y Bwlch have not been sustainable - this has been the case for many years, so why has it not been adequately addressed?"*
- *Given the somewhat punitive planning restrictions imposed by the SNPA on development in the Park, in contrast the treatment of Plas Tan y Bwlch seems somewhat hypocritical - why repair terrace walls of a grade 2 listed building when a simple wicket fence will do the job?*
- *No details of business partners or sponsors have been published or commented on in order to secure external funding for Plas Tan Y Bwlch*
- *Given the importance of the building to the history of the local area I'm sure as with the Ffestiniog Railway there will be plenty of volunteers who would offer to help with the maintenance or running of a re-imagined Plas Tan y Bwlch*
- *It seems no great effort has been made in the last decade or so to market and generate income from Y Plas. Even when residential courses were running, they had a twee element to the subject matter. Perhaps partnering with local businesses or educational facilities would also drive income?*
- *An alliance at director/board level with for example green energy suppliers who operate in or close to the the area may forge mutually beneficial arrangements; wind farm operators or suppliers for instance may sponsor or subsidise The Plas in exchange for publicity about green agenda ventures - thinking about higher level investment opportunities rather than smaller local businesses may yield greater revenue contributions.*

I hope these thoughts/ideas can add value to this situation.

Kind regards,

Darren Ryder

I echo the response below ...with sadness that you have not engaged with the local community in any way prior to the sale and indeed the cafe has been closed for years now .

Please reconsider and engage with locals

Kind regards

Emma Ryder

Sticky Notes

Hopefully it won't be sold be a shame to lose the forest for walking the dogs

Concerns about continuing free access to the countryside

Alternative energy option with sun and water energy efo'r coed, etc l'r Parc

Pwysig cadw llwybrau uwchben y Plas yn agored

I'll add my voice, please do not sell off the woods without public access

iPads

What is your opinion on the future of Plas Tan y Bwlch, particularly regarding the woodlands and Llyn Mair? (Please share any thoughts you have. All comments will be reported to the Authority before any final decisions are made.)

“Defiantly should not be included in the sale , strongly feel it has been added to make the sale more attractive”

“I completely disagree with selling the woodland and llyn mair. It is essential that public access is maintained, the SNPA must keep ownership of all the woodland.”

“You need to separate the woodlands from the sale of the plas , totally disagree with the sale”

“Ddylie fod mynediad cyhoeddus a’r rhwydwaith o lwybrau caniataol cael ei parhau, drwy CROW act neu debyg. A’i rheolaeth parhau drwy’r parc neu YG. 2. Os ydi y tir a’r plasdy am gael ei gwahannu mi fydd angen cadw mynediad o’r lôn gwaelod. 3. Ddylie fod y cymuned a busnesau lleol cael blaenorieth wrth cysidro gwerthu 4. Rhaid cadw’r un trefn efo cyfrifoldebau terfynnau, coed ayyb wrth gwerthu 5. Ychwanegu TPO i’r coed yn ychwanegol i’r SSSI”

“I would absolutely like to see access to the surrounding land preserved and preferably still under the control of the national park. And thought taken to maintain access to the community orchard on the main road. It would be particularly pleasing to see some sort of partnership formed between the national park and either a private concern or community based organisation. I also believe that some thought and checking needs to be done on the plans of any new buyer if they buy this wonderful property outright. In the end I do believe that if this transaction is carefully managed it could be a very positive step in the right direction and needs to be handled with great care. Many thanks for the opportunity to voice my opinion.”

“As the neighbouring landowner at Hafod y Llyn and co-instigator of the Dyffryn Maentwrog footpath network, I am very that this public asset remains intact, meaning if necessary retention of the woodlands and lake in public control. I would add that many of our continental visitors to our holiday let (the old kennels)& arrive with the assumption of enjoyment”

“I believe its incredibly important to keep the woodlands around llyn mair, and if possible, the plas building as a community asset. In terms of the woodland - access to this area is of huge importance to local residents, for our wellbeing and health, as well as the general ethical principle of allowing common access to natural areas. I would entirely support the idea of the trust keeping ownership of this land in order to ensure that local people have access to this area of beauty, now and for generations to come. In terms if the house - I would absolutely support the purchase of the building by a community run organisation so that the house can keep serving the people that live here. Id like to request that the decision about the sale be postponed and not made during the next meeting in November, to give any community organisation more time to get a proposal together. This could be an amazing thing for the area, and any community organisation will need more time to raise the money and write a business plan.

I understand the need for significant funding input to “save” or repair the Plas future and this may require private funding such as a sale or partnership. This makes sense to me and I am hopeful that this can be achieved in a way that keeps the Plas available to the local community and contributes to the local economy. However I am very concerned about maintaining public access to Llyn Mair and the woodland paths! I run and walk these paths on a regular basis - several times each week - and I consider these pathways to be a local treasure, enjoyed by many local residents and visitors alike. I strongly encourage and recommend that any sale or partnership use for the Plas should not include these pathways and lands. It makes sense to me that the gardens and the Plas could be developed and that separately the public access paths could remain managed and open in the manner that they presently are. As a Maentwrog resident I would support such an approach. Diolch”

“I enjoy walking in the woods, I like that yoga sessions have been run here, I have been here for courses at the hall, I have been out with woodland trust for ancient tree inventory course. I feel like the field studies centre is a vital part of what a national park should do as a public service. Will this continue. I know the cheaper accommodation has been useful for other courses being run in the area. It would be preferable that the building was run as a not for profit operation to provide reasonable accommodation for young people to stay to learn about the area. Have other charities been approached cmc centre at pensarn. Have local businesses such as dioni holidays been approached to give their opinion on the business operation. If the community had a louder voice could demands be made of welsh government to give more funding to the park authority. Is there a link with coed y Bren in in terms of an operator helping with the

profitable operation of them. Access to the outdoor space is my personal concern but the loss of another field studies centre is a concern that future generations will miss out on learning opportunities”

“Rydym yn gwneud defnydd cyson o’r llwybrau - beicio mynydd a cherdded - ers boynyddoedd maith ac felly mae’r lle yn agos iawn at ein calon. Byddai colli mynediad i’r llwybrau a’r byd natur yn ergyd drom i ni. mae’n drist iawn meddwl am golli mynediad a methu cael treulio amser hamddennol yn ganol byd natur ac awyr iach. wedi gweithio i’r Parc, ac wedi treulio lot fawr o amser yn y Plas, mae drist meddwl am gwmni/unigolyn preifat yn cymryd y lle drosodd.”

Llyfrau Cofnodi

I am a local resident – the area is socio-economically deprived, but rich in natural resource. The natural resources are rich but accessibility is an issue re many i.e. due to mobility issues. There are also few areas where dogs can be left off lead in the area – this being one of few. There is a strong community of walkers (Particularly with dogs) that use the area around Llyn Mair on a regular basis (including myself on a daily basis).

I know of one lady in her late 80s that brings her dog to Llyn Mair – I think this is the onlcy social contact she has.

I feel strongly that we need to maintain right to public access to the paths, it would be a great loss to local people and to visitors and would probably have a negative impact on visitor numbers to the railway.

Rachel Davies

Our primary concern is that the public access to the footpath network in the woods behind Plas is retained by whatever mechanism most suitable and that the network maintains the cohesion of the entire footpath network of footpaths through the whole of

the Rhiw Goch/ Cae Fali/ Crysfa/ Garnedd / Coed Hafod y Llyn. We think the best and easiest way to do this would be to exclude this portion of land from the Park's sale of its land at PTYB. Failing that, we would like to see the woods being designated as open access land as per the CROW's Act provisions. Unfortunately, we reluctantly agree that making the current permissive paths into statutory rights of way is impractical.

The worst and unacceptable outcome would be for the park to sell the entire land holding associated with PTYB and for a new owner to revoke all the permissive paths. We acknowledge that trying to retain the part of the footpath networks in the gardens may be a lost cause.

S Walton and C Davies

Concerns and questions

The woodlands and the ground surrounding PTYB are rich in wildlife. In March/ April 2024 more than one pair of Pied Flycatchers were active on territories within the land owned by the NP. Wood Warbler a species like Pied Flycatcher which migrates here to breed from S Europe and Africa and which are particular about their breeding habit – showing at present they breed here and could do. It's important to consider these and other species such as Redstart as well as bat species.

The NP could perhaps consider separating the woodland from the sale, if it happens – of Plas itself. In private ownership the woods and Llyn Mair could be compromised. Birds, mammals, bryophytes sometimes respond badly to sudden change.

The sale of buildings themselves let alone the land sets a bit of a precedent. Worry that this could be seen as the first of several off loads of any assets not making money – its a big backward step. The public interest and financial input of bodies such as the PC and National Trust should be considered as a long-term guarantee of security of these places.

It's a very radical decision to sell outright, Money recouped £1.1 million is a drop in the ocean of what costs are apparently concurred by the Plas at present. Have all other avenues (moth balling, community involvement, renting to universities as field studies centre etc?). Once it's gone, it will never again be gifted to the Cyngor or NP.

Oak woodland – its concerning that there seems to be no very effective preservation measures. Individual specimen trees in the collection could be seen as threats to life and buildings by a private owner and be felled before any preservation order (Issued only where there is a threat)

The Oak woodland around Llyn Mair as well as the Willows in the wet areas are home to unique species of birds, bryophytes and lichens. Its also a quiet, calm area essential qualities to preserve – as an artist, naturalist and birdwatcher I recognise this. I'm sure walkers also derive pleasure and well-being along these woodland pathways and it is important that their access is maintained.

The National Park ethos, of preserving landscapes and habitats should be one of integrity not to be sold off especially if sale price is so small it would not enable them to purchase somewhere in lieu to preserve instead.

Lakes and their role in hydroelectric generation in the past is important archeologically. Surely this should be accessible to all. Although the Plas is listed it could be accessible to the public which is obviously the intention of the Oakley family.

What is the history of the Plas? Was it gifted to the Council then the NP? Was there any written agreement that this should be kept in public ownership.

Kim

Why no consultation before? What are other orgs – NT, Woodland Trust, Ffestiniog Railway etc saying as most access crosses all land.

Feel Plas has been run down over the years and since Covid – either by neglect, mismanagement, or design? Historic build – history Oakley family etc, gardens, wonderful views etc.

Think - £1.1 million price is a joke! Who decided?

Footpaths should be sacrosanct for all to enjoy – walkers, dog walkers, wild swimmers etc.

If all else fails, I would have to accept that only the house and gardens and direct access roads should be sold. All the surrounding forest, lakes, tracks, footpaths should be left as they are now.

Rosie Thorne

The decision to consider selling the house and large amount of land should not be considered. Let prospective buyers have the land below the railway line. The rest should be non-negotiable.

The Park Authority should be reminded of their chief aims/ manifesto and not ever sell out to a private speculator. I walk the woods daily. I know the woods – they are beautiful and provide balance in my life.

All paths/ lakes were created by local people. Men who were in the employ of owner of Plas and seldom lived more than 40 years. Upon their death their wives had only the workhouse.

It is right we should walk the woods now and enjoy their efforts. To betray and sell them out should not be a consideration. Respect and integrity before £££.

Mark Satterthwaite

Biggest concern is access to Llyn Mair. Sad that is a good resource that might be let go. Ask to delay any final decision from the November meeting.

Jane Blakeman and Barney Frith

The assets at Plas TYB have been sustained and created by public funds ever since its purchase. The woodland has many paths which have been created without cooperation of the landowners. This in itself is an amazing creation providing mental health and physical health benefits for many. In a time when these things are becoming more important for people it is unbelievable that a public body would ever be considering this.

Open discussion is required to air all opinions and needs for the future.

There is vast mileage of paths as far as shown have never been published which could be used from youth work – scout, forest schools etc.

Please don't let the pathways around the Plas disappear for the use of the public. So many locals walk the grounds and Lakes on a daily basis. Wild Water swimmers love the upper lake. We're from Shropshire but had a caravan at Felinryd Fach for 40 years and this is our local walk. We've passed this love of the area to our daughter and now our grand daughter who will carry on the tradition.

Could you re-introduce the cafe and advertise it more? Could you re-introduce all the courses you had before Covid – I thought that was a huge success? Can't you let out eh chalets as Air BnB or holiday lets? Turn it into outdoors centre?

Audrey Pugh

Concerns about woodland and Llyn Mair

Press reported that this is a secret meeting

The Railway leaflets and routes – they sell packages and one of the most popular ones is the 'Woodland Wanderer' - lots of people use the Dyffryn Maentwrog map for walks (1 hour stop at the PTYB station)

Phil Hawkins – Ffestiniog Railway (Director of Society)

Licio i weld y coedlannau yn cael eu rheoli er budd natur a bioamrywiath yn ogysal a mynediad i bobl fwynhau. A ellid gwahanu'r goedwig oddi wrth yr adeilad/ gardd a chynnig y Woddlan Trust neu'r NT gymryd rheolaedth?

Mae'n ddealladwy bod angen gwerthu'r Plas, mae pawb yn gwybod sut mae hen adeiladau anferth yn llyncu pres, ond mae'n biti braidd hefyd. Petai gen i fwy o amser ad adnoddau fe fyddwn yn ystyried gwirfoddoli i dreio sefydlu rhwybeth ond...

Awgrymaf l'r Awdurdod osod statws clir y tir a'r llwybrau a'r coed. Nid oes unrhyw Lwybr Cyhoeddus statudol ar fy map OS 1: 25,000 ac nid oes unrhyw fynediad cyhoeddus dan y Ddeddf Cefn Gwald ac Hawliadu Tramwy ar fy map ychwaith.

Efallai y bydd yn haws cael pris teg efo sicrwydd ar fyneduaed. Buasai statws statudol yn ymddangos ar y map OS. Buasai cyframodau yn well na dim byd, ond ni fusasent yn ymddangos ar fapiau OS.

Hefyd efallai buasai rhai tystysgrifau Defnydd/ Datblygiad cyfreithiol o gymorth wrth gynnwng y Plas i'r farchnad.

John Bowers,

Cyfeillion Tan Y Bwlch.

Elusen a ffurfiwyd yn yr Wythdegau i amddiffyn y Plas pan roedd o dan fygythiad.

Mae'r Plas wedi gwneud cyfraniad anhygoel i Gymru ac l'r ardal drwy addysgu cenedlaethau o blant a phobl ifanc ym myd natur a'r amgylchedd. Dylai gael ei ddatblygu fel canolfan genedlaethol nid ei gwerthu.

Beth am ei logi i wahanol gymdeithasau tan fydd posib i wneud cais Loteri am arian? Angen gohirio penderfyniad brys. Beth ddaeth o'r astudiaethau cynladwyedd a wnaed yn y gorffennol?

Dylid edrych ar bob opsiwn cyn gwerthu – cyrsiau profiad gwaith, coedwigaeth

Beth am werthu Pencadlys y Parc a staff symud i Plas?

House is too splendid to lose. Want to see it owned by a responsible public body and not private.

Most important is Llyn Mair and the woodlands as it's used by so many people.

Keep as much as we can.

Woodland Trust should take over the woodlands.

Sheila a Ron Cole

I am of the opinion that the NPA have not given the local community the 3 month consultation period that is required by law. I understand that you are in financial difficulty but that's been brought about by your lack of vision and non implementation of strategies to make PTYB pay i.e. become self sufficient financially as it was pre covid.

Whi is the place standing idle today?

I know that you are talking with Cymunedoli about the future of this place.

You need to try harder to communicate with the local community.

I am against selling publicly owned buildings to private individuals.

Ult needs to be made clear to the public the legal steps the NPA have to take to do this. And for you to follow them.

Again I am against selling PTYB – there has to be a abetter option.

Cofnodion

Deddf 1972 – adran 123 (2A), 127 (3)

Ydi rhain wedi cael eu cadw at?

Hysbysu i fod mewn papurau newydd.

*Cyfarfod cyhoeddus – dal i aros am un - *un o'r pethau pwysiaf i wneud* a'r ffordd democrataidd o wneud.*

PTYB hefo mwy o hanes lleol na'r Ysgwrn

Diffyg gwybodaeth yn boenus

Dyla cymuned Maentwrog wedi bod yn fwy ynghlwm.

Checkio os oedd na 106 ar y chalets/ 11 month occupance

Leasehold/ freehold ydi'r chalets?

Pwy/ sut/ be gafo nhw ei gwerhtu?

Adroddiad 2022 – ydi o ar gael l'r cyhoedd?

Record o waith diffygiol contractwyr ddim yn gwneud gwaith o safon

Ffigyrau hydro – ymchwil i ffigyrau Plas – i weithredu yn effeithiol

Barod i werthu – cynghori hefo'r gymuned cyn arwyddo?

Iechyd y bobl, future generations act – health and well-being.

Oes yna arian cyhoeddus yn mynd l'r Ysgwrn – faint sydd di mynd ers l'r Ysgwrn gael ei agor?

Grant i wneud Yr Ysgwrn – pam bod Plas heb gael? - Faint o subsudies sydd wedi bod i Plas – copis o business plan Plas.

Teulu Plas wedi byw oddi ar fywydau'r chwarelwyr. Bwysig peidio colli'r adnodd yna fel adnodd cyhoeddus.

Adroddiad carbon – cael rhannu?

Meredydd Williams Maentwrog

John Llywelyn Richards Talsarnau

Very concerned about the access to wthe woodlands – completely against this!!

All access should be kept as permissable paths as it is extremely important to locals and visitors also.

I think everything possible should be done to sell to a public body rather than a private body for commercial gain!

Why are the NP okay with such a low valuation?! This seems completely wrong and difficult to understand!

I require access past llyn Mair to where I live – what happens to that?!

Very poor consultation with locals – previously in good time. What happened to the 3 month consultation period?!

Simply can't understand why the NP have let it get to this stage.

The woodland access should never have been put as part of the sale!!

W Davies

Very disappointed with all concerned in this proposed sale. Shameful that public buildings and paths should be sold off – and not to the highest bidder as the valuation seems vastly underpriced. Who was responsible for this valuation? One estate agent? Shocked that the NP agreed to this. Has there been a legal consultation period?

So short sighted – such lack of vision regarding the welfare of the community and visitors who greatly benefit from the Plas and woods.

It doesn't feel as if all options have been explored. Such a bad look for the NP and all others involved in this. Also during this meeting, I was given different information from different representatives.

Get a grip on custodianship and grow some ethics.

J League

Mae'n rhaid achub yr adeilad yma ar gyfer y genedl. Adeilad eiconig ac adnodd amhrisiadwy. Mae'r diffyg trylowyder gan y Parc ynglyn a'r gwerthaint ac mae wedi achosi adwaith fawr yn y gymuyned leol. Oes diffyg gwelediagaeth wedi bod? Oes pob afeniw wedi'i throedio o ran cael arian i helpu'r Parc gadw'r adeilad? Rhaid ailfeddwl y penderfyniad i werthu heb os!!

Gwerthiant yn rhy isel o ran pris. Angen i'r llwybrau sydd ar dir adeilad y Plas fod yn agored hefyd. Cylchoedd cerdded hollol naturiol o gwmpas y coedlannau. Pethau wedi mynd lawr yn aruthrol ers cyfnod Twm Elias yno – cael y teimlad bod Yr Awdurdod wedi gadael i'r lle gael ei redeg lawr.

Gareth Jones

Cyfraniad mae Plas Tan y Bwlch wedi ei wneud i godi ymwybyuddiaeth am dreftadaeth a chadwraeth drwy gyrsiau a chynhadleddau amrywiol wedi bod yn amhrisiadwy i Gymru. Fyddai colli adnodd mor mwysid yn siomedig wrth ystyried cyflawni pwrrpasau'r Parc.

Gymaint sa'n gallu cael ei wneud yma, y lle yn gweithio bron fel ffatri gymdeithasau yn yr 80au a 90au.

Mae'r llwybrau yn destament i gydweithio a gweledigaeth staff y Plas. Mae'r coedlannau hefyd yn enghraifft da iawn o'r Coed Celtaidd ac yn cynnwys mwsoglau a chen prin.

Y coed derw brodorol hynaf yn yr ardal yn y gerddi gan fod y teulu Griffiths/Oakeley wedi eu cadw. Mae'r gerddi yn un o'r esiamplau gorau o erddi Fictorianaidd. Mae'r gerddi a coedlannau hyn wedi bod yn asedau allweddol i'w defnyddio wrth gynnal cyrsiau. Gerddi wedi cael eu dylunio i annog bywyd gwyllt.

Pam nad y'w hydro yn gweithio'n ddigon da i ddarparu egni i'r Plas. Mi oedd yn gweithio'n iawn yng nghyfnod Andrew Oughton.

Plas yn bwysig fel pecyn cyfan nid dim ond y coedlannau a Llyn Mair, mae wedi cyfrannu'n sylweddol at yr economi leol, wedi rhoi cyfleoedd swyddi a mi roedd cymdeithasau a phwyllgorau lleol yn cael defnyddio'r lle am ddim.

Ysgolion o ar draws Cymru yn cael do dyna i dderbyn addysg trwy gyfrwng y Gymraeg yn ogystal ag ysgolion a chlegau o Loegr yn cael dod i ddysgu am Eryri.

Plas yn rhan bwysig o ddynodiad llechi UNESCO. Hanfodol diogelu archif y Plas, mi roedd y cyrsiau yn hanfodol bwysig wrth adeiladu'r archif. Mi fydd y dynodiad yna yn bwysig a gall dynnu mwy o bobl yno.

Llawer o bobl wedi gwneud yn dda y neu gyrfaoedd trwy fynychu cyrsiau'r Plas.

Economi wedi dod allan o bob dirwasgiad a mae na le i Plas barhau i ffynnu a mi fdd na fwy o gyfleoedd ac adnoddau i'w gael yn y dyfodol.

Os di'r Parc yn cael gwared o ased cyhoeddus yna mi fydd wedi mynd am byth. Mae angen i'r Awdurdod ohirio unrhyw benderfyniad ym mis Tavchwedd er mwyn rhoi mwy o amser i Cymunedoli a Chyfeillion y Plas.

Twm Elias

We are local and we always love walking our dogs around Llyn Mair and the woodlands. Selling part of the local history is sad and an asset you will never get back. It's a sad situation all around, but we would prefer that the woodlands remain in public hands and no planning permission's for anything will be accepted there. The celtic rainforest is so important.

There are not a lot of open spaces for dog walkers in the area and this is a special place. We have met new people there, and have made a lot of new friends over the years.

Tainia & Liz

Cadwraeth y safleoedd yn bwysig iawn, mae o'n le da i fynd a plant o gwmpas y llyn.

Ryan Williams

Concerned about historic access over land into areas of Woodland Trust, ancient celtic rainforests and the place of very valued environmental heritage. The Plas is an historic asset that should stay in public control not private!

IF the house has to be sold, it should be just the house and gardens and NOT the land. This is used by many locals and visitors all year round.

Ewen and Samantha

Gwybodaeth a Ryddhawyd trwy Geisiadau Deddf Rhyddid Gwybodaeth a chwestiynau eraill a dderbyniwyd

Dyddiad	Cais
30.09.24	<p>Statws Llwybrau Cyhoeddus, Coedlannau a Llyn Mair</p> <p><i>“A allem gael gwybodaeth am statws y llwybrau troed o amgylch Coed Llyn Mair, a oes gan berchnogion blaenorol gyfamod yn ei le ar y llwybrau troed, fy nealltwriaeth i yw os yw llwybr caniaatal wedi ei ddefnyddio ers 20 mlynedd a heb fod diwrnod bob blwyddyn wedi cau, yna maen nhw'n dod yn gyhoeddus ar unwaith, a yw hyn yn gywir?”</i></p> <p>Gallaf gadarnhau bod y llwybrau troed o amgylch Llyn Mair yn cael eu dosbarthu fel llwybrau caniaatal. Nid yw llwybr caniaatal yn dod yn Hawl Tramwy Cyhoeddus (HTC) yn awtomatig ar ôl 20 mlynedd – dim ond trwy gyflwyno cais i'r awdurdod priffyrdd lleol (Cyngor Gwynedd yn yr achos hwn) y gellir creu HTC a bydd proses ffurfiol yn cychwyn.</p> <p>Yn gyffredinol, os yw'r tiffeddiannwr wedi nodi eu bod yn llwybrau caniaatal o fewn yr amser hwnnw yn unig, yna ni ellir hawlio Hawl Tramwy yn seiliedig ar y rheol 20 mlynedd arferol, fel sy'n wir am Blas Tan y Bwlch (mae'r pamffled llwybr troed wedi nodi bob amser eu bod yn llwybrau caniaatal).</p> <p>Os defnyddiwyd y llwybrau de facto heb unrhyw fath o rybuddion neu gamau gweithredu gan dirfeddianwyr, yna gellir gwneud hawliad ar sail tystiolaeth. Gall perchennog tir hefyd ddewis cyflwyno llwybr fel HTC (o dan Adran 25 o Ddeddf Priffyrdd 1980).</p> <p>Fel arall, os bydd yr awdurdod lleol yn penderfynu bod angen llwybr troed er budd y cyhoedd, gellir creu Gorchymyn Creu Llwybr Cyhoeddus o dan Adran 26 o Ddeddf Priffyrdd 1980; ond mae hyn yn brin.</p>
11.10.24	<p><i>“Pa ddarpariaeth gyfreithiol sydd wedi'i rhoi ar unrhyw berchennog yn y dyfodol i gadw'r llwybrau caniaatal yng nghoedlannau'r Plas ac o amgylch Llyn Mair?”</i></p> <p>Dim hyd yma, mae hyn yn dal i gael ei drafod ar lefel Awdurdod. Mae'r Awdurdod eisoes wedi ei gwneud yn glir mai ei flaenoriaeth uchaf yw sicrhau mynediad yn y dyfodol i'r coetir o amgylch Llyn Mair.</p>

	<p><i>“A oes cyfamod cyfreithiol yn ei le a fyddai'n ei gwneud yn ofynnol i'r perchennog newydd gynnal mynediad ar hyd y rhwydwaith presennol o lwybrau.”</i></p> <p>Na, nid ar hyn o bryd gan mai'r Awdurdod yw perchnogion y coedlannau a Llyn Mair o hyd. Fodd bynnag, mae opsiynau gwahanol yn cael eu hystyried sy'n cynnwys opsiynau cyfreithiol neu ddynodiadau cyn unrhyw waredu posibl.</p> <p><i>“Pam na ellir gwahanu'r coedlannau a Llyn Mair oddi wrth adeiladau'r Plas a'r gerddi ffurfiol?”</i></p> <p>Mae hwn hefyd yn opsiwn sydd dan ystyriaeth ac a fydd yn cael ei ystyried cyn unrhyw benderfyniad ffurfiol ar y mater.</p> <p><i>“Pam na all y Parc Cenedlaethol barhau i fod yn berchnogion y tir hwn? Dylid ymgynghori â pherchnogion tir sydd wedi gweithio ar y cyd â'r Parc Cenedlaethol ers bron i ddeugain mlynedd. Nid yw llwybrau caniaol ar dir cyfagos ond yn hyfyw os bydd y llwybrau caniaol ar dir sy'n eiddo i Blas Tan y Bwlch yn parhau ar agor.”</i></p> <p>Unwaith eto, mae hwn hefyd yn opsiwn dan ystyriaeth a fydd yn cael ystyriaeth lawn cyn unrhyw benderfyniad ffurfiol ar y mater.</p>
30.09.24	<p>Cofnodion Bwrdd Plas Tan y Bwlch</p> <p><i>“Copi o holl Gofnodion Bwrdd PTYB”</i></p> <p>Mae cofnodion Bwrdd Tan y Bwlch yn cael eu cyhoeddi yn rhaglenni Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau sydd i gyd ar gael ar ein gwefan. Cofnodion-Bwrdd-Rheoli-PTYB.pdf</p>
30.09.2024	<p>Cyfrifon Plas Tan y Bwlch</p> <p><i>“Copi o Gyfrifon Plas Tan y Bwlch”</i></p> <p>Gallaf gadarnhau nad yw'r Awdurdod yn gorfod cyhoeddi cyfrifon ar wahân i Blas Tan y Bwlch. Yn hytrach, mae trafodion ariannol Plas Tan y Bwlch yn cael eu hadrodd o fewn cyfrifon cyffredinol yr Awdurdod yn unol â'r disgwyliadau rheoliadau Chyfrifon Llywodraeth Leol a Rheoliadau Archwilio. Mae'r rhain yn cael eu cyhoeddi ar y wefan: Cyhoeddiadau - Parc Cenedlaethol Eryri</p> <p>Pryn bynnag, gan nad yw'r cyfrifon yn paratoi llawer o fanylder rwyf wedi atodi Adroddiadau Aldro Refeniw a Chyfalaf am y pum mlynedd ariannol olaf sydd hefo fwy o wybodaeth. Eto, mae'r rhain i gyd yn cael eu hadrodd a'u cyhoeddi trwy raglenni Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar ein gwefan. Yn ychwanegol, mae adroddiadau</p>

	<p>diweddariadau cyllideb yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn ystod y flwyddyn ac mae'r rhain ar gael i chi trwy'r rhaglenni Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau hefyd.</p> <p>Adroddiadau-Alldro-Refeniw-a-Chyfalaf.pdf</p>																												
30.09.24	<p>Costau Rhedeg Blynyddol a Ffrydiau Incwm</p> <p><i>“A allech chi roi manylion faint o'r £250,000 y mae'n ei gostio i redeg PTYB yn flynyddol, sy'n cael ei wario ar y coedlannau a Llyn Mair.”</i></p> <p>Gallaf gadarnhau nad oes dim o'r gost flynyddol o £250,000 o redeg Plas Tan y Bwlch yn cael ei wario ar gynnal a chadw'r coedlannau a Llyn Mair. Mae gwariant sylweddol dros y degawd diwethaf ar glirio rhododendron, bambŵ ac asalia melyn, gwaith clirio coed peryglus a gwella cynefinoedd i gyd wedi'i ariannu drwy arian grant. Ariannwyd adnoddau staff ar y gwaith hwn o gyllid craidd y gwasanaeth Cadwraeth, Coed ac Amaeth.</p> <p><i>“Yr adroddiad ariannol manwl gywir a gyflwynodd y Pennaeth Cyllid i'r Bwrdd - cyfeirir ato yng nghofnodion Gorffennaf 2022.”</i></p> <p>Diweddariad Ariannol Plas Tan Y Bwlch 2021-22</p>																												
14.10.24	<p><i>“Dadansoddiad o £75,000 o Gostau Cysgu'r Plas”</i></p> <p>Ers adrodd ar y ffigwr o £75K, mae costau wedi cynyddu ac amcangyfrifir bellach y byddai'r costau cysgu'r Plas tua £130K y flwyddyn. Isod mae dadansoddiad o elfennau unigol:</p> <table> <tr> <td>Cost ynni Nwy (blynyddol)</td> <td>£48,000</td> </tr> <tr> <td>Cost ynni Trydan (blynyddol)</td> <td>£8,000</td> </tr> <tr> <td>Treth Busnes</td> <td>£37,490</td> </tr> <tr> <td>Cynnal larwm diogelwch a tân</td> <td>£5,500</td> </tr> <tr> <td>Cynnal a Profi bwyleri</td> <td>£3,500</td> </tr> <tr> <td>Cynnal a glanhau gwterydd</td> <td>£4,000</td> </tr> <tr> <td>Cynnal a chadw adeilad</td> <td>£5,000</td> </tr> <tr> <td>Torri gwair y gerddi a mynedfeydd</td> <td>£8,000</td> </tr> <tr> <td>Cynnal a chadw Twrbin Hydro</td> <td>£3,000</td> </tr> <tr> <td>Cwmni Diogelwch</td> <td>£32,000</td> </tr> <tr> <td>Cyfanswm</td> <td>£154,490</td> </tr> <tr> <td>Llai incwm 'Feed in Tariff' Hydro</td> <td>£21,000</td> </tr> <tr> <td>Llai incwm Mast</td> <td>£3,500</td> </tr> <tr> <td>Amcan Cost Net Blynyddol</td> <td>£129,990</td> </tr> </table>	Cost ynni Nwy (blynyddol)	£48,000	Cost ynni Trydan (blynyddol)	£8,000	Treth Busnes	£37,490	Cynnal larwm diogelwch a tân	£5,500	Cynnal a Profi bwyleri	£3,500	Cynnal a glanhau gwterydd	£4,000	Cynnal a chadw adeilad	£5,000	Torri gwair y gerddi a mynedfeydd	£8,000	Cynnal a chadw Twrbin Hydro	£3,000	Cwmni Diogelwch	£32,000	Cyfanswm	£154,490	Llai incwm 'Feed in Tariff' Hydro	£21,000	Llai incwm Mast	£3,500	Amcan Cost Net Blynyddol	£129,990
Cost ynni Nwy (blynyddol)	£48,000																												
Cost ynni Trydan (blynyddol)	£8,000																												
Treth Busnes	£37,490																												
Cynnal larwm diogelwch a tân	£5,500																												
Cynnal a Profi bwyleri	£3,500																												
Cynnal a glanhau gwterydd	£4,000																												
Cynnal a chadw adeilad	£5,000																												
Torri gwair y gerddi a mynedfeydd	£8,000																												
Cynnal a chadw Twrbin Hydro	£3,000																												
Cwmni Diogelwch	£32,000																												
Cyfanswm	£154,490																												
Llai incwm 'Feed in Tariff' Hydro	£21,000																												
Llai incwm Mast	£3,500																												
Amcan Cost Net Blynyddol	£129,990																												

14.10.24	<p><i>“Manylion yr holl ffrydiau incwm”</i></p> <table border="0"> <tr> <td>Rhent Blynyddol y Mast Teliffon</td> <td>£3,500</td> </tr> <tr> <td>Rhent tir blynyddol y Chalet</td> <td>£25 am bob Chalet</td> </tr> <tr> <td>Incwm blynyddol cyfartalog o Drydan Dŵr *</td> <td>£19,500</td> </tr> </table> <p>* mae incwm o'r tariff cyflenwi trydan dŵr yn dibynnu ar y tywydd (glawiad) ac mae'n amrywio'n flynyddol. Yr incwm cyfartalog dros y pum mlynedd diwethaf yw £21,000 y flwyddyn llai cost cynnal a chadw blynyddol o £2,500.</p>	Rhent Blynyddol y Mast Teliffon	£3,500	Rhent tir blynyddol y Chalet	£25 am bob Chalet	Incwm blynyddol cyfartalog o Drydan Dŵr *	£19,500
Rhent Blynyddol y Mast Teliffon	£3,500						
Rhent tir blynyddol y Chalet	£25 am bob Chalet						
Incwm blynyddol cyfartalog o Drydan Dŵr *	£19,500						
14.10.24	<p>Costau Atgyweirio a Chynnal a Chadw</p> <p><i>“Mae angen dadansoddiad o £3 miliwn o gostau atgyweirio a chynnal a chadw dros y 10 mlynedd nesaf”</i></p> <p>Mae'r 3 Taenlen ganlynol yn rhoi manylion llawn:</p> <p>212167 Planned Maintenance 020222 NMW *</p> <p>212167 Plas Tan y Bwlch - updated ME Costs *</p> <p>212167 PTYB Ind. Maintenance Budget *</p> <p>*copiau Saesneg yn unig</p>						
30.09.24	<p>Partneriaethau</p> <p><i>“Polisi Partneriaeth yr Awdurdod ac unrhyw fanylion am y drefniadaeth a fwriedir e.e. unrhyw ddogfennau.”</i></p> <p>Mae'n ddrwg gennyf, ni allwn roi'r wybodaeth yma i chi. Yn gyntaf, gallaf gadarnhau nad oes gan yr Awdurdod bolisi ffurfiol ar Bartneriaethau. Yn ail, ni allwn ddatgelu unrhyw wybodaeth sydd yn ymwneud â thrafodaethau presennol gyda phartner potensial ar hyn o bryd. Mae'r wybodaeth wedi'i dosbarthu'n fasnachol sensitif ar y pwynt yma, ac felly'n wybodaeth eithriedig o dan Adran 43(2) o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Pryn bynnag, mi fydd cofnodion cyfarfod diweddaraf Bwrdd Plas Tan y Bwlch yn cael eu cyhoeddi yn rhaglen Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar y 27ain o Dachwedd, lle bydd mwy o fanylion ar gael.</p> <p><i>“Manylion y broses a ddilynwyd wrth hysbysebu neu geisio ffurfio Partneriaeth yn ddiweddar.”</i></p> <p>Amgaeaf ynghlwm adroddiad y cyn Prif Weithredwr i'r Awdurdod ar y 7fed o Chwefror 2024: Adroddiad Plas Tan y Bwlch Yn y cyfarfod yma penderfynodd yr Awdurdod gwahodd diddordeb gan bartneriaid posibl eraill ar gyfer rheolaeth weithredol / datblygiad Plas Tan y Bwlch, ac ar yr un pryd cynnig Plas Tan y Bwlch ar y farchnad</p>						

	<p>agored i ddarpar brynwyr, gan ganiatáu cyfnod o hyd at 6 mis ar gyfer hyn.</p> <p>Yn dilyn y cyfarfod, fe aeth swyddogion ati yn syth i gynnal trafodaethau pellach gyda chwmnïau preifat, cyrff trydydd sector a grŵp cymunedol a oedd yn gweithredu yn y maes awyr agored neu amgylcheddol yn bennaf ar y posibilrwydd o ffurfio Partneriaeth i redeg Plas Tan y Bwlch. Cyn dewis asiant a chynnig yr eiddo ar y farchnad agored, bu rhaid cwblhau anghenion asesiad effeithlonrwydd ynni, tynnu lluniau a pharatoi manylion a gymerodd sawl wythnos i gwblhau. Oherwydd hyn, roedd hi'n ddiwedd Gorffennaf 2024 pan gafodd yr eiddo ei lansio ar y farchnad agored, gyda'r manylion hefyd yn nodi bod opsiwn o drafod Partneriaeth posib yn parhau.</p>
30.09.24	<p>Gwerthu Ased Cyhoeddus</p> <p><i>“Unrhyw ganllawiau a ddilynir wrth werthu eiddo cyhoeddus.”</i></p> <p><u>Polisi Gwaredu Eiddo</u></p> <p><i>“Manylion unrhyw waith prisio a wnaed gyda chwmnïau eraill heblaw am Carter Jonas.”</i></p> <p>Gallaf gadarnhau cysylltwyd gyda chwmnïau sy'n arbenigo mewn eiddo masnachol a stadau oherwydd yr angen am gyngor parthed effaith y lesau a'r chalets cyfagos sydd â hawliau hirdymor. Cadarnhaodd un cwmni nad oedd yn gallu ymgymryd â'r prosiect ac ni wnaeth cwmni arall ymateb i'r cais. Daeth dau gwmni i gynghori, Carter Jonas a Fine & Country. Ar ôl pwyso a mesur y gwasanaeth a'r gefnogaeth a gynigiwyd, dewiswyd Carter Jonas fel yr asiant gan iddynt ddangos profiad blaenorol a llwyddiant wrth ymdrin â phrydlesi hirdymor a gwerthu eiddo tebyg.</p>
14.10.24	<p><i>“Manylion yr ail bris a gafwyd am y Plas y cyfeiri ato yng nghofnodion 09/23.”</i></p> <p>Mae'r wybodaeth yma yn cael ei adnabod fel gwybodaeth eithriedig o dan Adran 43(2) o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 gan ei bod yn wybodaeth a allai niweidio buddiant masnachol ac ariannol yr Awdurdod, gan y gallai ddylanwadu'n ormodol ar y farchnad bosibl er anfantais i'r Awdurdod. Mi fydd yr wybodaeth yma yn parhau i fod wedi'i heithrio hyd nes y bydd gwerthiant yr eiddo wedi'i gwblhau neu fod yr Awdurdod yn penderfynu tynnu'r eiddo yn ôl o'r farchnad agored yn barhaol ar ôl nodi'n glir nad yw gwaredu'r ased bellach yn opsiwn. Yn unol â hynny, gwrthodir eich cais am yr wybodaeth yma am y tro.</p>

14.10.24

“Beth yw'r broses statudol ar gyfer gwaredu eiddo a thiroedd hanesyddol cyhoeddus?”

Mae'r broses yn gwbl ddibynol ar statws yr adeilad a/neu'r tir dan sylw.

Yn yr achos hwn, mae'r Awdurdod yn dal rhydd-ddaliad Plas Tan y Bwlch. Mae'r teitl hwn wedi'i gofrestru gyda Chofrestrfa Tir EM ac nid oes unrhyw faterion yn ymddangos ar y teitl hwn a fyddai'n ymddangos fel pe baent yn effeithio ar yr Awdurdod yn gwaredu ei holl ddaliad neu ran ohono.

Mynegwyd pryderon yn y sesiwn Galw Heibio bod yr Awdurdod wedi methu â chydymffurfio â gofynion penodol yn unol ag Adran 123 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, yn enwedig o ran gwaredu man agored. Diffinnir Man Agored fel unrhyw dir sydd wedi'i osod fel gardd gyhoeddus, neu'n cael ei ddefnyddio at ddibenion hamdden gyhoeddus, neu dir sy'n dir claddu segur.

Mae cyfreithiwr yr Awdurdod wedi nodi, ar ôl pwysu a mesur gan fod Plas Tan y Bwlch wedi'i brynu gyda'r bwriad o sefydlu Canolfan Astudio a'i fod wedi'i ddefnyddio fel y cyfryw ers blynyddoedd lawer, bod mynediad cyhoeddus iddo wedi'i fwynhau hyd yma trwy rwydwaith o lwybrau caniatool yn unig, mae'n annhebygol y gellid ystyried y tir yn ardd gyhoeddus ac felly ni fyddai'r gofynion a nodir yn Adran 123 yn berthnasol i unrhyw werthiant o Blas Tan y Bwlch.

Cadarnhawyd hefyd nad yw'r ased yn cael ei ddsbarthu fel un sydd yng Ngwarchodaeth yr Awdurdod Lleol. Ni chaiff awdurdod lleol derfynu Gwarcheidwaeth nes yr ymgynghorwyd â Gweinidogion Cymru a bod y Gwarcheidwad wedi'i fodloni bod trefniadau boddhaol wedi'u gwneud ar gyfer sicrhau bod yr heneb yn cael ei chadw neu nad yw bellach yn ymarferol cadw'r heneb. Mae eglurhad dilynol ar yr hanes a'r bwriad y tu ôl i'r pryniant wedi arwain at gadarnhad, ar sail y wybodaeth a ddarparwyd, na fyddai'r adeilad yn ymddangos i fod yng Ngwarcheidwaeth yr Awdurdod Lleol ac felly nad oes angen ei derfynu ar ôl ymgynghori â Gweinidogion Cymru.

Yr unig ddyletswydd sydd gan yr Awdurdod yw sicrhau nad yw'r ased yn cael ei 'danbriso' pan gaiff ei waredu.

Fodd bynnag, mae'r Awdurdod yn cydnabod y byddai hefyd yn ddisgwyliedig ac yn ddarbodus fel rhan o unrhyw warediad i gynnal asesiad o allu unrhyw ddarpar brynwr i ariannu atgyweiriadau a gwelliannau angenrheidiol i Blas Tan y Bwlch a pha gynlluniau sydd ganddynt ar gyfer yr eiddo yn y dyfodol.

<p>14.10.24</p>	<p><i>“A oes unrhyw rwymedigaethau ar grantiau i’w dychwelyd i Lywodraeth Cymru os caiff yr ased ei werthu? Beth ydyn nhw”</i></p> <p>Nid oes unrhyw rwymedigaethau na grantiau i’w had-dalu i Lywodraeth Cymru ar waredu’r ased.</p> <p><i>“O gofio bod LIC yn cyfrif am ganran fawr o gyllid y Parc Cenedlaethol drwy grantiau a ffrydiau ariannu eraill, a oes gofyniad cyfreithiol neu arfer da cwrteisi cyffredinol y dylid ymgynghori â Gweinidog cyn gwaredu ased treftadaeth bwysig o’r fath fel PTYB. Os felly, ydy hyn wedi ei wneud a phryd”</i></p> <p>Mae trafodaethau’n parhau gyda Swyddogion Llywodraeth Cymru ar y posibilrwydd o waredu’r ased. Nid oes unrhyw gysylltiad uniongyrchol wedi’i wneud â Gweinidogion (gan y byddai hyn yn anarferol iawn), ond cânt eu briffio ar y datblygiadau diweddaraf ynglŷn â hyn trwy Swyddogion LIC.</p> <p>Credwn trwy Swyddogion LIC, y bod Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid yn yr Hinsawdd a Materion Gwledig, Huw Irranca-Davies (sydd â chyfrifoldeb am y Parciau Cenedlaethol) yn cael y wybodaeth ddiweddaraf am ddatblygiadau, ac yn ogystal, cafodd Eluned Morgan, Prif Weinidog Cymru, ei briffio ar y 27ain o Awst 2024.</p>
<p>11.10.24</p>	<p>Staff Plas Tan y Bwlch</p> <p><i>“Adroddiad 2023 gan gwmni Datrys ar faterion staffio ayyb yn y Plas”</i></p> <p>Mae’n ddrwg gennyf orfod eich hysbysu bod eich cais am y wybodaeth hon yn cael ei wrthod, gan fod y wybodaeth hon wedi’i heithrio rhag cael ei rhyddhau’n gyhoeddus o dan Adran 40(2) ac Adran 41(1) o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000.</p> <p>Mae adran 40(2) yn cyfeirio at ddata personol. Mae’r eithriad hwn yn cael ei ddefnyddio gan fod yr adroddiad yn cynnwys data personol sensitif am aelodau staff Plas Tan y Bwlch, a fyddai, os caiff ei ryddhau, yn debygol o achosi gofid mawr, poen ac embaras i’r unigolion dan sylw, ac felly nid oes unrhyw gyfiawnhad digonol mewn rhyddhau'r adroddiad i'r parth cyhoeddus ehangach. Byddai gwneud hynny yn ymyrraeth ddiangen i fywydau'r unigolion dan sylw.</p> <p>Mae Adran 41(1) yn cyfeirio at Wybodaeth a ddarperir yn Gyfrinachol. Mae'r eithriad hwn yn cael ei ddefnyddio gan fod yr aelodau staff sydd wedi darparu gwybodaeth am faterion staffio a materion eraill ym Mhlas Tan y Bwlch, wedi cael sicrwydd y byddai'r broses yn gyfrinachol. Byddai rhyddhau'r wybodaeth hon yn gyfystyr ag achos o dorri cyfrinachedd, a gallai'r rhai dan sylw gymryd camau cyfreithiol</p>

	<p>yn erbyn yr Awdurdod pe bawn ni'n rhyddhau'r wybodaeth yn y parth cyhoeddus.</p>
22.10.24	<p>Cynlluniau Busnes ac Astudiaethau Dichonoldeb</p> <p><i>“Astudiaeth dichonoldeb / cynlluniau busnes un yn dyddio nôl i 2013 ac un wedi hynny”</i></p> <p>Mae'r dogfennau canlynol yn berthnasol i'ch cais:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) Cynllun Busnes 2012 - 15 ii) Cynllun Busnes 2016-19 iii) Cynllun Busnes 2015 - 19 drafft iv) Adroddiad Datblygiadau yn y Dyfodol v) Cynnig Datblygu Plas Tan y Bwlch vi) Adroddiad Opsiynau Plas Tan y Bwlch vii) Diweddariad ar Blas Tan y Bwlch 23.09.20 viii) Achos Busnes ar gyfer parhau a Llety o fath Gwely a Brecwast yn y Plas ix) Adroddiad gan y Rheolwr Ty x) Diweddariad Plas Tan y Bwlch 09.02.22 <p>Fe welir o'r adroddiadau uwchlaw bod bwriad i fuddsoddi'n sylweddol ar uwchraddio'r rhai elfennau o Blas Tan y Bwlch yn 2019 er mwyn datblygu Cynllun Busnes Newydd i'r dyfodol; ond pan aeth y DU i mewn i'r llwyr glo ym mis Mawrth 2020 roedd rhaid cau lawr y busnes. Ers hynny, mae wedi bod yn anodd i Blas Tan y Bwlch gynnal unrhyw fath o fusnes hyfyw oherwydd cyfuniad effaith Covid-19 a'r sawl llwyr glo cysylltiol, y broblem genedlaethol i recriwtio staff ers 2021 (yn enwedig yn y maes lletygarwch), y cwmp dramatig yn y galw am gyrsiau cyhoeddus ac arosiadau preswyl gan ysgolion, a chyflwr y tŷ a'r gwariant angenrheidiol ar gynnal a chadw.</p>
22.10.24	<p>Arolwg Adeilad Plas Tan y Bwlch</p> <p><i>“Adroddiad yr adran Eiddo ar yr adeilad yn 2022”</i></p> <p>Building Survey - Main House *</p> <p>Floor-and-Window-Plans Redacted.pdf *</p> <p>Ancilliary-Buildings-Building-Survey Redacted.pdf *</p> <p>Building Survey - Graigwen Chalet *</p> <p>*copiau Saesneg yn unig</p>

	<p>Sialeau wedi'u lleoli ar yr Ystâd</p> <p><i>“Pwy sy’n berchen ar rydd-ddaliad y sialeau a beth yw’r hawliau mynediad.”</i></p> <p>Yr Awdurdod sy'n berchen ar deitl rhydd-ddaliad yr holl Sialeau sydd wedi'u lleoli ar y tir. Mae'r Awdurdod yn berchen ar deitl rhydd-ddaliadol a phrydlesol yr un Siale sydd o dan berchnogaeth yr Awdurdod ac sydd wedi'i gynnwys yn y gwerthiant. Mae pob teitl pryddlesol Sialeau arall yn eiddo i berchnogion preifat.</p> <p>Mae hawliau mynediad yn debyg ar gyfer pob Sialeau. Mae'r bryddles ar gyfer Sialeau 2 wedi'i hatodi fel enghraifft ac mae Rhan 1 o'r Atodlen yn nodi'r hawliau mynediad. Gellir cael copïau o'r pryddlesi ar gyfer Sialeau eraill trwy'r Gofrestrfa Tir am ffi.</p> <p><u>Official Copy (CYM273163-LEASE-03 Dec 1964)</u> * *copi Saesneg yn unig</p>
14.10.24	<p>Asesiadau Effaith</p> <p><i>“A oes asesiad effaith wedi'i gynnal o ran y posibilrwydd o gollir ased i'r gymuned leol?”</i></p> <p>Yn unol â gofynion statudol, mae Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb wedi'i gynnal ac Asesiad o'r Effaith ar yr Iaith Gymraeg.</p> <p><u>Asesiad Effaith Cydraddoldeb</u> <u>Asesiad Effaith ar yr iaith Gymraeg</u></p>
	<p>Cyfamodau Cyfreithiol</p> <p><i>“Cyfamodau cyfreithiol ar y tir a Hawliau Tramwy?”</i></p> <p>Gweler yr ymatebion uchod sydd wedi ymdrin â hyn. Mae copïau o'r gweithredoedd llawn ar gael i'r cyhoedd gan y Gofrestrfa Tir am ffi.</p>
	<p>Ymgynghoriad Cyhoeddus</p> <p><i>“Pryd fydd yr ymgynghoriad cyhoeddus llawn yn cael ei gynnal?”</i></p> <p>Roedd y Diwrnod Agored a gynhaliwyd ar y 14eg o Hydref 2024 yn rhan o'r ymgynghoriad cyhoeddus. Yn dilyn hyn, mae pawb sydd â diddordeb wedi cael eu gwahodd i gyflwyno sylwadau ysgrifenedig i'r Awdurdod eu hystyried.</p> <p>Mae hon yn broses barhaus, a bydd unrhyw benderfyniadau wrth symud ymlaen yn cael eu cyfleu'n glir i'r cyhoedd.</p>

CYFARFOD	Cyfarfod Awdurdod
DYDDIAD	13eg o Dachwedd
TEITL	Adolygiad Eryri a'r Wyddfa
ADRODDIAD GAN	Ioan Gwilym, Pennaeth Cyfathrebu
PWRPAS	Adolygu 2 flynedd o ddefnydd yr Awdurdod i ddefnyddio enwau Eryri a'r Wyddfa

1. CEFNDIR

Ym mis Tachwedd 2022, penderfynodd Awdurdod y Parc Cenedlaethol i ddefnyddio'r enwau Cymraeg "Yr Wyddfa" ar gyfer Snowdon ac "Eryri" ar gyfer Snowdonia yn unig yn ein cyfathrebu Saesneg.

Nod y newid hwn oedd parchu treftadaeth ddiwylliannol yr ardal, hyrwyddo'r iaith Gymraeg, a chryfhau brandio'r Parc Cenedlaethol.

Mae'r adroddiad hwn yn cyflwyno adolygiad dwy flynedd o effaith y polisi, gan gynnwys canlyniadau cadarnhaol a'r heriau a wynebwyd

2. CANLYNIADAU CADARNHAOL

2.1 *Gwella Enw Da a Chefnogaeth y Gymuned*

Mae defnyddio "Yr Wyddfa" ac "Eryri" yn unig wedi cael effaith gadarnhaol ar sefyllfa'r Awdurdod o fewn y cymunedau lleol, ledled Cymru, a hyd yn oed yn rhyngwladol. Mae'r cam yma yn dylanwadu ar safbwyntiau yn raddol, wrth i fwy o bobl ddechrau gweld gwerth defnyddio'r enwau Cymraeg a deall yr arwyddocâd diwylliannol sydd y tu ôl iddynt.

2.2 *Hyrwyddo'r Iaith Gymraeg*

Mae'r amcanion yma yn unol ag ymrwymiad yr Awdurdod i hyrwyddo'r iaith Gymraeg. Mae'n atgyfnerthu gwerthoedd diwylliannol Eryri ac wedi dod yn enghraifft nodedig o gadwraeth treftadaeth.

2.3 *Mabwysiadu Ehangach gan Fusnesau a'r Cyfryngau*

Mae llawer o fusnesau lleol a chyfryngau wedi mabwysiadu'r enwau Cymraeg yn dilyn arweiniad yr Awdurdod, gan gynyddu cysondeb ac amlygrwydd yr hunaniaeth Gymraeg sy'n gysylltiedig â'r Parc. Dros amser rydym wedi teimladau'r wasg yn newid mewn ffordd bositif.

2.4 *Cyfathrebu Effeithiol a Thyloywder*

Mae'r Awdurdod wedi cyfathrebu'r newid hwn yn glir drwy ddogfennau cyhoeddus, papurau cyfarfod awdurdod, a sianeli ar-lein, sydd wedi hybu tryloywder ac wedi helpu i reoli disgwyliadau'r cyhoedd.

2.5 *Gwerth Addysgiadol a Chodi Ymwybyddiaeth o Dreftadaeth Leol*

Mae'r arweiniad yma yn cynnig cyfleoedd i addysgu ymwelwyr a thrigolion am hanes lleol a'r pwysigrwydd o enwau lleoedd Cymraeg. Mae'n annog pobl i ymgysylltu â'r Gymraeg a dysgu sgiliau sylfaenol wrth ymweld ag Eryri.

2.6 *Cyd-fynd â Thueddiadau Cenedlaethol a Byd-eang*

Mae'r cam yma yn unol â'r ymdrechion ehangach i warchod a dathlu enwau lleoedd brodorol ar draws y byd, gan osod Eryri fel rhan o symudiad blaengar ym maes gwarchod enwau lleoedd.

2.7 *Pwynt Gwerthu Unigryw (USP)*

Mae ymrwymiad Eryri i ddefnyddio'r enwau Cymraeg yn ei gosod ar wahân i barciau cenedlaethol eraill y DU, gan hyrwyddo ein hunaniaeth ddiwylliannol. Mae hyn yn ei dro yn apelio i rai demograffeg o ymwelwyr.

3. HERIAU AC ARDALOEDD I'W GWELLA

3.1 *Dealltwriaeth Cyhoeddus*

Mae diffyg dealltwriaeth yn parhau bod "Eryri" yn gyfystyr â "Snowdonia." Nid yw llawer o ymwelwyr a rhanddeiliaid yn ymwybodol bod enwau Cymraeg wedi bodoli ac efallai eu bod yn credu eu bod yn newydd, sydd wedi achosi rhywfaint o wrthwynebiad a dryswch.

3.2 *Effaith ar y Cyfryngau Cymdeithasol*

Mae'r symudiad i enwau Cymraeg wedi cael effaith ar ein presenoldeb ar gyfryngau cymdeithasol, gan fod llawer o ddefnyddwyr yn parhau i chwilio am "Snowdon" a "Snowdonia." Gall hyn eu harwain at gynnwys anghywir neu anghysylltiedig, gan effeithio ar yr arweiniad a chyngor yr ydym yn dosbarthu ar-lein.

3.3 *Cysondeb Logo*

Mae logo'r Awdurdod yn dal i gynnwys y term "Snowdonia," sy'n creu anghysondeb. Gallai diweddarau'r logo i ddefnyddio 'Eryri' yn unig leihau'r dryswch hwn.

3.4 *Dryswch ynghylch Enw'r Mynydd vs. y Parc Cenedlaethol*

Efallai nad yw ymwelwyr yn siŵr a yw "Yr Wyddfa" yn cyfeirio at y mynydd ei hun neu at y Parc Cenedlaethol. Gall negesu cyson a deunydd dehongli helpu i egluro'r gwahaniaeth hwn.

3.5 *Heriau ynghylch ynganu Enwau Cymraeg*

Mae pobl nad ydynt yn siaradwyr Cymraeg yn aml yn cael trafferth ynganu'r enwau "Yr Wyddfa" ac "Eryri". Gall darparu canllawiau ynganu a chyfleoedd dysgu wneud i ymwelwyr deimlo'n fwy cyfforddus wrth ddefnyddio'r termau hyn.

3.6 *Negeseuon Negyddol ar y Cyfryngau Cymdeithasol*

Weithiau mae teimladau gwrth-Gymraeg yn ymddangos ar lwyfannau cyfryngau cymdeithasol, yn enwedig ar TikTok a Facebook. Gall hyn greu tensiwn a thynnu oddi ar neges yr Awdurdod.

3.7 *Dogfennaeth Statudol a Cyfreithiol*

Mae'n rhaid defnyddio "Snowdonia National Park Authority" mewn rhai dogfennau cyfreithiol a statudol. Gall y gofyniad hwn greu dryswch ymysg staff, rhanddeiliaid, partneriaid, a'r cyhoedd, sydd efallai'n disgwyl terminoleg

3.8 *Dewisiadau Busnesau Lleol*

Mae llawer o fusnesau lleol yn parhau i ddefnyddio "Snowdon" a "Snowdonia" at ddibenion marchnata, gan fod yr enwau hyn yn fwy adnabyddus i'w cwsmeriaid. Gallai hyn arafu'r broses o fabwysiadu'r enwau Cymraeg yn ehangach yn yr ardal.

4. CASGLIAD

Mae mabwysiadu defnyddio "Yr Wyddfa" ac "Eryri" yn unig wedi atgyfnerthu ymrwymiad yr Awdurdod i warchod treftadaeth ddiwylliannol Eryri, hyrwyddo ein hunaniaeth, a chryfhau brand unigryw y Parc Cenedlaethol.

Er bod heriau'n parhau, yn enwedig o ran ymwybyddiaeth y cyhoedd a chyrhaeddiad ar gyfryngau cymdeithasol, bu'r effaith gyffredinol yn gadarnhaol, gan gryfhau enw da'r Awdurdod a balchder yn ein diwylliant lleol.

5. GOBLYGIADAU O RAN ADNODDAU

- Dim goblygiadau ariannol
- Amser staff y tim Cyfathrebu a'r Awdurdod yn ehangach i barhau a'r newidiadau

6. ARGYMHELLIAD

- Defnyddio Eryri a'r Wyddfa yn ein gyfathrebu Yr Awdurdod nad sydd yn cael eu cyfri'n statudol neu cyfreithiol.

7. PAPURAU CEFNDIROL

- Adroddiad Arolwg Mewnol APCE
- Crynodeb interim o'r polisi enwau Cymraeg

Arolwg Mewnol APCE ar Yr Wyddfa (Haf 2024)

Cefndir

Mae'r adroddiad yma yn cyflwyno canfyddiadau'r cyhoedd ynghylch defnydd unigryw Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri o'r enwau Cymraeg, "Yr Wyddfa" ar gyfer Snowdon a "Eryri" ar gyfer Snowdonia, mewn cyfathrebu swyddogol dros y ddwy flynedd ddiwethaf.

Casglwyd y sylwadau yma gan ddefnyddwyr prif chwe llwybr Yr Wyddfa—PYG, Mwynwyr, Llanberis, Cwellyn, Rhyd Ddu, a Watkin.

Swyddogion

Ioan Gwilym - Pennaeth Cyfathrebu

Catrin Glyn - Rheolwr Prosiectau Partneriaethau

Sara Williams - Swyddog Cynnwys Digidol

Llwybr – PYG a Mwynwyr

"Love it! Matter of pride and respect!"

"Not bothered by this"

"Fine"

"As it should be, fine"

"Disagree"

"Not a problem"

"We're in Wales only right to have it in Welsh. It will take time for people to get used to it though, I've only really known it as Snowdonia"

"If it makes you happy"

"Should be both because people from all over the world come here because it's a famous mountain"

"Great thing that it's in Welsh, heritage is so important, keep it man"

"Gwych!"

"I don't mind either, if locals want it to be called that then fair enough, we're only here for the walk"

"I think its a good thing, might take a while to get used to though"

Llwybr – Llanberis

"I like the Welsh names but would be nice to have a pronunciation guide"

"Fantastic, keep our Welsh names"

"We have to get used to it, it would be nice to have the English in brackets, people might get lost"

"History is important, can be confusing, need to get used to it"

"No problem with it at all."

"Good"

"As it should be, Cymru am byth"

"haven't really noticed - trying to pronounce them is really hard 'If every name was Welsh nobody will know where to go' - a bit confusing"

"I love it; national heritage is important"

"Nothing. hasn't noticed anything"

"No comment, think it's nice"

"Neutral not bothered"

"Good idea, would like learn more about the Welsh language, more information would be nice"

"Fantastic, embrace the heritage"

"It will take a bit of time to get used to - all the signs are both languages - not going to pronounce half of them but don't need to - not really gone beyond the main tourist area."

"No all good"

"Love it - really cool ! love seeing both language"

"I think it's great to reclaim the Welsh names and i endeavour to support their use in the future."

"No issue, it's in Wales so expect it to be called in a Welsh name."

"Coming to your part of the country - they welcome it!"

"No issues at all"

"Yip cool"

"Its great - why not! you should do! Positive!"

"Quite happy, can get confused, would like it to be dual. But similarly we don't expect to go to France and everything to be in English"

"Would be nice to use both. Personally would put me off. Nice to hear Welsh language been spoken though."

"No comments - adapting to the different sign, bit confusing, trying to figure it out as not all signs are Welsh which is a problem."

"As it should be"

"Snowdonia"

"No"

Llwybr – Cwellyn a Rhyd Ddu

"Quite like it, unique"

"Easier to use English as tourists but nice to learn Welsh names"

"Supportive. Happy to give them a go"

"Were in Wales so its good, need to know the pronunciations"

"Good thing"

"Supportive. Would like help to pronounce"

"Long overdue"

Llwybr – Watkin

"I think it's good to stick with the Welsh names"

"No comment"

"Doesn't make that much difference, perhaps keep the brackets as people won't know the spelling"

"A bit confusing, positive though, need to get use to the pronunciations"

"Fair enough, It's like going to Spain and giving mountains an English name"

"In Wales, Welsh names should be used, pronunciation can be difficult"

"Phonetical spelling with pronunciation would help"

"Always known it as Snowdon, keep in brackets for inclusivity But all for Welsh being the primary."

"We're in Wales, use Welsh names"

"no comment as long as I know which is which, it will be used in no time"

"Absolutely no problem, people will get used to it"

"Don't have a problem with it"

"nice but Welsh can be difficult to speak, need more phonetic advice"

"As long as there is 'previously known as' so we know which is which/ But good to see more emphasis on keeping Welsh alive"

"I still call it by the English names because I have difficulties with Welsh pronunciations"

"It's in Wales, every right. Have to be mindful of overseas tourists, young people will catch on, middle aged might not."

Casgliad

Yn gyffredinol, mae ymatebion y cyhoedd yn dangos teimlad cadarnhaol tuag at ddefnydd yr Awdurdod o enwau Cymraeg, yn enwedig o ran parchu treftadaeth a'r iaith Gymraeg.

Er bod llawer o'r ymwelwyr wedi croesawu'r newid, awgrymodd nifer y byddai canllawiau ynganu'n ddefnyddiol i helpu ymwelwyr di-Gymraeg i ymgysylltu'n well â'r enwau. Nododd rhywfaint o'r adborth ddiffyg ymwybyddiaeth o'r termau Cymraeg "Yr Wyddfa" ac "Eryri," gan awgrymu y gallai arwyddion yn y sswy iaith neu gyfeiriadau Saesneg ar y cychwyn gynorthwyo ymwelwyr, yn enwedig ymwelwyr rhyngwladol, i adnabod yr ardal. Yn ogystal, teimlai rhai defnyddwry y gallai defnydd unigryw o enwau Cymraeg achosi dryswch, yn enwedig pan fo diffyg cyfieithiadau eglur i'r Saesneg ar fapiau, arwyddion, a chyfryngau digidol, sy'n defnyddio'r enwau Cymraeg a Saesneg yn anghyson ar hyn o bryd.

I grynhoi, mae canfyddiadau'r yma yn dangos cefnogaeth i bolisi'r Awdurdod, ynghyd ag awgrymiadau adeiladol ar sut i wella'r profiad i ymwelwyr. Gallai darparu adnoddau ychwanegol, megis canllawiau ynganu gefnogi hyn ymhellach a datblygu mwy o ddealltwriaeth a gwerthfawrogiad o dreftadaeth Eryri ymhlith pob ymwelydd.

Yn gyffredinol, Mae'r canfyddiadau hyn yn tanlinellu gwerth a heriau defnyddio'r enwau Cymraeg mewn perthynas a phrofiad yr ymwelydd ar Yr Wyddfa ac yn Eryri.

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a Partneriaeth Yr Wyddfa

Arolwg Defnyddwyr Yr Wyddfa 2024

Crynodeb interim o'r polisi enwau Cymraeg

Strategic Research and Insight
4 Park Court Mews
Park Place
Caerdydd, Cymru
CF10 3DQ

www.strategic-research.co.uk

Safbwyntiau'r ymchwilydd a fynegir yn yr adroddiad hwn ac nid o reidrwydd rhai Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri.

Ffynonellau delwedd: Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

Crynodeb Interim

Crynodeb byr o farn ymwelwyr

Pam mae'r ymchwil hwn wedi'i gynnal?

Mae'r crynodeb hwn yn rhoi dadansoddiad cynnar o ganfyddiadau allweddol o Arolwg Defnyddwyr Yr Wyddfa 2024, gan ganolbwyntio'n benodol ar wybodaeth, dealltwriaeth, a barn ymatebwyr ynghylch y defnydd o'r enwau Cymraeg Yr Wyddfa ac Eryri. Mae'r dadansoddiad yn tynnu o ymatebion i gwestiynau C1a a C1b, sy'n asesu ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r enwau Cymraeg ac yn archwilio a oes unrhyw ddryswch yn bodoli rhwng yr enwau Cymraeg a Saesneg.

Paratowyd y crynodeb hwn cyn cyfarfod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ym mis Tachwedd, lle disgwylir i'r Pennaeth Cyfathrebu adrodd ar weithrediad y polisi enwau Cymraeg. Bydd y canfyddiadau'n helpu i lywio'r drafodaeth honno drwy ddarparu mewnwelediad cynnar i ba mor dda y mae'r cyhoedd yn deall ac yn ymgysylltu â'r defnydd o enwau Cymraeg yng nghyd-destun y Parc Cenedlaethol.

Canfyddiadau allweddol

Yn C1a, gofynnwyd i'r cyfranogwyr a oeddent yn ymwybodol mai'r Wyddfa yw'r enw Cymraeg ar Snowdon, ac Eryri yw'r enw Cymraeg ar Snowdonia. Roedd lefelau ymwybyddiaeth yn amrywio'n sylweddol rhwng y ddau ddull casglu data:

- **Arolwg maes:** Roedd 61% o'r cyfranogwyr (680 allan o 1,114) yn ymwybodol o'r enwau Cymraeg, doedd 39% (434) ddim yn ymwybodol, sy'n dangos bod cyfran sylweddol o'r cyfranogwyr yn anghyfarwydd â'r Wyddfa ac Eryri.
- **Arolwg ar-lein:** Roedd ymwybyddiaeth yn llawer uwch, gyda 91% (223 allan o 246) o gyfranogwyr yn ymwybodol o'r enwau Cymraeg, a dim ond 9% (23) ddim yn gyfarwydd. Gallai'r gwahaniaeth mawr mewn ymwybyddiaeth rhwng y ddau ddull arolwg adlewyrchu gwahaniaethau demograffig neu ymgysylltu, gyda chyfranogwyr ar-lein o bosibl yn fwy gwybodous neu'n ymgysylltu mwy â materion diwylliannol ac ieithyddol Cymru.

Yn C1b, gofynnwyd i gyfranogwyr a oeddent yn teimlo bod dryswch rhwng yr enwau Cymraeg Yr Wyddfa ac Eryri. Datgelodd yr ymatebion fod 31% o gyfranogwyr yn credu bod dryswch rhwng y ddau enw, tra nad yw'r mwyafrif (69%) yn meddwl hynny. Mae tri chwarter (77%) o'r rhai sy'n adrodd am ddryswch yn byw yn Lloegr, o gymharu â dim ond 19% sy'n byw yng Nghymru. Mae hyn yn awgrymu bod dryswch yn fwy cyffredin ymhlith ymwelwyr o'r tu allan i Gymru, mae'n debyg oherwydd eu bod yn llai cyfarwydd â'r iaith Gymraeg ac enwau lleoedd.

Isod mae crynodeb o'r ymatebion i C1b, sy'n gofyn i gyfranogwyr egluro a oeddent yn teimlo bod dryswch rhwng yr enwau, a'u rhesymau dros deimlo fel hyn.

Rhwyrstr iaith

Ymddengys mai'r prif reswm dros ddryswch rhwng Eryri a Yr Wyddfa yw'r rhwyrstr iaith. Nododd llawer o gyfranogwyr nad ydynt yn siarad Cymraeg neu eu bod yn anghyfarwydd â'r iaith, sy'n gwneud i'r enwau ymddangos yn anadnabyddadwy, yn anodd eu cofio, ac yn anodd gwahaniaethu rhyngddynt. Mae'r anghyfarwyddedd hwn yn aml yn arwain cyfranogwyr at yr enwau Saesneg mwy cyfarwydd a "haws".

"I don't speak Welsh so I wouldn't know which was which."

(Cymru, Sir y Fflint, 16-24 oed)

"The Welsh language is confusing if you don't know it."

(De-orllewin Lloegr, 25-34 oed)

"Wouldn't recognise Yr Wyddfa and Eryri."

(Gogledd-orllewin Lloegr, 65-74 oed)

"Easier in English."

(Gogledd-ddwyrain Lloegr, 55-64 oed)

"Scared to pronounce them."

(De-orllewin Lloegr, 35-44 oed)

Yn gyffredinol, ymddengys fod y dryswch yn deillio o fod y Gymraeg yn anghyfarwydd, ynghyd â'r defnydd eang o'r enwau Saesneg ymhlith y di-Gymraeg.

Fodd bynnag, nododd rhai cyfranogwyr fod pobl bob amser wedi cymysgu'r Wyddfa ac Eryri, gan awgrymu nad yw'r mater hwn yn newydd. Mewn gwirionedd, cred rhai y gallai defnyddio'r enwau Cymraeg helpu i egluro'r gwahaniaeth rhwng y mynydd a'r parc cenedlaethol, gan fod yr enwau Cymraeg yn cael eu hystyried yn fwy gwahanol na'u cymheiriaid Saesneg.

"Dim ond gyda'r enwau Saesneg ar gyfer y Saeson gan eu bod mor debyg. Angen defnyddio'r enwau Cymraeg."

(Cymru, Bro Morgannwg, 35-44 oed)

"People from away have always got Snowdon/Snowdonia mixed up, the fact they are in Welsh doesn't stop that."

(Cymru, Conwy, 55-64 oed)

"A lot of people think by saying Snowdonia it's actually Snowdon, but by using the Welsh name it becomes clearer."

(Cymru, Gwynedd, 55-64 oed)

"The English names are very similar to each other. This isn't a problem with the Welsh names."

(Gorllewin Canolbarth Lloegr, 65-74 oed)

**Defnydd cyfyngedig
a chyfieithiad o'r
enwau Cymraeg**

Mae rhai cyfranogwyr yn credu bod dryswch yn deillio o'r deunyddiau cyfieithu cyfyngedig a defnydd annigonol o'r enwau Cymraeg. Tynnodd llawer sylw at y ffaith nad yw'r enwau Cymraeg yn cael eu defnyddio'n eang ar fapiau nac yn cael digon o gyhoeddusrwydd y tu allan i Gymru.

Yn ogystal, teimlai rhai fod diffyg arwyddion dwy iaith yn cyfrannu at y dryswch, gan awgrymu y gallai arddangos yr enwau Cymraeg a Saesneg yn fwy amlwg helpu i ddatrys y mater.

"Not much publicity about the new names in England."

(Swydd Efrog a'r Humber, 25-34 oed)

"Don't understand Welsh, no translation notices anywhere."

(Gogledd-orllewin Lloegr, 25-34 oed)

"Don't speak Welsh and Google Maps only uses one name."

(De-orllewin Lloegr, 25-34 oed)

"There should be one sign in English and one sign in Welsh."

(De-ddwyrain Lloegr, 75+ oed)

**Mae angen mwy o
amser ar bobl i
addasu**

Mae rhai cyfranogwyr yn credu bod y dryswch yn deillio o weithrediad eang cymharol ddiweddar yr enwau Cymraeg, nad yw llawer wedi cyfarwyddo â nhw eto.

"I feel the public generally will become more familiar with it but that may take some time."

(Cymru, Gwynedd, 75+ oed)

"It is in Wales though so totally acceptable to be given Welsh names. It's more that it feels new to a lot of people still."

(Swydd Efrog a'r Humber, 55-64 oed)

"The Welsh terms have only started to be used extensively in the last couple of years and people aren't used to them."

(Cymru, Sir y Fflint, 65-74 oed)

Casgliadau Interim

Mewnwelediadau cynnar

Mae canlyniadau'r arolwg yn dangos tra bod ymwybyddiaeth gynyddol o'r enwau Cymraeg Yr Wyddfa ac Eryri, mae dryswch sylweddol yn parhau, yn enwedig ymhlith y rhai nad ydynt yn siarad Cymraeg.

Mae'r canfyddiadau'n awgrymu y gallai fod angen i bolisi enwau Cymraeg y Parc Cenedlaethol ystyried y bylchau gwybodaeth hyn. Yn benodol, dylid cyplysu gweithrediad yr enwau Cymraeg ag ymdrechion i addysgu'r cyhoedd am eu hystyr a'u harwyddocâd, yn enwedig i ymwelwyr o'r tu allan i Gymru.

Cyfathrebu wedi'i dargedu

Datblygu negeseuon wedi'u teilwra ar gyfer ymwelwyr di-Gymraeg i egluro'r gwahaniaeth rhwng yr Wyddfa ac Eryri a hyrwyddo'r defnydd o'r enwau Cymraeg.

Mae'r argymhelliad hwn yn cyd-fynd â chanfyddiadau'r arolwg, lle nododd nifer o gyfranogwyr ddryswch oherwydd nad ydynt yn gyfarwydd â'r Gymraeg.

Mae sylwadau fel "*I don't speak Welsh so I wouldn't know which was which*" a "*The Welsh language is confusing if you don't know it*" yn amlygu'r angen am gyfathrebu cliriach. Gallai gosod arwyddion gwybodaeth ar safleoedd allweddol, pamffledi, a chynnwys digidol sy'n egluro arwyddocâd yr enwau Cymraeg helpu i'w dehongli i ymwelwyr.

Mentrau addysgol

Lansio ymgyrchoedd sy'n dathlu'r diwylliant a'r iaith, gan gynnwys gweithdai, teithiau tywys, neu adnoddau ar-lein gyda'r nod o feithrin dealltwriaeth ddyfnach o'r enwau Cymraeg ymhlith ymwelwyr.

Ategir hyn gan adborth sy'n nodi "dim ond yn ystod y blynyddoedd diwethaf y dechreuwyd defnyddio'r termau Cymraeg yn helaeth ac nid yw pobl wedi arfer â nhw".

Gall ymgysylltu â chymunedau lleol i rannu gwybodaeth am gyd-destunau hanesyddol a diwylliannol yr enwau wella profiadau ymwelwyr a helpu i bontio'r bwlch cyfarwydd-deb, yn enwedig i'r rhai a fynegodd angen amser i addasu i'r enwau newydd.

Camau nesaf

Mae'r dadansoddiad cychwynnol hwn yn gosod y sylfaen ar gyfer plymio'n ddyfnach i'r modd y mae ymwelwyr yn ymgysylltu â Pharc Cenedlaethol Eryri a'r Wyddfa. Bydd yr adroddiad terfynol yn rhoi golwg fwy cynhwysfawr ar y pwnc hwn, gan archwilio nid yn unig ymwybyddiaeth ymwelwyr ond hefyd pa mor effeithiol y mae strategaethau cyfathrebu yn gweithio.

EITEM RHIF 14

CYFARFOD	Cyfarfod Awdurdod
DYDDIAD	13eg o Dachwedd, 2024
TEITL	LOGO'R AWDURDOD
ADRODDIAD GAN	Ioan Gwilym, Pennaeth Cyfathrebu
PWRPAS	Addasu Logo Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri

CEFNDIR

Ym mis Tachwedd 2022, gwnaeth Awdurdod y Parc Cenedlaethol benderfyniad strategol i ddefnyddio termau "Eryri" a "Yr Wyddfa" yn ein cyfathrebu. Mae'r penderfyniad yma yn cyd-fynd â'n hymrwymiad i warchod a hyrwyddo'r iaith Gymraeg a'n treftadaeth ddiwylliannol, un o Rinweddau Arbennig Eryri.

Fel rhan o'r broses yma, rydym yn cynnig diweddarau logo swyddogol yr Awdurdod er mwyn adlewyrchu'r newid defnydd a brandio yma. Mae'r logo presennol yn dal i gynnwys y term "Snowdonia" sy'n anghyson gyda'n cyfathrebu.

Rydym eisoes wedi sicrhau hawlfraint i ddefnyddio "Eryri National Park Authority" yn ein cyfathrebu dydd i ddydd, ar gyfer pob deunydd o waith nad yw'n cael eu hystyried yn faterion cyfreithiol neu'n statudol.

Mae diweddarau'r logo yn gam hanfodol i sicrhau cysondeb ein gwaith yn ogystal a rheoli disgwyliadau'r cyhoedd.

GOBLYGIADAU O RAN ADNODDAU

Os caiff logo newydd ei gymeradwyo mi fydd yn cael effaith ar sawl maes gwaith:

Deunyddiau brandio: Mi fydd deunyddiau megis paneli dehongli, llythyrau, arwyddion, cerbydau a lifrau angen eu newid dros amser. Mi fydd hyn yn cael ei gwblhau pan fo'r angen er mwyn lleihau unrhyw newidiadau a chostau sylweddol.

Asedau Digidol: Mi fydd rhaid i'r asedau digidol (gwefan, cyfryngau cymdeithasol ayyb) gael eu diweddarau'n syth er mwyn cynnwys y logo newydd.

Cyfathrebu gyda Partneriaid: Mi fydd yn rhaid i ni hysbysu ein holl rhanddeiliaid a phartneriaid o newid i'r logo gan sicrhau eu bod hwythau hefyd yn defnyddio'r logo mewn unrhyw brosiectau ar y cyd neu gyfathrebu.

Goblygiadau Ariannol: Wrth weithredu'r newidiadau mewn camau, mi allwn liniaru unrhyw oblygiadau ariannol dros amser.

Cysylltiadau Cyhoeddus a Staffio: Mi fydd angen cyfathrebu clir gyda staff er mwyn eu diweddarau o'r newid a bod adnoddau yn cael eu diweddarau yn gyson. Os caiff ei gymeradwyo mi fydd y tim cyfathrebu yn gweithio ar gynllun tymor hir a llyfryn brandio ar gyfer staff yn 2025.

ARGYMHELLIAD

- i) Cymeradwyo addasiad i logo'r Awdurdod i ddefnyddio 'Eryri' yn unig.
- ii) Awdurdodi gweithredu'r newidiadau dros amser pan fo'r angen er mwyn hwyluso pwysau gwaith ar staff ac adnoddau

PAPURAU CEFNDIROL

Logos drafft yn atodol

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	13 Tachwedd 2024
TEITL	ADRODDIAD BLYNYDDOL PROSIECTAU ENWAU LLEOEDD
ADRODDIAD GAN	Pennaeth Treftadaeth Ddiwylliannol
PWRPAS	Diweddaru Aelodau ar gynnydd prosiectau

1. TROSOLWG

- 1.1. Ers 2021, mae swyddogion wedi bod yn gweithredu nifer o o brosiectau sy'n anelu i warchod a gwella ymwybyddiaeth o enwau lleoedd hanesyddol Cymraeg Parc Cenedlaethol Eryri.
- 1.2. Mae'r Awdurdod yn cyflawni prosiectau fel rhan o'r rhaglen waith arferol ac mewn partneriaeth gyda chymunedau a chyrff cenedlaethol megis Comisiynydd y Gymraeg, Prifysgol Caerdydd a Chomisiwn Brenhinol Henebion Cymru.

2. PROSIECT SAFONI ENWAU TIRWEDDOL

- 2.1. Prosiect ar y cyd rhwng APCE, Comisiynydd y Gymraeg a Phrifysgol Caerdydd yw hwn, i safoni'r enwau sy'n ymddangos ar fapiau Arolwg Ordians ar gyfer enwau tirweddol Parc Cenedlaethol Eryri.
- 2.2. Mabwysidiwyd y rhestr o enwau safonol ar lynnoedd Eryri gan APCE a Phanel Safoni Comisiynydd y Gymraeg yng nghyfarfod yr Awdurdod ym mis Tachwedd 2023
- 2.3. Derbyniwyd ymateb cadarnhaol i safoni enwau'r llynnoedd gan y cyhoedd a mabwysidiwyd yr enwau hyn gan Arolwg Ordians yn ogystal ac mae eu data mapio wedi'i ddiweddaru.
- 2.4. Ers hynny, bu gwaith safoni enwau rhaeadrau a bylchau Eryri ar waith. Mae'r rhestr o enwau bellach wedi'u cymeradwyo gan Grwp Craffu Enwau Lleoedd yr Awdurdod a rydym yn disgwyl derbyn y rhestr terfynol o enwau

safonol ar gyfer rhaeadrau a bylchau Eryri gan Gomisiynydd y Gymraeg maes o law.

- 2.5. Mae hwn yn waith hirdymor a bydd y prosiect yn parhau safoni grwpiau o enwau tirweddol.

3. CASGLU ENWAU TIRWEDDOL ERYRI

- 3.1. Nid pob enw tirweddol sy'n cael ei gofnodi ar fapiau Arolwg Ordnans (e.e. enwau caeau) felly er mwyn diogelu enwau tirweddol nad ydynt ar y mapiau AO, mae swyddogion APCE yn cydweithio gyda Chomisiwn Brenhinol Henebion Cymru (CBHC) i gofnodi enwau tirweddol eraill. CBHC yw'r corff sydd gan gyfrifoldeb dros gynnal y Rhestr o Enwau Lleoedd Hanesyddol Cymru dan Ddeddf yr Amgylchedd Hanesyddol 2016 a bydd yr enwau a gesglir yn cael eu cofnodi ar y rhestr hwnnw. Os bydd y gweithdai cofnodi cymunedol yn darganfod enwau sy'n cyrraedd meini prawf mapio'r Arolwg Ordnans, cânt eu hychwanegu i'r mapiau drwy'r waith y Prosiect Safoni Enwau Tirweddol uchod.
- 3.2. Nod y prosiect casglu ydi cofnodi cynifer â phosib o enwau tirweddol y Parc Cenedlaethol, o enwau caeau i enwau pyllau afon.
- 3.3. Cynhaliwyd pump gweithdy cofnodi rhwng Mai a Medi 2024, yn Ogwen, Beddgelert, Llanllechid a Brithdir a Llanfachreth a Dolbenmaen a chasglwyd dros 1,800 o enwau hyd yma.
- 3.4. Mae tri gweithdy arall wedi'u trefnu ar gyfer 2024/25, yn Llanuwchllyn, Trawsfynydd, Llanegryn a Phenmachno a bydd y gwaith yn parhau yn 2025.
- 3.5. Rydym yn hynod falch o gynnydd y prosiect llawr gwlad hwn ac yn ddiolchgar i'r cymunedau am eu hymatebion gwresog i'r gwaith.

4. CADARNHAU DULLIAU YMDRIN AG ENWAU LLEOEDD TIRWEDDOL ERYRI

- 4.1. Ym mis Tachwedd 2022, penderfynodd Awdurdod y Parc Cenedlaethol arddel yr enwau Eryri ac Yr Wyddfa ym mhob iaith. I raddau helaeth, mae'r penderfyniad hwn yn gosod cynsail cadarn ar gyfer defnydd yr Awdurdod o enwau tirweddol, sef mai enwau tirweddol Cymraeg yn unig caiff eu harddel. Cymeradwywyd y dull hwn gan Grwp Craffu Enwau Lleoedd yr Awdurodd yn ei gyfarfod fis Hydref 2024.
- 4.2. Serch hynny, rydym hefyd yn cydnabod bod rhai enwau mewn ieithoedd eraill yn bodoli yn Eryri a weithiau, bydd hanesion neilltuol ddiddorol neu arwyddocaol yn perthyn iddynt, sy'n rhan o ffabrig treftadaeth ddiwylliannol yr ardaloedd. Yn yr achosion rheiny, bydd yr Awdurdod yn ymgynghori gyda chymunedau lleol cyn penderfynu ar ba ffurf fydd yr Awdurdod yn ei arddel.

5. YMGYSYLLTU

- 5.1. Bu swyddogion yn cydweithio â Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i gynhyrchu adnodd addysg ar enwau lleoedd Eryri, sy'n cydfynd â gofynion y Cwriclwm i Gymru ac yn addas i ddisgyblion y cyfnod pontio rhwng addysg ysgol gynradd ac uwchradd. Bydd yr adnodd ar gael i ysgolion yn fuan yn 2025.
- 5.2. Mae'r artist Anna Pritchard o Ddyffryn Ogwen wedi'i comisiynu i greu gwaith celf yn dehongli enwau lleoedd Eryri, i'w arddangos mewn lleoliadau ar draws y Parc yn 2025. Bydd Anna yn cynnal gweithdai mewn tair ysgol yn ychwanegol i'r comisiwn ac yn bwydo gwaith disgyblion i mewn i'r prif gomisiwn.
- 5.3. Bydd animeiddiwr yn cael ei gomisiynu er mwyn dod â'r comisiwn celf yn fyw yn ddigidol, er mwyn hyrwyddo gwaith enwau lleoedd APCE ym maes enwau lleoedd.

ARGYMELLIAD:

- 1. I Aelodau dderbyn yr adroddiad er gwybodaeth, darparu adborth ar gynnydd y gwaith ac unrhyw syniadau ar gyfer prosiectau pellach.**

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	13 Tachwedd 2024
TEITL	DIWEDDARIAD AR Y GYLLIDEB 2024/25
ADRODDIAD GAN	Pennaeth Cyllid
PWRPAS	I hysbysu'r Aelodau: - am drosglwyddiadau sylweddol. - am y gwariant hyd yma yn erbyn y cyllidebau referniw a chyfalaf a chyflwyno unrhyw flaen/ragamcanion ar gyfer y flwyddyn ariannol.

1. CEFNDIR

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn darparu adolygiad o gyllideb 2024/25 gan gynnwys crynodeb o'r cyllidebau referniw a chyfalaf diwygiedig yn dilyn chwe mis cyntaf y flwyddyn ariannol h.y., 1 Ebrill 2024 i 30 Medi 2024.
- 1.2 Mae Rhan 4 o'r adroddiad yn nodi'r cynnydd a wnaed hyd yma yn erbyn y gyllideb referniw net yn ogystal â chymhariaeth gyda'r sefyllfa o'r un cyfnod yn 2023/24.
- 1.3 Mae cytundeb ar raddfeydd cyflog wedi'i ôl-ddyddio i Ebrill 1^{af}, 2024 bellach wedi'i dderbyn ac mae'r newidiadau hyn wedi'u hychwanegu at y gyllideb.
- 1.4 Mae llithriad a thanwariant o flwyddyn ariannol 2023/24 a glustnodwyd at ddibenion penodol wedi ei gynnwys yn y gyllideb net ddiwygiedig. Mae hyn yn cynnwys arian ar gyfer archebion penodol, thanwariant ar gynlluniau grant a gynigir gan yr Awdurdod a chyfraniad tuag at gyflogau yn ogystal â thanwariant o brosiectau Cyfalaf yr Awdurdod.
- 1.5 Mae'r prosiectau grant Tirweddau Cynaliadwy, Lleoedd Cynaliadwy (TCLIC) 2022/23 – 2024/25 yn parhau. Cyfanswm gwerth y prosiectau hyn yw £2.5 miliwn gyda'r gwariant arfaethedig wedi'i broffilio dros dair blynedd gydag £850,000 ar gyfer 2024/25.

- 1.6 Mae cynllun grant cyfalaf Lleoedd Lleol i Natur 6 yn parhau yn 2024/25 gyda'r gwariant yn cael ei hawlio'n ôl oddi wrth Gyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (CGGC). Mae cynlluniau Treftadaeth y Loteri fel y Carneddau hefyd yn parhau, yn ogystal â phrosiect Coedwig Law Geltaidd LIFE sef y prosiect grant mwyaf sy'n rhedeg ar hyn o bryd.
- 1.7 Nid oes unrhyw grantiau ychwanegol wedi'u derbyn na'u disgwyl ar hyn o bryd gan Lywodraeth Cymru yn y flwyddyn ariannol hon.

2. CYLLIDEB REFENIW DIWYGIEDIG 2024/25

- 2.1 Cymeradwywyd y Gyllideb Net Wreiddiol gan yr Awdurdod ar 7 Chwefror 2024.

Gwasanaethau	Cyllideb Sylfaenol	Trosgl. cynt £	Trosglwyddiadau	Cyllideb Net Ddiwygiedig
	£		£	£
Cynllunio a Rheoli Tir	1,655,650	224,492	97,516	1,977,658
Corfforaethol	5,325,509	63,396	148,263	5,537,168
Balansau	379,000	-	208,853	170,147
Cyfanswm Gwasanaethau	7,360,159	287,888	36,926	7,684,973
Llog a ennillwyd ar falansau	- 100,000	-	-	100,000
Refeniw yn ariannu gwariant Cyfalaf	526,262	331,505	25,000	832,767
Addasiad Taliadau Cyfalaf	- 591,050	-	-	591,050
Cyllideb net	7,195,371	619,393	11,926	7,826,690
Arianwyd o	-	-	-	-
Grant Parciau Cenedlaethol	4,119,789	-	-	4,119,789
Ardoll Awdurdodau Cyfansoddol	1,373,262	-	-	1,373,262
	5,493,051	-	-	5,493,051
Trosglwyddiadau o'r cronfeydd wrth gefn	1,061,757	1,259,956	11,926	2,333,639
Cyllideb Net ddiwygiedig	6,554,808	-	-	7,826,690

- 2.2 Mae dadansoddiad manwl yn dangos y gyllideb net ddiwygiedig fesul gwasanaeth ar 30 Medi 2024 i'w weld yn Atodiad 1. Mae'r atodiad hwn hefyd yn manylu ar drosglwyddiadau i/o'r cronfeydd wrth gefn a wnaed yn ystod y flwyddyn.

- 2.3 Mae'r gyllideb wedi'i haddasu o £7,195,371 (fel y'i cymeradwywyd ym mis Chwefror 2024) i £7,826,690. Mae'r trosglwyddiadau ychwanegol i'w nodi ers yr adroddiad diwethaf fel a ganlyn

- £215,780 – cadarnhawyd dyfarniad cyflog 2024/25 tua diwedd mis Hydref gan arwain at gyfanswm cost o £215,780. Mae cyfanswm o £178,853 o'r swm hwn yn effeithio ar gyflogau gwaelodlin yr Awdurdod, tra bod y gweddill i'w ariannu naill ai o'r prosiectau grant parhaus, neu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn flaenorol at y dibenion hyn. Roedd gennym eisoes ddarpariaeth ar gyfer mwy na'r swm hwn, gan arwain at arbediad o £170,147 i'r Awdurdod.

- £25,000 – mae'r swm hwn wedi ei dynnu o'r gyllideb gyfalaf gan na fydd y gwaith yn mynd yn ei flaen yn 2024/25. Eto mae hwn yn brosiect sydd ag arian wedi ei glustnodi eisoes yn y cronfeydd wrth gefn ac felly nid oes unrhyw effaith ar gyllideb waelodlin yr awdurdod.

2.4 Mae'r diffyg disgwylidig o £675,750 fel yr adroddwyd yn flaenorol ym mis Medi bellach mewn sefyllfa ychydig yn well yn dilyn y dyfarniad cyflog diweddar, sydd bellach wedi'i gytuno a'i weithredu. Cytunwyd ar gynnydd o £1290 ar gyfer pob pwynt ar y raddfa gyflog gan arwain at gyfanswm cost o £178,853 i'r Awdurdod. Gan fod darpariaeth o £349k yn y gyllideb eisoes, mae hyn yn arwain at arbediad o £170,147, gan ddod â'r diffyg disgwylidig am y flwyddyn i lawr i £505,000. Fel y nodwyd mewn adroddiadau blaenorol, bydd y swm hwn yn cael ei ariannu o'r gronfa wrth gefn.

3. CYLLIDEB GYFALAF DDIWYGIEDIG

3.1 Mae crynodeb o'r gyllideb net ddiwygiedig ar gyfer gwariant cyfalaf ar gyfer 2024/25 i'w weld yn y tabl canlynol, gyda manylion ychwanegol yn atodiad 2.

Cyllideb Cyfalaf 2024/25						
Meysydd Gwasanaeth	Cyllideb Gros Wreiddiol (£)	Incwm Grant (£)	Cyllideb Net Wreiddiol (£)	Trosogl. (£)	Trosogl. Newydd (£)	Cyllideb Net Ddiwyg. (£)
Cynllunio a Rheoli Tir	369,320	-	369,320	-	-	369,320
Corfforaethol	156,940	-	156,940	331,507	- 25,000	463,447
Cyfanswm	526,260	-	526,260	331,507	- 25,000	832,767

3.2 Mae'r addasiad o £25,000 oherwydd nad yw prosiect Cyfalaf Penmaen Brith bellach yn mynd rhagddo oherwydd adnoddau cyfyngedig ac mae prosiectau eraill yn cael eu blaenoriaethu megis y Prosiectau Tirweddau Cynaliadwy, Lleoedd Cynaliadwy.

4. Y SEFYLLFA A RAGWELIR AR GYFER 2024/25

4.1 Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r cynnydd yn erbyn y gyllideb hyd at 30 Medi, a chymhariaeth gyda'r un cyfnod yn 2023/24.

Gwasanaethau	Cyllideb Net Ddiwygiedig	Gwariant Net hyd yma	Cymhariaeth 2023/24	Gwahaniaeth
	(£)	(£)	(£)	(£)
Cynllunio a Rheoli Tir	1,977,658	1,412,995	1,391,931	21,064
Corfforaethol	5,328,315	2,701,772	2,562,604	139,168
Balansau, cronfeydd wrth gefn a darpariaethau	379,000	-	-	-
Cyfanswm Gwariant i wasanaethau	7,684,973	4,114,767	3,954,535	160,232
				-
Llog â enillwyd ar gronfeydd dros ben	- 100,000	- 145,011	- 129,762	- 15,249
Cyfraniad Refeniw ar wariant Cyfalaf	832,767	688,769	703,218	- 14,449
Addasiadau Taliadau Cyfalaf	- 591,050		- 344,960	344,960
Cyllideb Refeniw Net	7,826,690	4,658,525	4,183,031	475,494
Arianwyd o:				
Grant Parc Cenedlaethol	4,119,789			
Lefi Awdurdod Cyfansoddol	1,373,262			
Cyfraniad o gronfeydd wrth gefn	1,061,757			
Cyllideb Net Wreiddiol	6,554,808			
Grant Ychwanegol Llywodraeth Cymru				
Cyfraniad o gronfeydd wrth gefn	1,271,882			
Cyllideb Net Ddiwygiedig	7,826,690			

4.2 I grynhoi, mae gwasanaethau ar darged i gadw o fewn eu cyllideb am y flwyddyn. Yn ôl y disgwyl, mae gwariant wedi cynyddu ar elfennau yr effeithir arnynt gan chwyddiant, yn benodol ar ynni. Mae'r gyllideb wedi'i haddasu i fynd i'r afael â hi a hyd yn hyn, mae'r gyllideb ar gyfer 2024/25 yn ymddangos yn ddigonol.

Mae cyfraddau llog banc yn parhau'n uchel oherwydd gostyngiad arafach mewn chwyddiant na'r disgwyl, sydd wedi arwain at incwm sylweddol o log banc i'r Awdurdod, gyda £145k wedi'i dderbyn eisoes yn ystod 6 mis cyntaf y flwyddyn ariannol yn erbyn targed cyllideb o £100k.

Bydd trafodaethau pellach rhwng y Penaethiaid Gwasanaeth a'r Tîm Rheoli cyn diwedd y flwyddyn ariannol er mwyn gweithredu ar unrhyw addasiadau pellach i'r gyllideb neu gwrdd ag unrhyw wariant annisgwyl.

Mae esboniad manwl o rai o'r addasiadau i'r gyllideb wreiddiol a'r amrywiadau blaen/rhagamcanol presennol fel a ganlyn.

4.3 **Corfforaethol** :

Plas Tan y Bwlch – Mae'r gyllideb ar gyfer Plas Tan y Bwlch wedi ei ariannu o'r cronfeydd wrth gefn ar gyfer 2024/25 oherwydd y posibilrwydd o waredu, ac felly nid yw'r gwariant presennol o fewn y gwasanaeth yn effeithio ar y gyllideb waelodlin. Oherwydd anhawster recriwtio staff, nid yw Plas Tan y Bwlch bellach yn cynnig gwasanaeth Gwely a Brecwast, ac mae wedi gorfod cau ar rai dyddiadau oherwydd prinder staff. Mae hyn yn golygu llai o incwm na'r disgwyl, a all olygu y bydd angen swm uwch o'r cronfeydd wrth gefn.

Meysydd Parcio - Mae incwm o ffioedd meysydd parcio yn parhau i fod yn uchel gyda £711k wedi'i dderbyn hyd at ddiwedd Medi yn erbyn targed y gyllideb o £820k am y flwyddyn. Mae maes parcio Llyn Tegid unwaith eto hefyd wedi bod yn arbennig o brysur gyda £127k wedi ei dderbyn o'i gymharu â'r targed blynyddol o £20k. Mae'n debygol y bydd angen unrhyw incwm dros ben posibl o ffioedd meysydd parcio i fynd i'r afael â'r her ariannol sy'n wynebu'r Awdurdod ar hyn o bryd.

Canolfannau Croeso – Mae'r canolfannau'n perfformio'n dda eleni gydag incwm yn uwch na'r targed a osodwyd yn wreiddiol. Mae hyn wedi arwain at orwariant ar nwyddau i'w hail werthu sy'n dod o dan yr incwm ychwanegol, a disgwyliwn i'r canolfannau orffen y flwyddyn ymhell o fewn y targed a osodwyd.

Cyfieithu – Rhagwelir tanwariant o £22,000 eleni, bydd hwn yn cael ei ddefnyddio yn 2025/26 gan fod disgwyl i'r llwyth gwaith cyfieithu gynyddu oherwydd adolygiad o'r Cynllun Datblygu Lleol yn 2025.

Gweinyddol a Gofal Cwsmer - Disgwylir y bydd ychydig o orwariant ar gyflogau oherwydd absenoldebau staff a'r angen i dalu costau goramser fel cyflenwi.

Wardeiniaid - bu peth ail strwythuro o fewn y gwasanaeth Wardeiniaid gan arwain at arbediad yn erbyn y gyllideb o £70k. Bydd £35k yn mynd tuag at gostau contractwyr sy'n debygol o gynyddu oherwydd ail strwythuro, a'r gweddill yn creu arbediad yn erbyn y gwaelodlin. Bydd yr arbediad yma yn cael ei ddefnyddio i gyllido costau ymadael staff o fewn y flwyddyn.

4.4 **Cynllunio a Rheoli Tir** : Yn gyffredinol, mae'r gwariant net cyfredol yn parhau o fewn y gyllideb. Mae yna amrywiadau o fewn y gwasanaethau fel y manylir isod.

Rheolaeth Datblygu a Chydymffurfiaeth - Oherwydd anawsterau parhaus recriwtio ar gyfer rhai swyddi arbenigol o fewn y gwasanaeth, ynghyd ac absenoldebau staff, mae gwariant uwch na'r disgwyl ar ffioedd ymgynghoriaeth allanol. Mae rhywfaint o lwyddiant recriwtio diweddar yn golygu gotyngiad yn y lefel yr ydym yn ymddiried mewn ymgonghorwyr allanol. Disgwylir i'r gorwariant ar ddiwedd y flwyddyn fod tua £60k.

Cadwraeth, Coed, ac Amaethyddiaeth - Mae nifer o brosiectau sy'n gysylltiedig â'r gwasanaeth hwn yn derbyn cyllid grant gan gynnwys Mind the Gap, Prosiectau Ymylon Eryri a Mawndiroedd. Mae'n debygol y bydd y gwariant yn cael ei hawlio'n ôl trwy grantiau o fewn y flwyddyn. Wrth osod y gyllideb wreiddiol nid oedd sicrwydd o'r grantiau hyn a gosodwyd y gyllideb ar gyfer cyflogau rhai o'r cynlluniau hyn yn erbyn y gwaelodlin fel mesur rhagofalus. Nid yw'r blaen/rhagamcanion presennol yn awgrymu sefyllfa lle na fydd y grantiau ar gael ac oni bai bod y senario hwn yn newid yn ystod y flwyddyn disgwylir tanwariant ar gyflogau o fewn y gwasanaeth hwn.

Partneriaethau – Disgwylir y bydd tanwariant o tua £100k ar linell y Gronfa Gomisiynu yng nghyllideb y Partneriaethau. Bydd yr arian hwn yn mynd tuag at swydd newydd y Swyddog Carbon a'r dyletswyddau perthnasol i hynny.

4.5 **Balansau, Cronfeydd Wrth Gefn a Darpariaethau** - Mae'r balans gwaelodlin gwreiddiol o £30,000 ar gyfer chwyddiant bellach wedi'i ddyrannu i linellau cyllideb yr effeithir arnynt yn arbennig gan bwysau chwyddiant, a chyfanswm o £178,853 o'r ddarpariaeth codiad cyflog o £349,000. Bydd y gweddill yn mynd tuag at bontio'r diffyg yn y gyllideb.

4.6 **Llog** - Cynyddwyd y targed ar gyfer incwm llog o £28,000 i £100,000 ar gyfer cyllideb 2024/25 oherwydd bod cyfraddau llog yn parhau'n uchel a chwyddiant yn gostwng ar gyfradd arafach na'r disgwyl. Yn ystod 6 mis cyntaf y flwyddyn ariannol, mae cyfanswm o £145k o incwm llog eisoes wedi'i dderbyn.

4.7 **Cyfalaf** : Mae'r prif wariant net hyd at ddiwedd mis Medi ar -

Cerbydau Wardeniaid	£67,631
Prosiect Cronfa Treftadaeth Treflun Dolgellau	£130,218
Treftadaeth Ddiwylliannol	£29,694
Llwybr Troed y Carneddau (Grant Llywodraeth Cymru)	£23,600
Ffiniau Traddodiadol (Cydweithredol TCLIC).	£22,681
Cerbydau Amaeth	£30,500
Twristiaeth Gynaliadwy (TCLIC)	£52,026
Betws y Coed (Grant Llywodraeth Cymru)	£31,659
Lleoedd Lleol ar gyfer Natur	£47,848
Atgyweiriadau Cyfalaf Hafod Eryri	£132,758

5. TROSLWYDDIADAU RHWNG Y CYLLIDEBAU GWERTH DROS £30,000 I SYLW'R AWDURDOD .

5.1 Mae Rhan 3 o Reoliadau Ariannol yr Awdurdod yn datgan yr angen i adrodd i'r Awdurdod neu'r Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau ar drosglwyddiadau gwerth rhwng £30,000 a £100,000 rhwng cyllidebau, lle nad ydynt wedi'u cymeradwyo'n flaenorol gan yr Awdurdod. Yn ogystal, mae angen cymeradwyaeth yr Awdurdod ar gyfer unrhyw drosglwyddiad gwerth £100,000 neu fwy.

5.2 Nid oes unrhyw drosglwyddiadau o'r fath wedi'u cymeradwyo yn ystod chwe mis cyntaf y flwyddyn ariannol hon.

6. ARGYMHELLIAD

- **Cymeradwyo'r adroddiad a nodi'r sefyllfa ariannol bresennol ar gyfer 2024/25**

7. PAPURAU CEFNDIR

DIM

				Atodiad 1
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri				
Cyllideb Ddiwygiedig 2024/25 ar 30 o Fedi 2024				
	Cyllideb Sylfaenol	Trosglwyddiadau	Trosgl. Newydd	Cyllideb Net Ddiwygiedig
	£	£	£	£
CYNLLUNIO A RHEOLI TIR				
Coedwigwyr (T.C.L.I.C.)				
Cadwraeth, Coed ac Amaeth	533,200	5,372	14,078	552,650
Ymylon Eryri		18,924	1,698	20,622
Awyr Dywyll	58,180	-	1,698	59,878
Mawndir Cymru (grant Ll. Cymru)		-		-
Grid Cenedl. - Maentwrog (Dwyrain)		-		-
LIFE - Coedwigoedd Glaw Celtaidd	74,800	-	9,521	84,321
Partneriaeth Tirwedd y Carneddau	25,000	5,308	7,899	38,207
Archeoleg	67,540	23,552	1,698	92,790
Treftadaeth Diwylliannol	80,780	-	1,698	82,478
Prosiect Mawndiroedd		136,206	-	136,206
Ysgwrn	118,820	-	10,117	128,937
Rheolaeth Datblygu	452,960	12,230	40,621	505,811
Polisi a Chynllunio	244,370	22,900	8,488	275,758
Is-gyfanswm wedi'i gario ymlaen	1,655,650	224,492	97,516	1,977,658
CORFFORAETHOL				
Costau Aelodau	112,510	-	-	112,510
Cefnogaeth yr Awdurdod	94,380	-	2,221	96,601
Rheolaeth Gorfforaethol	664,176	-	185,462	849,638
Eiddo	247,490	-	4,468	251,958
Cyfreithiol	58,380	-	1,376	59,756
Gweinyddol a Gofal Cwsmer	223,423	-	22,569	200,854
Cyfieithu	108,530	-	1,698	110,228
Personel a Hyfforddiant	208,160	27,500	11,439	247,099
Pencadlys	261,750	-	918	262,668
Systemau Gwybodaeth	368,010	-	14,488	382,498
Cyllid	230,630	-	7,809	238,439
Plas Tan y Bwlch	486,490	-	14,411	500,901
Ymgysylltu	368,110	11,000	9,948	389,058
Safle Gwe Newydd	-	-		-
Is-gyfanswm wedi ei gario ymlaen	3,432,039	38,500	231,669	3,702,208

				Atodiad 1 parh.
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri				
Cyllideb Ddiwygiedig 2024/25 ar 30 o Fedi 2024				
	Cyllideb Sylfaenol	Trosglwyddiadau	Trosgl . newydd £	Cyllideb Net Ddiwygiedig £
	£	£	£	£
Is-gyfansymiau a Ddygwyd Ymlaen				
CYNLLUNIO A RHEOLI TIR	1,655,650	224,492	97,516	1,977,658
CORFFORAETHOL	3,432,039	38,500	61,522	3,532,061
Ymgysylltu Â Phobl Ifanc (Grant L.I.C.)	39,310	-	-	39,310
Llwybrau Llesiant (Grant L.I.C.)	40,000	-	-	40,000
Cynllun Rheolaeth a Phartneriaethau	468,810	-	12,255	481,065
Wyddfa Di-Blastig	43,420	24,896	1,698	70,014
Canolfannau Gwybodaeth	186,580	-	11,657	198,237
Llyn Tegid	- 20,180	-	-	- 20,180
Meysydd Parcio	- 483,210	-	17,267	- 465,943
Clirio Ysbwriel	19,510	-	-	19,510
Traffig a Chludiant	5,000	-	-	5,000
Cyfleusterau Ymwelwyr	263,450	-	-	263,450
Mynediad Cyhoeddus	123,550	-	680	122,870
Wardeniaid, Gweithwyr Stad a Gwirfoddolwy	1,207,230	-	44,544	1,251,774
	5,325,509	63,396	148,263	5,537,168
BALANSAU				
Darpariaeth chwyddiant cyffredinno	30,000	-	- 30,000	-
Darpariaeth chwyddiant cyflogau	349,000	-	- 178,853	170,147
	379,000	-	208,853	170,147
CYFANSWM	7,360,159	287,888	36,926	7,684,973
Llog a Enillwyd	- 100,000	-	-	- 100,000
Refeniw yn Ariannu Gwariant Cyfalaf	526,262	331,505	- 25,000	832,767
Addasiad Taliadau Cyfalaf	- 591,050	-	-	- 591,050
	7,195,371	619,393	11,926	7,826,690
ARIANWYD O				
Grant Parc Cenedlaethol	4,119,789	-	-	4,119,789
Lefi Awdurdodau Cyfansoddol	1,373,262	-	-	1,373,262
Tros. o'r cronfeydd wrth gefn	1,061,757	1,259,956	11,926	2,333,639
Cyllideb Net	6,554,808	-	11,926	7,826,690

						Atodiad 2
Cyllideb Cyfalaf 2024/25						
Meysydd Gwasanaeth	Cyllideb Gros Wreiddiol (£)	Incwm Grant (£)	Cyllideb Net Wreiddiol (£)	Trosogl. (£)	Trosogl. Newydd (£)	Cyllideb Net Ddiwyg. (£)
Cynllunio a Rheoli Tir						
Cynlluniau Treftadaeth Ddiwylliannol	149,490	-	149,490	-	-	149,490
Gorseddau	148,220		148,220	-		148,220
Carneddau - Data LiDAR (Grant Ll. C.)	3,000	-	3,000	-	-	3,000
Carneddau - Llwybrau (Grant Ll. C.)	35,000	-	35,000	-	-	35,000
Mobile Observatory	23,600		23,600	-		23,600
Sky Paths	10,010		10,010	-		10,010
Is-gyfanswm	369,320	-	369,320	-	-	369,320
Corfforaethol						
Systemau gwybodaeth - Rhaglen Amnewid.	22,340	-	22,340	-	-	22,340
Cynllun Partneriaeth y Wyddfa (Grant Ll. C.)	15,000	-	15,000	-	-	15,000
Cynllun Dehongli'r Wyddfa (Grant Ll. C.)	23,000	-	23,000	-	-	23,000
Prosiectau Mynediad	10,000	-	10,000	10,660		20,660
Wardeniaid - Cerbydau	14,000	-	14,000	90,847		104,847
Llyn Llywelyn / Drws y Coed, Rf	23,750	-	23,750	-		23,750
Lon Gwyrfai	23,850	-	23,850	-		23,850
Penmaen Brith (Grant Ll. C.)	25,000	-	25,000		- 25,000	-
Wyddfa Di-blastig	-	-	-	10,000	-	10,000
Hafod Eryri	-	-	-	220,000		220,000
Is-gyfanswm	156,940	-	156,940	331,507	- 25,000	463,447
Cyfanswm	526,260	-	526,260	331,507	- 25,000	832,767

CYFARFOD	Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri
DYDDIAD	13 Tachwedd 2024
TEITL	CYLLIDEB REFENIW SYLFAENOL 2025/26
AWDUR	Prif Swyddog Cyllid
PWRPAS	I nodi'r Gyllideb Sylfaenol fel yr amcangyfrifir ar gyfer 2025/26 a'r sefyllfa ariannol a ragwelir

1. CEFNDIR

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn darparu manylion am gyllideb ddrafft 2025/26 a dangos yr amcan gost o barhau'r gwasanaethau cyfredol, a chyllido costau a gymeradwywyd ar gyfer y dyfodol.
- 1.2 Mae'r cyllidebau a'u cyflwynir yn yr adroddiad hwn ar sail cyllideb 'fflat'. Hynny yw, lefel anochele o wariant i barhau a'r lefel bresennol o wasanaeth yn 2025/26 heb unrhyw ychwanegiadau datblygiadol.

2 CRYNODEB CYLLIDEB 2025/26

- 2.1 Mae'r tabl yn Atodiad 1 yn cynnwys dadansoddiad o'r symudiadau yn y gyllideb sylfaenol o brisiau terfynol 2024/25 i'r prisiau terfynol disgwylidig yn 2025/26. Gweler crynodeb isod:

CRYNODEB O GYLLIDEB APCE 2025/26				(£)	(£)
Cyllideb Sylfaenol 2024/25					7,195,246
Newidiadau					
	Cynnydd costau staff		1,699		
	Cynnydd gwariant		96,910		
	Cynnydd Incwm		- 110,000		
	Newidiadau i Brosiectau Cyfalaf		- 330,429		
	Cyfanswm newidiadau				- 341,820
					6,853,426
Darpariaeth ar gyfer chwyddiant cyffredinol					
Cyllideb sylfaenol 2025/26					6,853,426
Grant & Lefi 2025/26					- 5,493,051
Cyfraniad o gronfeydd wrth gefn					- 548,885
Diffyg					811,490
<i>Gweler atodiad 1 am fwy o fanylion</i>					

2.2 'Rwyf wedi cynnwys darpariaeth o 2% ar gyfer chwyddiant cyflogau yn 2025/26, gan ystyried bod disgwyl i chwyddiant aros o amgylch y ffigwr yma dros y misoedd nesaf.

2.3 **Grant Llywodraeth Cymru (amcan £5,493,051):**

Mae Llywodraeth Cymru wedi dynodi bydd dim cynnydd i'r setliad grant ar gyfer 2025/26, felly mi ydw i wedi gwneud rhagdybiaeth bydd y setliad tebygol yn un "gwastad", a fydd yn golygu toriad mewn gwir dermau. Mi fydd y sefyllfa yn fwy clir unwaith bydd Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi eu cyllideb drafft ym mis Rhagfyr.

2.4 Ni chynhwysir effaith lawn gwariant ychwanegol a ariennir yn llawn o grantiau yn fan hyn, ond bydd yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad i'r Awdurdod ym mis Chwefror.

2.5 **Newid mewn costau staff (£1,699) :**

Y prif newidiadau ydy:

- Effaith cynnydd cyflog 2024.25 £178,853
- Cynnydd mewn Yswiriant Cenedlaethol Cyflogwyr i 15% a gostwng trothwy i £5000 £112,388
- Addasiadau strwythr gwasanaeth -£49,556
- Lleihau darpariaeth chwyddiant cyflogau -£239,986

2.6 **Newid Mewn Gwariant (£96,910) :**

Mae'r cynnydd yn ymwneud a chostau yn deillio o gynnydd ailbrisiad trethi annomestig, cynnydd mewn costau rhedeg gwasanaeth bwcio o flaen llaw ym Mhen y Pass, a cynnydd yn lwfansau aelodau. Gweler manylion llawn yn atodiad 1.

Mae'n debygol bydd cynnydd yng nghyfraniad yr Awdurdod i'r Cydbwyllgor Corffredig, tydi amcan o'r gost ychwanegol ddim wrth law eto.

2.7 **Newid Mewn Incwm (£110,000) :** Mae'r cynnydd yma yn perthyn i gynnydd yn nharged incwm maesydd parcio i gwrdd ar gôst ychwanegol o redeg y system bwcio o flaen llaw.

2.8 **Cyfraniad Net o Gronfeydd Wrth Gefn (-£548,885) :** Mae'r cyfraniadau hyn yn berthnasol i wariannau ar gynlluniau penodol lle mae cyllid eisoes wedi ei neilltuo ar eu cyfer unai o danwariannau hanesyddol yr Awdurdod neu grantiau a dderbyniwyd ymlaen llaw. Fel y nodwyd uchod bydd hyn yn cael ei ddiwygio ymhellach ar gyfer yr Awdurdod ym mis Chwefror. Nid oes unrhyw effaith net ar gyllideb sylfaenol yr Awdurdod.

2.9 Mae paragraff 3.3 o'r Rheoliadau Ariannol yn nodi bod angen cymeradwyaeth yr Awdurdod ar gyfer unrhyw drosglwyddiadau parhaol sy'n werth mwy na £10,000 yr un yn y gyllideb ddrafft.

Y trosglwyddiadau perthnasol yw

- £110,000 Gwariant ychwanegol ar system bwcio o flaen llaw Pen y Pass
- £24,060 Cynnydd lwfansau aelodau
- £18,060 Cynnydd mewn gwerth ardrethol
- £110,000 Cynnydd targed incwm maesydd parcio

3 CRONFEYDD WRTH GEFN

3.1 Ymhellach i strategaeth gyllidol ddarbodus yr Awdurdod, bydd y gronfa her ariannol ar gael i gwrdd ar diffyg yn 2025/26.

Mae'r Awdurdod yn gwynebu cyfnod heriol o ganlyniad pwysau chwyddiant diweddar, ynghyd a setliad 'fflat' y grant craidd ar gyfer y flwyddyn ariannol i ddod. Mae defnydd o gronfeydd i gyfarfod a'r diffyg yn ddatrasiad byr dymor, ac mae posiblwydd bydd angen i'r Awdurdod adnabod arbedion cyllidol parhaol yn 2025/26.

Mae'r tabl isod yn dangos yr effaith y bydd y diffyg a ragwelir yn ei chael ar lefelau wrth gefn yr Awdurdod dros y 4 blynedd nesaf. Erbyn 2027/28, mae perygl y bydd cronfa gyffredinol yr Awdurdod yn cael ei disbyddu a bydd angen rhoi mesurau ar waith er mwyn osgoi'r sefyllfa hon a sicrhau cadernid ariannol yr Awdurdod.

	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28
Balansau ar gael				
Cronfa Her Ariannol	2,362	1,722	911	0
Cronfa Gyffredinol	1,100	1,100	1,100	1,076
Diffyg	(640)	(811)	(935)	(1,087)
Balans terfynol	2,822	2,011	1,076	(11)

4. ARGYMHELLIAD

4.1 Nodi'r gyllideb sylfaenol a gynlluniwyd ar gyfer 2025/26 fel yr amlinellwyd.

			Atodiad 1
		(£)	(£)
1	Cyllideb Sylfaenol 2024/25		7,195,246
2	Newid mewn costau staff		
	Gw erth cytundeb cyflogau 2024.25	178,853.00	
	Effaith cynnydd Ysw iriant gw ladol i 15%	112,388.00	
	Arbedion Addasu Strw ythur Gw asanaethau	- 49,556.00	
			241,685
	Lleihau darpariaeth chw yddiant cyflogau i 2%	- 239,986.00	
			-239,986
			1,699
3	Newid mewn gwariant		
	Costau Cynnal Barrier Pen y Pass	110,000	
	Lw fansau Aelodau	24,060	
	New id mew n Gw erth Ardrethol	18,040	
	Costau Tanysgrifiadau Technoleg Gw ybodaeth	5,000	
	Gw aredu llinell Darparu Llety Canolfannau Gw ybodaeth	610	
	Cyllido Aw yr Dyw yll or Gaw elodlin	-60,800	
			96,910
4	Newid mewn incwm Cynnydd		
	Targed Incw m Maesydd Parcio	-110,000	
			-110,000
			-13,090
5	Newid mewn Prosiectau Cyfalaf a gyllidwyd o refeniw		-330,429
5	Cyllideb Sylfaenol 2025/26		6,853,426
6	Grant Parc Cenedlaethol ac Ardoll 2025/26		-5,493,051
7	Cyfraniad Net o gronfeydd wrth gefn		
	Cyfraniadau Net		-548,885
			-
8	Diffyg		811,490

**GWEITHGOR AELODAU
PARC CENEDLAETHOL ERYRI**
Dydd Mercher 4^{ydd} o Fedi 2024

YN BRESENNOL:

Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Gwynedd

Cynghorwyr Elwyn Edwards, Annwen Hughes, June Jones, Edgar Wyn Owen, Elfed Powell Roberts, John Pughe Roberts, Meryl Roberts;

Aelodau a benodwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Cynghorwyr Jo Nuttall, Dilwyn Owain Roberts;

Aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru

Brian Angell, Tim Jones, Naomi Luhde-Thompson, Delyth Lloyd;

Swyddogion

G. Iwan Jones, Jonathan Cawley, Bethan Hughes, Sian Owen, Dewi Aeron Morgan, Eifion Jones;

Cynghorodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol fod y cyfarfod yn cael ei gofnodi i gynorthwyo gwirio'r cofnodion.

Yn absenoldeb Cadeirydd y Gweithgor, y Cynghorydd Ifor Glyn Lloyd, cadeiriwyd y cyfarfod gan y Cynghorydd Edgar Wyn Owen.

1. **Ymddiheuriadau**

Y Cynghorwyr Ifor Glyn Lloyd, Louise Hughes

2. **Datgan Budd**

Ni wnaed unrhyw ddatganiadau o fuddiannau personol mewn perthynas ag unrhyw eitem.

3. **Cofnodion**

Derbyniwyd cofnodion cyfarfod Gweithgor yr Aelodau a gynhaliwyd ar 26^{ain} o Fehefin 2024 ac arwyddodd y Cadeirydd hwy fel rhai cywir.

4. **Lleoliad Pwyllgorau'r Awdurdod**

Cyflwynwyd: – Adroddiad gan y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer ar benderfynu ar lleoliad ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol

Adroddwyd: – Adroddodd y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer fod y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau wedi cyfarfod yn y Brif Swyddfa ym Mhenrhyndeudraeth yn hytrach na'r lleoliad arferol ym Mhlas Tan y Bwlch ar y 10^{fed} o Orffennaf a'i fod wedi bod yn gyfle da i brofi'r cyfleusterau a'r adnoddau roedd yr ystafell gynadledda'n ei gynnig wedi gwelliannau diweddar.

Nododd fod buddsoddiad sylweddol wedi'i wneud i osod technoleg cyfarfod hybrid parhaol yn yr ystafell, a bod acwsteg yr ystafell wedi gwella'n sylweddol ers gostwng y nenfwd yn ddiweddar.

Yn wyneb hyn, ac oherwydd yr ansicrwydd ynghylch dyfodol Plas Tan y Bwlch a'r sefyllfa staffio fregus sy'n cyd-fynd â hynny, nododd fod yn rhaid penderfynu a ddylid symud pob cyfarfod yn y dyfodol i'r Brif Swyddfa.

Rhestrodd resymau o blaid y Brif Swyddfa:

- Y Brif Swyddfa'n fwy cyfleus i Swyddogion a staff
- Lled band o well ansawdd
- Rhyddhau amser y Technegydd TG
- Gwell argaeledd parcio
- Rhyddhau'r system hybrid symudol i gyfarfodydd eraill
- Cyfle da i Aelodau dod ar draws staff nad ydynt byth yn mynychu cyfarfodydd

Nododd hefyd rhai pwyntiau pellach i'w hystyried:

- Mynediad i'r cyhoedd i arsylwi cyfarfodydd, a'r lle sydd ar gael yn yr ystafell gynadledda
 - Mater achlysurol fyddai hwn
 - Gan fod cyfarfodydd yn cael eu darlledu'n fyw, y teimlad cyffredinol yw na fyddai hwn yn gymaint o broblem
 - Mae'n opsiwn cael gwared ar y bwth cyfieithu os gwelir fod hyn yn broblem
- Dim cinio wedi'i baratoi ar gyfer yr Aelodau
 - Ddim yn opsiwn i ddarparu cinio poeth na bwffe yn y Brif Swyddfa
 - Opsiynau fyddai ar gael:
 - Dod â bocs bwyd
 - Prynu bwyd yn lleol a'i ddwyn i'r swyddfa i'w fwyta
 - Defnyddio'r cyfleusterau a geir yng nghegin y staff
 - Bwyta mewn caffi ym Mhorthmadog

Trafododd yr Aelodau'r adroddiad a gwnaethant y sylwadau canlynol:-

- Nododd un Aelod fod yr ystafell gynadledda lawer yn well na chynt wedi'r gwelliannau diweddar
- Croesawodd Aelod y symud i'r Pencadlys, a bod cael yr Awdurdod a'r Staff yn nes at ei gilydd yn beth da. Nododd hefyd fod y symud yn angenrheidiol oherwydd dyfodol y Plas.
- Pwysleisiodd Aelod ei fod yn bwysig fod y cyhoedd yn cael mynychu, a gofynnodd ynglŷn â'r sefyllfa parcio yn y Pencadlys. Cadarnhaodd y Pennaeth Gweinyddol a Gofal Cwsmer fod y sefyllfa parcio lawer gwell yn y Pencadlys nag yw yn y Plas.
- Sylwodd rhai Aelodau fod yr ystafell gynadledda'n glawstroffobig, bod nifer o aelodau'n absennol yng nghyfarfod y 10^{fed} o Orffennaf, a'i fod yn fyr o le fel ag yr oedd.
- Nododd Aelodau nad oedd diffyg cinio yn ffactor bwysig
- Nododd Aelod y gellid symud y cyfarfod i le mwy addas (gyda rhybudd) petai'n dod yn amlwg y byddai angen rhagor o le na'r arfer.
- Nododd Aelod y dylid cynyddu'r hysbysebu am argaeledd y cyfarfodydd ar y We i'r cyhoedd, a gwneud y linciau i'r cyfarfodydd yn eglurach.
- Nododd Aelod ei fod yn haws cyrraedd y Pencadlys na'r Plas ar drafnidiaeth gyhoeddus.

Argymhellwyd: – symud holl gyfarfodydd y Pwyllgorau a'r Awdurdod i'r Pencadlys ar ôl yr 2^{il} o Hydref, i dynnu'r Bwth Cyfieithu o'r Ystafell Gynhadledd, ac i ymchwilio i osod uned aerdymheru.

Penderfynwyd: derbyn yr argymhelliad

5. **Cynllun Ariannol Tymor Canolig (CATC)**

Cyflwynwyd – Adroddiad gan y Prif Swyddog Cyllid ar fabwysiadu'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig

Cyflwynodd y Swyddog Adran 151 yr adroddiad gan roi'r cefndir i'r Cynllun, nodi gofyniad y Cynllun, blaenoriaethau a nodau'r Awdurdod yn y tymor canolig, yr her ariannol, a blaenoriaethau gwasanaeth ac egwyddorion gweithredu'r Awdurdod.

Argymhellwyd: – Nodi ac ymateb i'r materion oedd wedi eu nodi yn y CATC.

Penderfynwyd: derbyn yr argymhelliad

Trafododd yr Aelodau'r adroddiad a gwnaethant y sylwadau canlynol:-

- Diolchodd Aelod i'r Swyddog am ei adroddiad, a hynny mewn sefyllfa dywyll. Nododd fod Llywodraeth Cymru'n fwy parod i hybu prosiectau rhwng y sector cyhoeddus a phreifat nag y buont, ac y dylai'r Parc edrych i mewn i hynny.
- Nododd Aelod arall y dylai'r Parc geisio dod o hyd i ffynonellau eraill o incwm.
- Tynnodd Aelod sylw at ddwy eitem yn yr adroddiad ac awgrymodd y dylid geirio'r brawddegau mewn ffordd a oedd yn adlewyrchu'r iaith statudol yn gywirach:
 - Eitem 3.1 (tud. 73) – yn lle, "Protect and enhance the natural beauty, wildlife and cultural heritage of the area" y dylid defnyddio, "Protect and *foster*..."
 - Eitem 5.4 (tud. 81) – yn lle, "Ensure that the Authority achieves its statutory implications." y dylid defnyddio, "Ensure that the Authority achieves its statutory *purposes*."
- Soniodd Aelod am yr Egwyddor Gweithredu i "defnyddio cyfryngau electronig fel y brif ffordd o ddarparu gwasanaethau a gwybodaeth" ac awgrymodd y dylai'r Awdurdod ystyried defnyddio cyfryngau eraill, di-electronig, am fod llawer o bobl yn ei ffeindio'n anodd defnyddio cyfryngau electronig am nifer o resymau.
- Wrth ddiolch am yr adroddiad, holodd un Aelod am y sefyllfa ym mhen 10 mlynedd. Cwestiynodd hefyd y syniad o gyd-weithio gyda'r sector breifat, gan ofyn a oedd y sector honno yn rhannu'r un diddordebau a blaenoriaethau. Dylai'r Awdurdod yn hytrach ymchwilio i godi lefi twristiaid, aelodaeth, ac adeiladu gwerth cymdeithasol. Atebodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol gan esbonio mai adroddiad tymor canolig oedd yr adroddiad yma. Nododd y Cyfarwyddwr Cynllunio a Rheoli Tir fod yr Awdurdod yn aelod o Grŵp Weithredu Genedlaethol a fydd yn trafod materion megis lefi twristiaeth, ac fe fydd gennym lais cryf yno. Mae'r Parc hefyd yn eistedd ar Grwp Carbon Parciau Cenedlaethol, ac mae gan y grŵp gynlluniau hirdymor uchelgeisiol a phellgyrhaeddol.
- Holodd un Aelod a oedd gwerthiant Plas Tan y Bwlch wedi ei ffactora i'r ffigyrau. Atebodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol gan esbonio nad oedd gwerthiant y Plas wedi ei gynnwys am nad oedd y penderfyniad wedi'i wneud.

Argymhellwyd: – Mabwysiadu'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig fel Dogfen Weithiol

Penderfynwyd: derbyn yr argymhelliad

Daeth y cyfarfod i ben am 12:00

**GWEITHGOR AELODAU
PARC CENEDLAETHOL ERYRI
Dydd Mercher 16^{eg} Hydref 2024**

Cynghorydd Ifor Glyn Lloyd (Conwy) (Cadeirydd)

YN BRESENNOL:

Aelodau wedi'u penodi gan Gyngor Gwynedd

Cynghorwyr Elwyn Edwards, Annwen Hughes, June Jones, Edgar Wyn Owen, Elfed Powell Roberts, John Pughe Roberts, Meryl Roberts;

Aelodau a benodwyd gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Cynghorwyr Jo Nuttall, Ifor Glyn Lloyd;

Aelodau a benodwyd gan Lywodraeth Cymru

Brian Angell, Naomi Luhde-Thompson, Delyth Lloyd;

Swyddogion

G. Iwan Jones, Jonathan Cawley, Eifion Jones;
Edward Jones, Adam Daniel (eitemau 1-4 yn unig);
Angela Jones, Alec Young, Dr John Parkinson (eitem 5 yn unig);

1. Ymddiheuriadau

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Tim Jones.

2. Datgan Budd

Ni wnaed unrhyw ddatganiadau o fuddiannau personol mewn perthynas ag unrhyw eitem.

3. Cofnodion

Derbyniwyd cofnodion cyfarfod Gweithgor yr Aelodau a gynhaliwyd ar 4^{ydd} o Fedi 2024 ac arwyddodd y Cadeirydd hwy fel rhai cywir.

4. Diweddariad ar Blas Tan y Bwlch

Cyflwynwyd – diweddariad llafar gan y Prif Weithredwr Dros Dro

Adroddwyd –

Atgoffodd y Prif Weithredwr yr Aelodau eu bod, yng nghyfarfod yr Awdurdod a gynhaliwyd ar 11^{eg} o Fedi, wedi penderfynu derbyn yr argymhelliad isod:

bod yr Awdurdod yn gohirio'r penderfyniad ar y cynnig hyd nes cyfarfod yr Awdurdod ym mis Tachwedd er mwyn galluogi trafodaethau i barhau gyda'r partiön eraill oedd wedi datgan diddordeb hyd yma a gyda'r cwmni cymunedol, bod yn rhaid diogelu mynediad i Lyn Mair a'r coedlannau o dan ddeddfwriaeth Countryside and Rights of Way Act 2000 (CROW), a bod yr eiddo yn aros ar y farchnad hyd hynny.

Esboniodd fod nifer o ddatblygiadau wedi digwydd ers hynny a oedd yn golygu y byddai'n werth ail-edrych ar y penderfyniad yma.

1. Marchnata

O ran marchnata'r eiddo, adroddodd:

- mai un cynnig ffurfiol a gafwyd hyd yma, er bod unigolion, busnesau a chymdeithasau eraill yn parhau i ddangos diddordeb
- fod yr Awdurdod wedi datgan ei fwriad i sicrhau mynediad cyhoeddus i'r coedlannau a Llyn Mair ayyb, i'r darpar brynwyr. Doedd neb wedi gwrthwynebu, ond roedd yn well ganddynt gadw rheolaeth ar yr holl eiddo.
- fod rheolaeth yr hydro yn parhau'n fater i'w drafod.
- fod angen gwaith sylweddol ar argae Llyn Mair i osod siffon, ond ychydig a fyddai'r gost o gynnal a chadw wedi hynny.
- fod y cyfreithiwr wedi awgrymu mai cyfamodau cyfyngu fyddai'r ffordd ymlaen gyda mater y chalets er mwyn rhwystro unrhyw ddatblygiad pellach ohonynt.

2. Mynediad

O ran hawliau mynediad i'r cyhoedd i dir y Plas wedi gwerthiant, awgrymodd fod gan yr Awdurdod bedwar opsiwn:

- (1) Gwerthu'r holl dir fel safai gyda dynodiad CROW a thir mynediad agored;
- (2) Gwerthu'r holl dir a dynodi rhai o'r llwybrau ar dir yr Awdurdod yn llwybrau cyhoeddus;
- (3) Dynodi llwybrau tir yr Awdurdod a llwybrau rhwydwaith ehangach ar dir cymdogion yn llwybrau cyhoeddus;
- (4) Gwahanu'r goedlan a'r llwybrau oddi wrth y Plas a'r gerddi, gan adael sefyllfa'r llwybrau fel yr oedd. Byddai hefyd angen dynodi hawl mynediad o fynedfa y Plas (ochr yr Oakeley Arms) er mwyn medru cyrraedd y tir i'w gadw, er y byddai cost cynnal a chadw'r ddwy fynedfa yn parhau yn nwylo perchennog y Plas.

Ehangwyd ar yr opsiynau gan y Pennaeth Gwasanaeth Wardeinio. Dywedodd:

- fod y sefyllfa bresennol gyda'r llwybrau yn syml ac yn gymhleth. Yr oedd yn syml am fod yna bartneriaeth o dirfeddianwyr gwahanol gyda rhwydwaith eang o llwybrau trwy ganiatâd. Byddai unrhyw newid yn y sefyllfa yn creu cymhlethdodau.
- opsiwn (1) – byddai hwn yn creu hawl mynediad i'r safle ond ni fyddai gan y tirfeddianwr unrhyw gyfrifoldeb i gadw'r llwybrau i safon; byddai dynodi'r tir yn dir CROW yn cymryd amser am fod y broses yn un hirfaith. Mae un cymydog wedi ei dynodi yn dir mynediad agored, a'u bod yn bwrpasol ac yn rheolaidd yn cyflwyno adroddiad i'r Awdurdod Priffyrdd i'w atgoffa nad oeddynt yn dymuno newid y llwybrau i fod yn llwybrau cyhoeddus. Roedd hyn yn rhoi'r hyblygrwydd iddynt allu wneud unrhyw waith ar eu tir eu hunain.
- Opsiwn (2) - gellid dynodi rhai llwybrau ond mae yno risg i'r broses gymhlethu gyda apêl gyhoeddus wrth beidio dynodi'r llwybrau i gyd.
- opsiwn (3) – byddai dynodi llwybrau presennol yr Awdurdod yn rhai cyhoeddus ac yna eu cysylltu â'r llwybr cyhoeddus presennol yn ddibynnol ar gydweithrediad cymdogion. Fe allai'r cymdogion wrthod hynny, ac fe fyddai hynny'n gwneud yr opsiwn o wneud y llwybrau'n rhai cyhoeddus lawer yn anoddach.
- opsiwn (4) – byddai'r Awdurdod yn parhau i berchen y goedlan a'r llwybrau caniatool a pharhau i'w cynnal a chadw, a byddai hyn yn cadw'r sefyllfa'n llawer symlach.

3. Treftadaeth
Adroddwyd bod creiriau Tomen y Mur wedi eu dychwelyd i'r perchennog yn dilyn cais ganddo.
4. Diwrnod Ymgysylltu
Adroddodd fod diwrnod ymgysylltu wedi ei gynnal yn Stablau y Plas. Yr oedd wedi bod yn llwyddiannus, a diolchodd i'r Aelodau a'r Swyddogion oedd wedi bod yn rhan o'r diwrnod. Dangosodd y digwyddiad fod yna wir ddiddordeb yn y gymuned ynglŷn â dyfodol y Plas a'r tiroedd.
5. Cwmnïau Cymunedol
Derbyniwyd adroddiad gan un cwmni cymunedol a oedd yn gosod allan amserlen eu cynllun busnes parthed y Plas. Rhagwelai nad oedd yn debygol yr agorai'r Plas fel canolfan ganddynt o fewn saith mlynedd.
Adroddwyd bod sôn bod cwmni cymunedol arall wrthi'n cael ei sefydlu a'u bod wedi gofyn am ragor o amser.
Nodwyd er y byddai "mothballio" y Plas er mwyn rhoi mwy o amser i gwmnïau yn arbed costau i'r Awdurdod, byddai risgiau iddo, gan gynnwys diogelwch a dirywiad yr adeilad.

Yng ngoleuni'r holl ddatblygiadau yma, awgrymodd mai'r ffordd orau ymlaen oedd pe byddai'r Aelodau'n ail-edrych ar y penderfyniad a wnaethpwyd yng nghyfarfod 11^{eg} o Fedi. Nododd fod Rheol Sefydlog 12.14 yr Awdurdod yn gwahardd diddymu "unrhyw benderfyniad gan yr Awdurdod a wnaed o fewn y chwe mis cynt ... ond medrir gwneud cynnig o'r fath mewn cyfarfod o'r Awdurdod os

(a) caiff ei argymhell gan Bwyllgor; neu

(b) os rhoddir rhybudd o'r cyfryw gynnig gan chwe aelod o'r Awdurdod."

Awgrymodd y dylai'r Awdurdod ystyried y datblygiadau diweddar ac yng ngoleuni hynny dylai 6 Aelod roi rhybudd o gynnig fod yr Awdurdod yn ail-edrych ar yr holl fater, a bod yr Awdurdod, yn ei gyfarfod nesaf ym mis Tachwedd, yn argymhell i'r eiddo gael ei dynnu o'r farchnad tan y Gwanwyn, sef cyfarfod yr Awdurdod ar 30 Ebrill 2025, a derbyn adroddiad pellach gan y Swyddogion y pryd hynny.

Cafwyd trafodaeth ar adroddiad y Prif Weithredwr Dros Dro gan yr Aelodau.

Rhodddwyd rhybudd o fwriad i gynnig diddymu'r penderfyniad a wnaed yng nghyfarfod yr Awdurdod ar 11^{eg} o Fedi yng nghyfarfod nesaf yr Awdurdod gan 7 Aelod, sef y Cynghorwyr Edgar Owen, Annwen Hughes, Meryl Roberts, Elfed Roberts, June Jones, Louise Hughes ac Einir Wyn Williams.

5. **Casgliad y Prosiect Yr Wyddfa Ddi-blastig**

Cyflwynwyd – Adroddiad gan y Swyddog Yr Wyddfa Ddi-blastig a'r Athro John Parkinson, Prifysgol Bangor.

Rhodddodd y Swyddog drosolwg o'r prosiect gan ddisgrifio'r broblem wreiddiol, nodi amcanion y prosiect ac amlinellu amserlen y prosiect.

Yn benodol, soniodd am:

- y gwaith ar y cyd gyda Phrifysgol Bangor, o dan arweinyddiaeth yr Athro John Parkinson, i geisio deall beth oedd yn gyrru agweddau pobl at adael sbwriel, ac i greu sgript oedd wedi'i gwreiddio mewn theori academiaidd i geisio newid agweddau

cerddwyr at adael sbwriel. Adroddodd fod y sgrïpt, mewn gwirionedd, wedi gwneud i lawer o gerddwyr godi sbwriel a adawyd gan eraill.

- y penderfyniad i dynnu biniau o Lyn Cwellyn a Rhyd Ddu; fod hyn wedi gostwng y maint o sbwriel a adawyd, ac nad oedd unrhyw gŵynion wedi eu derbyn ynglŷn â'r penderfyniad; a'i fod yn fwiad tynnu bin mewn lle mwy "risky" yn y dyfodol.
- COPA1, sef cynhadledd ieuencid ar yr Wyddfa; cafwyd 200 o ymgeiswyr i'r gystadleuaeth; a bwriedir cynnal COPA2 yn 2026

Nododd nad oeddent wedi llwyddo i greu parth di-blastig, ond bod y maint o sbwriel wedi lleihau a bod y tueddiad ar i lawr.

Argymhellwyd – bod Aelodau'r Awdurdod yn:

- parhau i ddarparu eiriolaeth a chefnogaeth i brosiectau etifeddiaeth;
- mabwysiadu'r polisi Plastigau Untro gan gadarnhau ei ymrwymiad i leihau caffael, defnyddio a dosbarthu deunyddiau a phecynnu diangen a thafladwy ar draws y sefydliad;
- rhoi adborth a chynghor cyn cyhoeddi Adroddiad Effaith terfynol 2022-24.

Penderfynwyd – derbyn yr argymhelliad

Daeth y cyfarfod i ben am 13:10

PWYLLGOR PERFFORMIAD AC ADNODDAU
DYDD MERCHER 11^{eg} O FEDI 2024
Plas Tan y Bwlch

YN BRESENNOL:

Aelodau wedi eu penodi gan Gyngor Gwynedd

Y Cynghorwyr Elfed Powell Roberts (Cadeirydd), Elwyn Edwards, Annwen Hughes, Edgar Wyn Owen, John Pughe Roberts, Meryl Roberts, Einir Wyn Williams;

Aelodau wedi eu penodi gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy

Y Cynghorwyr Ifor Glyn Lloyd;

Aelod wedi ei benodi gan Lywodraeth Cymru

Brian Angell, Tim Jones, Delyth Lloyd;

Swyddogion

G. Iwan Jones, Nia Murray, Dewi Morgan, Eifion Jones.

Yn bresennol

Steffan Jones a Catrin Taylor o Goodson Thomas.

Cynghorodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol fod y cyfarfod yn cael ei gofnodi i gynorthwyo gwirio'r cofnodion.

Croesawodd y Cadeirydd Nia Murray, y Pennaeth Adnoddau Dynol, Steffan Jones a Catrin Taylor (Goodson Thomas) i'r cyfarfod.

1. **Ymddiheuriadau**

Y Cynghorwyr Louise Hughes, June Jones, Dilwyn Owain Roberts, Jo Nuttall; Naomi Luhde-Thompson.

2. **Datgan Diddordeb**

Ni wnaed unrhyw ddatganiadau diddordeb.

3. **Recriwtio Prif Weithredwr (Swyddog y Parc Cenedlaethol) APCE – Pecyn Rhestr Fer**

Atodlen 12A o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972: Eithrio rhag datgelu dogfennau Cyflwynodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol argymhelliad i eithrio'r adroddiad, "Recriwtio Prif Weithredwr (Swyddog y Parc Cenedlaethol) APCE – Pecyn Rhestr Fer" am ei fod yn cynnwys gwybodaeth a oedd yn:

- berthnasol i unigolyn penodol,
- debygol o ddatgelu pwy oedd yr unigolyn dan sylw,
- ymwneud â materion ariannol neu fusnes rhywun penodol (gan gynnwys yr awdurdod oedd yn dal y wybodaeth honno.

Argymhellwyd – y Pwyllgor Perfformiad ac Adnoddau yn cytuno i eithrio'r adroddiad "Recriwtio Prif Weithredwr APCE – Pecyn Rhestr Fer".

Penderfynwyd derbyn yr argymhelliad

RHAN 2

4. **Recriwtio Prif Weithredwr (Swyddog y Parc Cenedlaethol) APCE**

Adroddodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol fod y Panel Penodi wedi cyfarfod ar y 4^{ydd} o Fedi dan gadeiryddiaeth Tim Jones, ac wedi penderfynu ar argymhelliad.

Adroddodd Cadeirydd y panel hwnnw ar y penderfyniad, gan ddechrau trwy ddiolch i Steffan Jones a Catrin Taylor o Goodson Thomas am eu gwaith.

Esboniodd fod y panel wedi mynd trwy'r Pecyn Rhestr Fer yn fanwl, eu bod wedi dewis rhai o'r rhestr fer i gael eu cyfweld ar ôl iddynt sefyll profion seicometrig. Wedi trafodaeth daeth y panel i benderfyniad unfrydol ynghylch pwy ddylid cael eu cyfweld.

Rhodddwyd 10 enw ymlaen gerbron yn y pecyn rhestr fer, ac awgrymodd y pecyn bump o'r deg fel rhai y dylid eu cyfweld.

O'r pump, dewiswyd tri ymgeisydd gan y Panel i'w cyfweld.

Nododd fod y Panel o blaid cyfweld y cyntaf oherwydd ei phrofiad a'i chefnidir, ei bod wedi gweithio ar lefel uchel, ac yn gyfarwydd â'r ardal a'r Parc. Nododd fod y panel o blaid cyfweld yr ail oherwydd ei fod eisoes wedi gweithio ar lefel prif weithredwr, yn adnabod yr ardal, ond bod ychydig o bryder ynglŷn â'i brofiad o'r Parc. Nododd hefyd fod y trydydd yn adnabyddus gan bawb yn y cyfarfod.

Nododd yn ogystal fod gan un o'r ymgeiswyr eraill gefndir yn y maes, ond nid o lefel uchel fel oedd gan y lleill; a bod gan y pumed ymgeisydd hefyd gefndir da, ond nid yn y maes ac nid i gorff o'r maint yma.

Cynigiodd felly bod y tri cyntaf yn cael eu cyfweld.

Eiliodd Aelod y cynnig a diolchodd hefyd i Goodson Thomas am eu gwaith.

Diolchodd Steffan Jones am y cyfle i weithio gyda'r Parc a dywedodd eu bod wedi mwynhau'r gwaith.

Gofynnodd Aelod beth oedd y cam nesaf yn y broses a chadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Corfforaethol y byddai'r Awdurdod llawn yn cyfweld y tri ymgeisydd ar yr ail o Hydref.

Argymhellwyd: – gwahodd y tri ymgeisydd a argymhellwyd gan y Panel Penodi i'w cyfweld, wedi iddynt sefyll profion seicometrig.

Penderfynwyd: derbyn yr argymhelliad.

Daeth y cyfarfod i ben am 13.40

CYFARFOD	AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
DYDDIAD	13 Tachwedd, 2024
TEITL	Eithrio Adroddiad: PLAS TAN Y BWLCH – DIWEDDARIAD AC OPSIYNAU
ADRODDIAD GAN	Prif Weithredwr Dros Dro
PWRPAS	Gofyn i'r Awdurdod gymeradwyo eithrio'r adroddiad uchod

1. CEFNDIR

- 1.1 Rwyf wedi rhoi ystyriaeth i'r rhesymau dros eithrio'r wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad y cyfeirir ato uchod, a rwy'n gwneud yr argymhellion a ganlyn i'r Awdurdod:
- 1.2 Eithriadau sy'n berthnasol i'r adroddiad:
 - 1.2.1 i. Gwybodaeth sy'n berthnasol i unigolyn penodol.
 - ii. Gwybodaeth sy'n debygol o ddatgelu pwy yw'r unigolyn dan sylw
 - iii. Gwybodaeth sy'n ymwennu â materion ariannol neu fusnes rhywun penodol (gan gynnwys yr awdurdod sy'n dal yr wybodaeth honno).
- 1.3 Ffactorau o blaid datgelu: Dim
- 1.4 Rhagfarn a fyddai'n digwydd petai'r wybodaeth yn cael ei datgelu:
 - i. Waeth sut y caiff yr adroddiad ei geirio, mae'n bosib canfod pwy yw'r unigolyn neu'r unigolion dan sylw.
 - ii. Waeth sut y caiff yr adroddiad ei geirio, bydd materion ariannol y person, personau neu'r Awdurdod sy'n destun yr adroddiad yn cael ei ddatgelu.
- 1.5 Mae fy marn i ar y prawf budd cyhoeddus fel a ganlyn:
 - i. Gwasanaethir y budd cyhoeddus orau pe bai'r Awdurdod yn cadw'r wybodaeth er mwyn sicrhau y diogelir pwy yw'r unigolyn dan sylw ynghyd â'r wybodaeth ariannol.

2. ARGYMHELLIAD

Bod yr Awdurdod yn cytuno i eithrio'r adroddiad "Plas Tan y Bwlch – Diweddariad ac Opsiynau".

CYFARFOD	AWDURDOD PARC CENEDLAETHOL ERYRI
DYDDIAD	13 Tachwedd, 2024
TEITL	Eithrio Adroddiad: STRWYTHUR ARFAETHEDIG Y TIM RHEOLI
ADRODDIAD GAN	Darpar Brif Weithredwr
PWRPAS	Gofyn i'r Awdurdod gymeradwyo eithrio'r adroddiad uchod

1. CEFNDIR

- 1.1 Rwyf wedi rhoi ystyriaeth i'r rhesymau dros eithrio'r wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad y cyfeirir ato uchod, a rwy'n gwnued yr argymhellion a ganlyn i'r Awdurdod:
- 1.2 Eithriadau sy'n berthnasol i'r adroddiad:
- 1.2.1
- i. Gwybodaeth sy'n berthnasol i unigolyn penodol.
 - ii. Gwybodaeth sy'n debygol o ddatgelu pwy yw'r unigolun dan sylw
 - iii. Gwybodaeth sy'n ymwenedd â materion ariannol neu fusnes rhywun penodol (gan gynnwys yr awdurdod sy'n dal yr wybodaeth honno).
- 1.3 Ffactorau o blaid datgelu: Dim
- 1.4 Rhagfarn a fyddai'n digwydd petai'r wybodaeth yn cael ei datgelu:
- i. Waeth sut y caiff yr adroddiad ei geirio, mae'n bosib canfod pwy yw'r unigolyn neu'r unigolion dan sylw.
 - ii. Waeth sut y caiff yr adroddiad ei geirio, bydd materion ariannol y person, personau neu'r Awdurdod sy'n destun yr adroddiad yn cael ei ddatgelu.
- 1.5 Mae fy marn i ar y prawf budd cyhoeddus fel a ganlyn:
- i. Gwasanaethir y budd cyhoeddus orau pe bai'r Awdurdod yn cadw'r wybodaeth er mwyn sicrhau y diogelir pwy yw'r unigolyn dan sylw ynghyd â'r wybodaeth ariannol.

2. ARGYMHELLIAD

Bod yr Awdurdod yn cytuno i eithrio'r adroddiad "Strwythur Arfaethedig y Tîm Rheoli".